ਅੰਮ੍ਰਿਤਬਾਣੀ

ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ

(ਸਟੀਕ)

ਟੀਕਾਕਾਰ : ਸੰਤ ਸੁਰਿੰਦਰ ਦਾਸ ਬਾਵਾ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ : ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਸਥਾਨ ਕਾਹਨਪੁਰ, ਜਲੰਧਰ (ਪੰਜਾਬ)

ਸਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਰਵਣ ਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਮੰਦਿਰ ਸੀਰ ਗੋਵਰਧਨਪੁਰ, ਵਾਰਾਣਸੀ (ਯੂ.ਪੀ.)
ਪ੍ਰਬੰਧਕ—ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਪਬਲਿਕ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟ ਵਾਰਾਣਸੀ (ਯੂ.ਪੀ.)

ਅੰਮ੍ਰਿਤਬਾਣੀ

ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ

(ਸਟੀਕ)

ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ

ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਧਰਮ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ :

ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਸਥਾਨ ਕਾਹਨਪੁਰ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ (ਪੰਜਾਬ)

ਅੰਮ੍ਰਿਤਬਾਣੀ

ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ

(ਸਟੀਕ)

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ :

ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਸਥਾਨ ਕਾਹਨਪੁਰ,

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ (ਪੰਜਾਬ)

ਟੀਕਾਕਾਰ :

ਸੰਤ ਸੁਰਿੰਦਰ ਦਾਸ ਬਾਵਾ

ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਸਥਾਨ ਕਾਹਨਪੁਰ,

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ (ਪੰਜਾਬ)

ਪਹਿਲੇ ਕਈ ਐਡੀਸ਼ਨ

2015 'ਚ ਗਿਣਤੀ : 5000

2021 'ਚ ਗਿਣਤੀ : 5000

2027 'ਚ ਗਿਣਤੀ : 10000

ਛਾਪਕ :

ਵਿਜੈ ਗ੍ਰਾਫਿਕਸ, ਜਲੰਧਰ

ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਧਰਮ ਦੇ ਨਿਯਮ

1. ਸਾਡਾ ਰਹਿਬਰ : ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ
2. ਸਾਡਾ ਧਰਮ : ਰਵਿਦਾਸੀਆ
3. ਸਾਡੀ ਧਾਰਮਿਕ ਪੁਸਤਕ : ਅੰਮ੍ਰਿਤਬਾਣੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ
4. ਸਾਡਾ ਕੌਮੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ :
5. ਸਾਡਾ ਸੰਬੋਧਨ : ਜੈ ਗੁਰਦੇਵ
6. ਸਾਡਾ ਮਹਾਨ ਤੀਰਥ ਅਸਥਾਨ : ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਮੰਦਰ ਸੀਰ ਗੋਵਰਧਨਪੁਰ, ਵਾਰਾਣਸੀ (ਯੂ.ਪੀ.)
7. ਸਾਡਾ ਉਦੇਸ਼ : ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਮਾਨਵਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮਹਾਂਰਿਸ਼ੀ ਭਗਵਾਨ ਵਾਲਮੀਕ ਜੀ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਕਬੀਰ ਜੀ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਤ੍ਰਿਲੋਚਨ ਜੀ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੈਨ ਜੀ ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਧਨਾ ਜੀ ਦੀ ਮਾਨਵਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ।
   : ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ, ਮਾਨਵਤਾ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸਦਾਚਾਰੀ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਨਾ।

TRADE MARKS REGISTRY

Trade Marks Act 1994 of Great Britain and Northern Ireland

REGISTRATION CERTIFICATE

The mark shown below has been registered under No. 2318217 as of the date 09 December 2002.

The mark has been registered in respect of:

Class 35:
Advertising services, provided via the Internet, television and radio; business management, and office functions; public relations services.

Class 41:
Providing educational training, entertainment and cultural activities.

Class 42:
Providing industrial analysis and research services; design and development of computer hardware and software, which includes installation, maintenance and repair of computer software and design, drawing commissioned writing for the compilation of web sites; creating, maintaining and hosting web sites services.

In the name of Sri Guru Ravidass International Organization for Human Rights

The mark on this certificate was filed in colour and is reproduced here in colour. It has been scanned as accurately as our equipment allows but you should refer to the application form, which is available for public inspection, and any colour standard provided by the applicant to determine the exact colour(s).

Signed this day at my direction

ALISON BRIMELOW, REGISTRAR
DATE 14 November 2003

ਕੌਮੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ 'ਹਰਿ' ਦਾ ਮਹੱਤਵ

ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਾਵਨ ਧਰਤੀ ਤੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਕਬੀਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਹਾਨ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਬਾਣੀ ਵਿੱਚ 'ਹਰਿ' ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਨਵਤਾ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ 'ਹਰਿ' ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਬਣਾ ਕੇ ਸਾਰੀ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ।

'ਹਰਿ' ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੂਲਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਅਧਿਆਤਮਕ ਚਿੰਤਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਸਿੰਧੂ ਘਾਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ 'ਹਰਿ' ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਧਿਆਤਮਕ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਲਕਸ਼ ਮੰਨਦੇ ਸਨ। 'ਹਰਿ' ਸ਼ਬਦ ਆਲੌਕਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਪੂਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ "ਧਾਰਮਿਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀ" ਰਾਹੀਂ ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਧਰਮ ਦਾ 'ਹਰਿ' ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਚੇਤਨਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਜੋ ਸੂਰਜ ਵਾਂਗ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। 'ਹਰਿ' ਦਾ ਰੂਹਾਨੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰੋੜਾਂ ਸੂਰਜ ਚੰਦਰਮਾ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਹੈ।

"ਨਾਮ ਤੇਰੇ ਕੀ ਜੋਤਿ ਲਗਾਈ ਭਇਓ ਉਜਿਆਰੋ ਭਵਨ ਸਗਲਾਰੇ"

ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਾਲ ਸਮੁੱਚਾ ਸੰਸਾਰ ਜਗਮਗਾ ਰਿਹਾ ਹੈ 40 ਕਿਰਨਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਫੈਲਾਉਂਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਅਧਿਆਤਮਕਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹਨ।

ਪੰਜ ਤੱਤ - ਧਰਤੀ, ਹਵਾ, ਪਾਣੀ, ਅੱਗ ਅਤੇ ਆਕਾਸ਼।

ਪੰਜ ਗਿਆਨ ਇੰਦਰੀਆਂ - ਚਮੜੀ, ਕੰਨ, ਅੱਖ, ਨੱਕ ਅਤੇ ਜੀਭਾ।

ਪੱਚੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀਆਂ -

1. ਆਕਾਸ਼ – ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ ਅਤੇ ਅਹੰਕਾਰ।
2. ਹਵਾ– ਚਲਣਾ, ਬਣਨਾ, ਵੇਗ, ਵਧਣਾ, ਸਿਮਟਣਾ।
3. ਅਗਨੀ– ਭੁੱਖ, ਪਿਆਸ, ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ, ਨੀਂਦ ਅਤੇ ਆਲਸ।
4. ਜਲ– ਖ਼ੂਨ, ਲਾਰ, ਬਿੰਦ, ਮੂਤਰ ਅਤੇ ਪਸੀਨਾ।
5. ਪ੍ਰਿਥਵੀ– ਹੱਡ, ਮਾਸ, ਚਮੜੀ, ਰੋਮ ਅਤੇ ਨਾੜੀ।

ਤਿੰਨ ਗੁਣ – ਰਜੋਗੁਣ, ਸਤੋਗੁਣ, ਤਮੋਗੁਣ।

ਮਨ ਅਤੇ ਮਾਇਆ

ਜੋ ਜੀਵ ਇਹਨਾਂ ਸਭਨਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠ ਕੇ ਨਿਰੰਤਰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਅਨਹਦ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ 'ਹਰਿ' ਵਿੱਚ ਲੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ 'ਹਰਿ' ਦਾ ਹੀ ਰੂਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

* * *

ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸੰਬੰਧੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥ

- **ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜਾ** :
  ਮਾਘ ਸੁਦੀ ਪੰਦ੍ਰਾਸ 1433 ਵਿਕਰਮੀ ਸੰਮਤ
  ਸੰਨ 1377 ਈ.।
- **ਜਨਮ ਸਥਾਨ** :
  ਸੀਰ ਗੋਵਰਧਨਪੁਰ, ਬਨਾਰਸ (ਯੂ. ਪੀ.)
- **ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ** :
  ਪਿਤਾ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਸੰਤੋਖ ਦਾਸ ਜੀ
  ਮਾਤਾ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਲਸੀ ਦੇਵੀ ਜੀ
- **ਦਾਦਾ ਦਾਦੀ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ** :
  ਦਾਦਾ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਕਾਲੂ ਰਾਮ ਜੀ
  ਦਾਦੀ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਲੱਖਪਤੀ ਜੀ
- **ਸੁਪਤਨੀ ਅਤੇ ਸਪੁੱਤਰ ਦਾ ਨਾਮ** :
  ਸੁਪਤਨੀ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਲੋਨਾ ਜੀ
  ਸਪੁੱਤਰ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਵਿਜੈ ਦਾਸ ਜੀ
- **ਬ੍ਰਹਮਲੀਨ** :
  ਹਾੜ ਦੀ ਸੰਗਰਾਂਦ 1584 ਵਿਕਰਮੀ ਸੰਮਤ
  (1528 ਈ.) ਬਨਾਰਸ ਵਿਖੇ।

ਦੋ ਸ਼ਬਦ

ਐਸਾ ਚਾਹੂੰ ਰਾਜ ਮੈਂ ਜਹਾਂ ਮਿਲੈ ਸਭਨ ਕੋ ਅੰਨ
ਛੋਟ-ਬੜੇ ਸਭ ਸਮ ਬਸੈ ਰਵਿਦਾਸ ਰਹੇ ਪ੍ਰਸੰਨ

ਧੰਨ-ਧੰਨ ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਅਗਿਆਨਤਾ, ਪ੍ਰਾਧੀਨਤਾ, ਗੁਲਾਮੀ, ਭੇਦ-ਭਾਵ ਅਡੰਬਰਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ, ਏਕਤਾ, ਸਮਾਨਤਾ, ਮਾਨਵ ਪ੍ਰੇਮ, ਹਰਿ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਦੇ ਪਾਵਨ ਉਪਦੇਸ਼ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੇ। ਜਿੱਥੇ ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਬੰਧਨ ਕੱਟੇ ਉੱਥੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਲ ਮਾਨਵ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਤਿ ਉਪਦੇਸ਼ :

ਸਤਸੰਗਤਿ ਮਿਲਿ ਰਹੀਐ ਮਾਧਉ ਜੈਸੇ ਮਧੁਪ ਮਖੀਰਾ

ਰਾਹੀਂ ਵਿਸ਼ਵ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਪਾਵਨ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਨੂੰ 'ਬੇਗਮਪੁਰਾ' ਵਤਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਵੀ ਸੰਕਲਪ ਦਿੱਤਾ। ਐਸੇ ਮਹਾਨ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਆਗਮਨ ਮਾਘ ਸੁਦੀ ਪੰਦ੍ਰਾਸ 1377 ਈਸਵੀ (1433 ਬਿਕਰਮੀ ਸੰਮਤ) ਨੂੰ ਸੀਰ ਗੋਵਰਧਨਪੁਰ, ਵਾਰਾਨਸੀ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਪਿਤਾ ਸ਼੍ਰੀ ਸੰਤੋਖ ਦਾਸ ਜੀ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਮਾਤਾ ਕਲਸੀ ਜੀ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ।

ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਅਗਿਆਨਤਾ, ਪ੍ਰਾਧੀਨਤਾ, ਗੁਲਾਮੀ, ਭੇਦ-ਭਾਵ, ਕਰਮ-ਕਾਂਡ, ਵਹਿਮਾਂ-ਭਰਮਾਂ ਅਤੇ ਅਡੰਬਰਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦਾ ਪਾਵਨ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਸਰਵ-ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸੱਚੀ ਪੂਜਾ ਸੱਚੇ ਮਨ ਨਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਅਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ, ਧਾਰਮਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਲੈ ਕੇ ਆਏ।

ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਾਧੀਨਤਾ, ਗੁਲਾਮੀ, ਭੇਦ-ਭਾਵ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਮਾਨਵ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਵੀ ਅਧਿਕਾਰ, ਅਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦਵਾਉਣ ਲਈ ਮਾਘ ਦੀ ਸੰਗਰਾਂਦ ਨੂੰ ਚੌਹਾਂ ਯੁੱਗਾਂ ਦੇ ਜੰਞੂ ਦਿਖਾ ਕੇ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸੂਤ ਦਾ ਜਨੇਊ ਵੀ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪੁਰਬ ਤੇ ਗੰਗਾ-ਘਾਟ 'ਤੇ ਪੱਥਰ ਤਰਾਏ

ਅਤੇ ਸੰਗਰਾਮ ਸਿੰਘ (ਰਾਣਾ ਸਾਂਗਾ) ਅਤੇ ਰਾਣੀ ਝਾਲਾਂ ਬਾਈ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤ-ਪੰਗਤ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਬਾਲ ਵਿਵਾਹ ਪ੍ਰਥਾ, ਸਤੀ ਪ੍ਰਥਾ ਅਤੇ ਪਰਦਾ ਪ੍ਰਥਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਤੋਂ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਤੱਕ ਅਤੇ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਉਦਾਸੀਆਂ ਕਰਕੇ ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਸਤਿ-ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ, ਸਮਾਜਵਾਦੀ, ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਰਥੀ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਰਵਣ ਕਰਕੇ ਅਣਗਿਣਤ ਰਾਜੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨ ਕਮਲਾਂ ਵਿੱਚ ਆਣ ਝੁਕੇ। ਹਾੜ੍ਹ ਦੀ ਸੰਗਰਾਂਦ 1584 ਬਿਕਰਮੀ ਸੰਮਤ 1528 ਈ. ਨੂੰ ਬਨਾਰਸ ਵਿਖੇ ਜੋਤੀ-ਜੋਤ ਸਮਾਏ। ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ ਭਗਤੀ ਦਾ ਸਿਰਮੌਰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕਬੀਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ:

ਸਾਧਨ ਮੇਂ ਰਵਿਦਾਸ ਸੰਤ ਹੈ ਸੁਪਚ ਰਿਸੀ ਸੋ ਮਾਨਿਆ
ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਦੁਈ ਦੀਨ ਬਨੇ ਹੈ ਕਛੁ ਨਹੀਂ ਪਹਿਚਾਨਿਆ ॥

ਭਾਵ ਸੰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹਾਨ ਸੰਤ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਰਿਸ਼ੀ ਮੰਨਦੀ ਹੈ। ਤਤਕਾਲੀ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੋਨੋਂ ਹੀ ਚਰਨੀ ਪਏ ਅਤੇ ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਕਰਕੇ ਜਾਣਿਆ। ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਮਾਨਵਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਉਪਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਸੰਤ ਪੀਪਾ ਜੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਚਾਰਦੇ ਹਨ:-

ਜੇ ਕਲਿ ਰੈਦਾਸ ਕਬੀਰ ਨ ਹੋਤੇ ਲੋਕ ਵੇਦ ਅਰੁ ਕਲਿਜੁਗ
ਮਿਲਿ ਕਰ ਭਗਤਿ ਰਸਾਤਲ ਦੇਤੇ।

ਭਾਵ ਜੇਕਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕਬੀਰ ਜੀ ਲੋੜ ਸਮੇਂ ਨਾ ਆਉਂਦੇ ਤਾਂ ਤਤਕਾਲੀ ਉੱਚ ਵਰਗ, ਵੇਦ ਅਤੇ ਕਲਯੁਗੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੇ ਭਗਤੀ ਨੂੰ ਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਫ਼ਨ ਕਰ ਦੇਣਾ ਸੀ :-

ਰਵਿਦਾਸ ਚਮਾਰੁ ਉਸਤਤਿ ਕਰੇ ਹਰਿ ਕੀਰਤਿ ਨਿਮਖ ਇਕ ਗਾਇ ॥
ਪਤਿਤ ਜਾਤਿ ਉਤਮੁ ਭਾਇਆ ਚਾਰਿ ਵਰਨ ਪਏ ਪਗਿ ਆਇ ॥

ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ

ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ 'ਹਰਿ' ਦੀ ਐਸੀ ਭਗਤੀ ਤੇ ਉਸਤਤਿ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਰੱਬ ਦੇ ਰੂਪ ਹੋ ਗਏ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ (ਕਹਿਣ ਮਾਤਰ ਲਈ) ਤਾਂ ਉਹ ਨੀਚ ਸਨ, ਪਰੰਤੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਤੇ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਕਾਰਨ ਮਹਾਨ ਬਣੇ ਅਤੇ ਚਾਰ ਵਰਣਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਢਹਿ ਪਏ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਉਸਤਤਿ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ :-

ਊਚ ਤੇ ਊਚ ਨਾਮਦੇਉ ਸਮਦਰਸੀ। ਰਵਿਦਾਸ ਠਾਕੁਰ ਬਣਿ ਆਈ॥

ਭਾਵ ਉੱਚੇ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਸਮਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਾਲੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਮਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਆਪ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਬਣ ਕੇ ਆਏ। ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਬਾਣੀ ਅੰਦਰ ਉਚਾਰਨ ਕਰਦੇ ਹਨ

ਮੇਰੀ ਜਾਤਿ ਕੁਟ ਬਾਂਡਲਾ ਢੋਰ ਢੋਵੰਤਾ।
ਨਿਤਹਿ ਬਨਾਰਸੀ ਆਸ ਪਾਸਾ।
ਅਬ ਬਿਪ੍ ਪਰਧਾਨੁ ਤਿਹਿ ਕਰਹਿ ਡੰਡਉਤਿ।
ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਸਰਣਾਇ ਰਵਿਦਾਸ ਦਾਸਾ॥

ਮੇਰਾ ਜਨਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਜੋ ਬਨਾਰਸ ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਨਿੱਤਾਪ੍ਰਤੀ ਮਰੇ ਹੋਏ ਪਸ਼ੂ ਢੋਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਮੈਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਲਈ ਹੈ। ਅੱਜ ਬਿਪ੍ਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਲੋਕ ਮੈਨੂੰ ਡੰਡੇ ਵਾਂਗ ਸਿੱਧੇ ਲੇਟ ਕੇ ਨਮਸਕਾਰਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਰਵਣ ਕਰਕੇ ਸੰਤ ਸਧਨਾ ਜੀ, ਸੰਤ ਪਰਮਾਨੰਦ ਜੀ, ਸੰਤ ਕਮਾਲੀ ਜੀ, ਰਾਜਾ ਪੀਪਾ ਜੀ, ਰਾਜਾ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਮਲ, ਰਾਜਾ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਬਘੇਲ (ਕਾਂਸ਼ੀ ਨਰੇਸ਼), ਰਾਜਾ ਬਾਬਰ (ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹਿਮਾਯੂ, ਅਸਕਰੀ, ਹਿੰਦਾਲ, ਕਾਮਰਾਨ), ਰਾਜਾ ਕੁੰਭਾ, ਰਾਜਾ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ, ਮਹਾਰਾਣਾ ਸੰਗਰਾਮ ਸਿੰਘ (ਰਾਣਾ ਸਾਂਗਾ), ਰਾਣੀ ਝਾਲੀ ਬਾਈ, ਰਾਜਾ ਭੋਜ ਰਾਜ, ਰਾਜਾ ਰਤਨ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਾ ਵਿਕਰਮਜੀਤ, ਰਾਣਾ ਉਦੈ ਸਿੰਘ, ਮੀਰਾ ਬਾਈ, ਊਦਾ ਬਾਈ, ਰਾਜਾ ਰਾਣਾ (ਮੀਰਾ ਦਾ ਭਰਾ)(ਗਾਜੀਪੁਰ ਦਾ ਰਾਜਾ), ਰਾਜਾ ਚੰਦਰ ਪ੍ਰਤਾਪ, ਰਾਣੀ ਅਤਰਾ ਗਿਰਾਸ, ਰਾਜਾ ਅਲਾਵਦੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ, ਰਾਜਾ ਬਿਜਲੀ ਖਾਨ, ਸ਼ੇਖ ਅਬਲੋਨ ਦਾਨਾ ਈਰਾਨ। ਰਾਜਾ ਬੇਨ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਾ ਵਿਜੈਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਾ ਵਹਲੋਲ ਲੋਧੀ, ਰਾਜਾ ਸਿਕੰਦਰ ਲੋਧੀ, ਰਾਜਾ ਚੰਦਰ ਹੰਸ, ਰਾਜਾ

ਭਗਵਤ (ਗੋਡਲਾ, ਗੁਜਰਾਤ), ਹਜਰਤ ਨਵਰੰਗ ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਹਜਰਤ ਅਵਰੰਗ ਸ਼ਾਹ (ਸਿਕੰਦਰ ਲੋਧੀ ਦੇ ਮੌਲਵੀ, ਗੁਜਰਾਤ), ਨਾਗਰ ਸੰਤ ਨਰਸਿੰਘ ਮਹਤਾ (ਗੁਜਰਾਤ), ਰਾਜਾ ਕਣਕ ਚਾਵੜਾ (ਕਣਕਾਈ ਨਗਰੀ, ਗੁਜਰਾਤ), ਰਾਜਾ ਮੋਕਲ, ਮਹਾਰਾਣੀ ਕਰਣਾਵਤੀ, ਰਾਜਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੇਵਰਾਏ, ਰਾਣੀ ਭੋਪਾਲੀ (ਦਰਾਵੜ ਰਾਜ), ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਪਹਿਲਾ, ਗਿਯਾਸੁਦੀਨ ਮੁਹੰਮਦ ਸ਼ਾਹ, ਖਿਜਰ ਖਾਂ, ਮਹਮੂਦ ਬੇਗੜਾ, ਸ਼ਿਹਾਬੁਦੀਨ ਅਹਿਮਦ ਪਹਿਲਾ, ਅਲਾਉਦੀਨ ਅਹਿਮਦ ਦੂਜਾ, ਮਹਿਮੂਦ ਗਵਾਂ, ਯੂਸੁਫ ਆਦਿਲ ਖਾਨ, ਸੁਲਤਾਨ ਜੈਨੁਲ ਆਬੀਦੀਨ, ਅਲਾਉਦੀਨ ਹੁਸੈਨ ਸ਼ਾਹ, ਮਹਿਮੂਦ ਖਿਲਜੀ ਪਹਿਲਾ, ਰਾਜ ਮਾਲਦੇਵ, ਰਾਣੀ ਰੂਪਵਤੀ, ਬੀਬੀ ਭਾਨਮਤੀ (ਮੁਲਤਾਨ ਸ਼ਹਿਰ), ਬੀਬੀ ਕਰਮਾ ਬਾਈ, ਰਾਣੀ ਯੋਗਵਤੀ, ਮੇਵਾੜ ਦੀ ਰਾਣੀ ਕੁਸ਼ੱਲਿਆ, ਰਾਣੀ ਸਵਿਤਰੀ, ਰਾਜਾ ਸੂਰਜ ਮੱਲ, ਰਾਜਾ ਚੰਗਦੇਵ, ਰਾਜਾ ਬਿਠੁਲ ਦਾਸ, ਰਾਣੀ ਚੰਪਕ ਮਾਲਨੀ, ਮੋਚਨ ਬਾਈ, ਸੂਫੀ ਸੰਤ ਅਲੀ ਮੁਹੰਮਦ ਜੀ, ਸੰਤ ਮੁਰਮਨ, ਹਜਰਤ ਖਵਾਜਾ ਬੰਦਾ ਨਵਾਜ, ਸੰਤ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਾਈ ਨੇਪਾਲ ਸਹਿਤ ਅਣਗਿਣਤ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਬਣੇ। ਮਾਨਵਤਾ ਦੇ ਮਸੀਹਾ ਡਾ. ਭੀਮ ਰਾਓ ਅੰਬੇਡਕਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਰਚਨਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ 'ਬੇਗਮਪੁਰਾ ਸਹਰ ਕੋ ਨਾਉ' ਦੇ ਮਾਨਵੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀ। ਉਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਯੂ. ਐਨ. ਓ. ਨੇ ਟੋਰਾਂਟੋ (ਕੈਨੇਡਾ) ਵਿਚ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਪਾਵਨ ਸ਼ਬਦ 'ਬੇਗਮਪੁਰਾ ਸਹਰ ਕੋ ਨਾਉਂ' ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗੀ।

ਰਵਿਦਾਸ ਸੋਇ ਸਾਧੂ ਭਲੋ, ਜਉ ਰਹਹਿ ਸਦ ਨਿਰਵੈਰ
ਸੁਖਦਾਈ ਸਮਤਾ ਗਹੇਇ ਸਭਨਹ ਮਾਂਗਹਿ ਖੈਰ ॥

ਐਸੇ ਮਹਾਨ ਪਰਉਪਕਾਰੀ, ਤਪੱਸਵੀ, ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੁਆਮੀ ਸਰਵਣ ਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਬੱਲਾਂ ਦੀ ਪਾਵਨ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਸਵਾਸ-ਸਵਾਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰੀ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਵਾਇਆ। ਆਪ ਜੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਦਿਆ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ, ਵੱਡਿਆਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਪਾਵਨ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੁਆਮੀ ਸਰਵਣ

ਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਪਿੰਡ ਬੱਲਾਂ ਵਿਖੇ ਡੇਰੇ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਵਾਈ। 2 ਫਰਵਰੀ 1964 ਨੂੰ ਡੇਰਾ ਰਵਿਦਾਸੀਆਂ ਦਾ ਲਿਖ ਕੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਤੋਰਿਆ ਅਤੇ ਉਚਾਰਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਦਿਨ ਕੌਮ ਦਾ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਗ੍ਰੰਥ ਬਣੇਗਾ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਰਵਣ ਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਦਿੱਬ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਰਾਹੀਂ ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹਾੜ੍ਹ ਦੀ ਸੰਗਰਾਂਦ 1965 ਈ. ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ 108 ਸੰਤ ਹਰੀ ਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰਖਵਾਏ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ 108 ਸੰਤ ਗਰੀਬ ਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਤੋਂ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਕਾਰਜ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਤੀਰਥ ਅਸਥਾਨ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤਾ। 7 ਅਪ੍ਰੈਲ 1994 ਈ. ਨੂੰ ਇਸ ਮੰਦਰ ਦੇ ਗੁੰਬਦ ਉਪਰ 7 ਫੁੱਟ ਸੋਨੇ ਦਾ ਕਲਸ਼ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਬਸਪਾ ਸੁਪਰੀਮੋ ਸਾਹਿਬ ਬਾਬੂ ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ ਜੀ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਰਵਣ ਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਉਚਾਰਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਸਥਾਨ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਤੋਂ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਆਇਆ ਕਰਨਗੀਆਂ।

24 ਮਈ 2009 ਨੂੰ ਮਾਨਵ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਟੈਂਪਲ ਵਿਆਨਾ ਵਿਖੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਸੰਤ ਨਿਰੰਜਨ ਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਅਤੇ ਸੰਤ ਰਾਮਾ ਨੰਦ ਜੀ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਏ। 25 ਮਈ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਕੌਮ ਲਈ ਸੰਤ ਰਾਮਾ ਨੰਦ ਜੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦਾ ਜਾਮ ਪੀਂਦੇ ਹੋਏ ਬ੍ਰਹਮਲੀਨ ਹੋ ਗਏ। ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਕੌਮ ਨੇ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿੱਚ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਵਿਜੈ ਕੁਮਾਰ, ਸ਼ਹੀਦ ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ, ਸ਼ਹੀਦ ਰਜਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ, ਸ਼ਹੀਦ ਤੇਲੂ ਰਾਮ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦਿੱਤੀ। 25 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਕੌਮ ਨੂੰ ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ 633ਵੇਂ ਆਗਮਨ ਪੁਰਬ 'ਤੇ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਵਲੋਂ ਲੱਖਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਮੰਦਰ ਸੀਰਗੋਵਰਧਨਪੁਰ, ਬਨਾਰਸ ਤੋਂ ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਧਰਮ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਦਿੱਤੀ। ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਸਦੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਚੰਦਰਮਾ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਿੱਤੇ। ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪ੍ਰਸਾਰ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਬਾਣੀ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ

ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਬਾਣੀ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ, ਮਰਾਠੀ, ਕੰਨੜ, ਗੁਜਰਾਤੀ, ਬੰਗਾਲੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਡੱਚ, ਇਟਾਲੀਅਨ, ਸਪੈਨਿਸ਼, ਫਰੈਂਚ, ਗਰੀਕੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਸੁਖਸਾਗਰ ਗੁਟਕੇ ਅਨੇਕਾਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਪਰੂਫ਼ ਰੀਡਿੰਗ ਡਾ. ਰੀਨਾ ਵਿਰਦੀ ਅਤੇ ਡਾ. ਸੀਮਾ ਵਿਰਦੀ, ਡਾ.ਰਮਨ ਦਾਦਰਾ (ਐਮ.ਏ, ਪੀ.ਐਚ. ਡੀ.), ਲਖਵੀਰ ਕੌਰ (ਐਮ.ਏ) ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਸਾਧੂ ਰਾਮ ਹੀਰ (ਰਿਟਾ. ਚੀਫ਼ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨੌਰਥ ਜ਼ੋਨ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ), ਪਰਵਾਨ ਦਾ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ।

ਪੁਸਤਕ 'ਅੰਮ੍ਰਿਤਬਾਣੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ (ਸਟੀਕ)' ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਭੇਂਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਗਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਭਰਪੂਰ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਸਫ਼ਲ ਕਰਨਗੀਆਂ ਅਤੇ ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪ੍ਰਸਾਰ ਹਿੱਤ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣਗੀਆਂ।

ਜੈ ਗੁਰਦੇਵ

ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਦਾ ਦਾਸ

ਸੰਤ ਸੁਰਿੰਦਰ ਦਾਸ ਬਾਵਾ

ਚੇਅਰਮੈਨ:- ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਰਜਿ.)

ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਸਾਹਿਤ ਸੰਸਥਾ (ਰਜਿ.)

* * *

ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਸਥਾਨ ਕਾਹਨਪੁਰ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਇਤਿਹਾਸ

ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਸਥਾਨ ਕਾਹਨਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਪਠਾਨਕੋਟ ਜਾਂਦੀ ਜਰਨੈਲੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਇਥੋਂ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਧਰਮ ਦੇ ਅਨਮੋਲ ਹੀਰੇ ਸੰਤ ਸੁਰਿੰਦਰ ਦਾਸ ਬਾਵਾ ਜੀ ਨੇ ਕਰਵਾਈ ਜਿਸ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸੰਤ ਬੀਬੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਦੇਵੀ ਜੀ (ਗੱਦੀਨਸ਼ੀਨ) ਡੇਰਾ ਸੰਤ ਹਰੀਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬੋਪਾਰਾਏ ਕਲਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਰ ਕਮਲਾਂ ਨਾਲ 27 ਮਾਰਚ 2014 ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ, ਜਿਸ ਲਈ ਇਕ ਪਲਾਟ ਬੀਬੀ ਸ਼ਕੁੰਤਲਾ ਸੁਪਤਨੀ ਸਵ. ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਹਣ ਲਾਲ ਕਾਹਨਪੁਰ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਾਨ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਇਲਾਕੇ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀਆਂ ਨਾਮਲੇਵਾ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਰਾਹੀਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਕਰਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਅੱਜ ਇਸ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਦੂਰ ਦੁਰਾਡੇ ਤੋਂ ਸੰਤ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼, ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਪਹੁੰਚਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਬੁਲੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਛੂੰਹਦਾ ਇਹ ਅਸਥਾਨ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਬਿਖੇਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਵਧਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਯੂਰਪ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਸੰਤ ਸੁਰਿੰਦਰ ਦਾਸ ਬਾਵਾ ਜੀ ਨੂੰ ਇਕ ਸਫ਼ਾਰੀ ਗੱਡੀ 01-01-15 ਨੂੰ ਭੇਂਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਕਿ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਸਕੇ। ਦੋ ਮੰਜ਼ਲੀ ਵੱਡੇ ਹਾਲ ਵਿਚ ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਇਕ ਸੰਗੀਤ ਅਕੈਡਮੀ ਖੋਲ੍ਹੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਧਨੀ ਅਧਿਆਪਕ ਹਰਮੋਨੀਅਮ ਅਤੇ ਤਬਲੇ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਰੀਬ 50 ਲੜਕੇ-ਲੜਕੀਆਂ ਅਕੈਡਮੀ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਖਰਚਾ ਸੰਤ ਸੁਰਿੰਦਰ ਦਾਸ ਬਾਵਾ ਜੀ ਵਲੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ

ਸਦਕਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਸਥਾਨ ਵਿਖੇ ਦੁਖੀਆਂ ਰੋਗੀਆਂ ਦਾ ਦੇਸੀ ਦਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੇਧ ਦੇ ਕੇ ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਕੋਰਸਾਂ ਅਤੇ ਕਿੱਤਾ-ਮੁਖੀ ਕੋਰਸਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸਹਾਇਤਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬਾਬਾ ਪਿੱਪਲ ਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬਾਲਕ ਸੰਤ ਸਰਵਣ ਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿੰਡ ਕਾਹਨਪੁਰ ਵਿਖੇ ਆਏ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਕੁਟੀਆ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਨੀਂਹ ਪੁੱਟਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਥੋਂ ਡਮੂੰਹੀ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਨਿਕਲੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਘਰ ਉਜਾੜ ਕੇ ਆਪਣਾ ਘਰ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਬੋਲ ਕੇ ਅਗਲੇ ਪਿੰਡ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਬਚਨ ਕੀਤੇ ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਆਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਅਸਥਾਨ ਬਣਾਵਾਂਗੇ। ਸੰਤ ਸੁਰਿੰਦਰ ਦਾਸ ਬਾਵਾ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਦਾਸ ਰਾਮ ਜੀ ਤੇ ਬੀਬੀ ਗੁਰਬਚਨ ਕੌਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਰਵਣ ਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗ੍ਰਿਹ ਵਿਖੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਈ ਰਾਤਾਂ ਰੁਕੇ। ਇਕ ਸਮੇਂ 1972 ਈ: ਨੂੰ ਬੀਬੀ ਗੁਰਬਚਨ ਕੌਰ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਸੰਗਤਾਂ ਸਮੇਤ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਜਲੰਧਰ ਜਾ ਕੇ ਬੀਬੀ ਗੁਰਬਚਨ ਕੌਰ ਦੀ ਜਾਨ ਬਚਾਈ ਅਤੇ ਵਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਤੇ ਤੇਰੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰ ਹੋਰ ਹੋਣਗੇ। ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੀ ਵੱਡੇ ਸਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਰਵਣ ਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਭੇਂਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਸੇਵਾ ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਗੁੜ੍ਹਤੀ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਜੀ ਵਲੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਰਵਣ ਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਅਨਿੰਨ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸਨ ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਰਵਣ ਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ (ਦੁਨਿਆਵੀ) ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਦਾਸ ਰਾਮ ਜੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ। ਜਿਸ ਦੀ ਇਕ ਮਿਸਾਲ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਵਕਤ ਸੁਆਮੀ ਸਰਵਣ ਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ 11 ਜੂਨ 1972 ਨੂੰ ਇਸ ਫ਼ਾਨੀ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਕੇ ਚੋਲਾ ਛੱਡ ਕੇ ਬ੍ਰਹਮਲੀਨ ਹੋ ਗਏ। ਸੰਸਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ। ਦੇਸਾਂ ਪ੍ਰਦੇਸਾਂ ਤੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਅੰਤਿਮ

ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਚਿਖਾ ਨੂੰ ਅਗਨੀ ਭੇਂਟ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਸਨ। ਚਿਖਾ ਵਿਚ ਦੇਸੀ ਘਿਓ, ਚੰਦਨ ਦੀ ਲੱਕੜੀ, ਧੂਫ਼, ਠੂਠੀ, ਸਮੱਗਰੀ ਆਦਿ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਗਨੀ ਭੇਂਟ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਸੰਗਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਬ੍ਰਹਮਲੀਨ ਸੁਆਮੀ ਸਰਵਣ ਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਪੰਜ ਭੂਤਕ ਸਰੀਰ ਵਿਚੋਂ ਖੂਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਂ ਨਿਕਲੀਆਂ ਜਿਸ ਦੇ ਕੁਝ ਤੁਪਕੇ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਦਾਸ ਰਾਮ ਜੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਉੱਪਰ ਪਏ। ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਚਾਰਨਯੋਗ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤੁਪਕੇ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਦਾਸ ਰਾਮ ਜੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਤੇ ਹੀ ਕਿਉਂ ਗਿਰੇ? ਤੇ ਫਿਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਰਵਣ ਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚੋਂ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪੂਰੇ 9 ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ 14 ਮਾਰਚ 1973 ਨੂੰ ਸੰਤ ਸੁਰਿੰਦਰ ਦਾਸ ਬਾਵਾ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਇਕ ਅਧਿਆਤਮਕ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਸੰਤ ਹਰੀ ਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬਾਵਾ ਜੀ ਨੂੰ ਭਗਵਾਂ ਭੇਖ ਪਹਿਨਾ ਕੇ ਸੁੱਚੀ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਡੇਰਾ ਬੱਲਾਂ ਲੈ ਆਏ। ਸੰਤ ਗਰੀਬ ਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਵਿੱਦਿਆ ਪੜ੍ਹਾਈ। ਸੰਤ ਸੁਰਿੰਦਰ ਦਾਸ ਬਾਵਾ ਜੀ ਨੇ ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ 'ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਰਵਣ ਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਅਤੇ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ 30 ਜਨਵਰੀ 2010 ਈ: ਨੂੰ ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਧਰਮ ਦਾ ਐਲਾਨ ਲੱਖਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਕੌਮ ਨੂੰ ਵੱਖਰੀ ਪਹਿਚਾਣ ਮਿਲੀ।

ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਸਥਾਨ ਵਿਖੇ ਇਕ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ 'ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਰਵਣ ਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ' ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਬਣਾਈ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪੁਸਤਕਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 'ਦਲਿਤ ਇਤਿਹਾਸ' ਅਤੇ ਦਲਿਤ ਪੱਖੀ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਹਨ। ਮਹਾਨ ਗੁਰੂਆਂ, ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ, ਯੋਧਿਆਂ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਾਹਿਤ ਇਸ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਹੀ ਬਸ ਨਹੀਂ ਡਾ. ਬੀ.ਆਰ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਜੀ ਤੇ ਹੋਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਪੁੰਗਰ ਰਹੇ ਨਵੇਂ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਫ਼ਤ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵੰਡੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਰਵਣ ਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸੰਤ ਸੁਰਿੰਦਰ ਦਾਸ ਬਾਵਾ ਜੀ ਨੇ 2010, 2011, 2012, 2013 ਵਿੱਚ ਕਈ ਵਾਰ ਯੂਰਪ, ਆਸਟਰੀਆ, ਗਰੀਸ, ਇਟਲੀ, ਜਰਮਨ ਹਾਲੈਂਡ, ਸਪੇਨ, ਫ੍ਰਾਂਸ, ਨੌਰਵੇ, ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ, ਯੂ.ਏ.ਈ ਅਤੇ ਯੂ.ਕੇ ਵਿੱਚ, 2014 ਵਿੱਚ ਇਟਲੀ ਅਤੇ ਆਸਟਰੀਆ, 2015 ਵਿੱਚ ਗਰੀਸ, ਇਟਲੀ, ਪੁਰਤਗਾਲ, ਆਸਟਰੀਆ, 2016 ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ, ਗਰੀਸ, ਇਟਲੀ ਅਤੇ ਆਸਟਰੀਆ, ਯੂ.ਕੇ, 2017 ਵਿੱਚ ਆਸਟਰੀਆ, ਯੂ.ਕੇ, ਗਰੀਸ, ਇਟਲੀ, ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਯੂ.ਏ.ਈ ਵਿੱਚ, 2018 ਵਿਚ ਫਰਾਂਸ, ਯੂ.ਕੇ, ਇਟਲੀ, ਗਰੀਸ, ਨੌਰਵੇ, ਆਸਟਰੀਆ, ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਯੂ.ਏ.ਈ 2019 ਵਿੱਚ, ਆਸਟਰੀਆ, ਗਰੀਸ, ਇਟਲੀ, ਫਰਾਂਸ, ਇੰਗਲੈਂਡ, ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ, 2021 ਵਿੱਚ ਯੂ.ਕੇ, 2022 ਵਿੱਚ ਗਰੀਸ, ਇਟਲੀ, ਆਸਟਰੀਆ, ਯੂ.ਕੇ., ਕੈਨੇਡਾ, 2023 ਵਿੱਚ ਗਰੀਸ, ਇਟਲੀ, ਆਸਟਰੀਆ, ਸਪੇਨ, ਪੁਰਤਗਾਲ, ਜਰਮਨ, ਯੂ.ਕੇ., ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ, 2024 ਗਰੀਸ, ਆਸਟਰੀਆ, ਇਟਲੀ, ਸਪੇਨ, ਪੁਰਤਗਾਲ, ਯੂ.ਕੇ., ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ, 2025 ਆਸਟਰੇਲੀਆ, ਗਰੀਸ, ਆਸਟਰੀਆ, ਇਟਲੀ, ਪੁਰਤਗਾਲ, ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ, 2026 ਵਿੱਚ ਆਸਟਰੀਆ, ਸਪੇਨ, ਗ੍ਰੀਸ, ਇਟਲੀ, ਯੂ.ਕੇ. ਅਮੇਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ।

ਸੰਤ ਸੁਰਿੰਦਰ ਦਾਸ ਬਾਵਾ ਜੀ ਨੂੰ 2010 ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਸਭਾ ਬੈਰਗਾਮੋ ਇਟਲੀ, 2011 ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਸਭਾ ਕਰੋਪੀ ਐਥਨ ਗਰੀਸ ਵਿੱਚ, 2012 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਸਭਾ ਵਿਆਨਾ, ਆਸਟਰੀਆ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਸਭਾ ਰੋਮ ਇਟਲੀ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਸਭਾ ਵਿਲੇਨਸੀਆ ਸਪੇਨ, 2014 ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਮਦਾਰਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ (ਪੰਜਾਬ), 11 ਸਤੰਬਰ 2015 ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਸੁਖਸਾਗਰ ਦਰਬਾਰ ਮਨੀਦੀ ਗਰੀਸ, 30 ਦਸੰਬਰ 2015 ਪਿੰਡ ਅਲਾਵਲਪੁਰ, 11 ਸਤੰਬਰ 2016 ਸਾਊਥ ਹਾਲ ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ, 21 ਮਈ 2017 ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਭਵਨ ਬਾਰੀ ਇਟਲੀ, 28 ਮਈ 2017 ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਦਰਬਾਰ ਕਰੋਪੀ ਗਰੀਸ ਵਿਚ 20 ਅਗਸਤ 2017 ਟੋਰਾਂਟੋ ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ 30 ਦਸੰਬਰ 2017 ਨੂੰ ਸੁੱਚੀ ਪਿੰਡ, 2 ਸਤੰਬਰ 2018 ਟਿੰਪਟਨ ਯੂ.ਕੇ, 2

ਨਵੰਬਰ 2019 ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਅਮਰੀਕਾ, 5 ਨਵੰਬਰ 2021 ਬਿਲਸਟਨ ਯੂ.ਕੇ., 26 ਜੂਨ 2022 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਟੈਂਪਲ ਕਰਮੋਨਾ ਇਟਲੀ, 3 ਜੁਲਾਈ 2022 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਦਰਬਾਰ ਸੰਬੋਧੀਆ, ਰੋਮ, ਇਟਲੀ, 21 ਮਈ 2023 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਦਰਬਾਰ ਕਰੋਪੀ ਐਥਨ ਗਰੀਸ, 17 ਜੂਨ 2023 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਟੈਂਪਲ ਪਾਰਮਾ ਪਚਿੰਸਾ, ਇਟਲੀ ਵਿੱਚ ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਸਮਾਜ ਵਲੋਂ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲਾਂ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਭਾਰਤੀ ਦਲਿਤ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ 2006 ਵਿੱਚ ਸੰਤ ਸੁਰਿੰਦਰ ਦਾਸ ਬਾਵਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਨੈਸ਼ਨਲ ਐਵਾਰਡ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਵੱਧਦੀ ਹੋਈ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪ੍ਰਸਾਰ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਯੂਰਪ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਨਾਲ ਲੱਗਦਾ ਪਲਾਟ ਇਸ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਖਰੀਦ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਕਈ ਪਲਾਟ ਖਰੀਦੇ ਗਏ ਹਨ। ਅੱਜ ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਸਥਾਨ ਇੱਕ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰਾ ਬਣ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਉਭਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਾਵਨ ਸਥਾਨ ਤੇ ਸੰਤ ਸੁਰਿੰਦਰ ਦਾਸ ਬਾਵਾ ਜੀ ਨੇ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਤੇ ਰੈਣ-ਬਸੇਰਾ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਆਪ ਖੁਦ ਨਾਮ ਜੱਪਦੇ, ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸੁਣਦੇ ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਥਾਨ ਤੇ ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਧਰਮ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਢਾਲ ਕੇ ਚੱਲਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਸਥਾਨ ਤੇ 'ਅੰਮ੍ਰਿਤਬਾਣੀ' ਭਵਨ ਉਸਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਬਾਣੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਾਮ ਜਾਪ ਅਤੇ ਸਤਿਸੰਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਐਤਵਾਰ ਅਤੇ ਸੰਗਰਾਂਦ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੀਵਾਨ ਸਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸੰਗਤਾਂ ਨਤਮਸਤਕ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਨੋਕਾਮਨਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। **ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਵਿਖੇ "ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ" ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਹਿਰ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਫ਼ਤ ਕੋਚਿੰਗ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।**

ਇਸ ਪਾਵਨ ਅਸਥਾਨ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਸੰਗਤਾਂ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਰਵਣ ਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਮਾਜਿਕ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਨਸ਼ਿਆਂ, ਦਾਜ ਦੇ ਕੋਹੜ, ਵਹਿਮਾਂ-ਭਰਮਾਂ, ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਖਰਚੇ, ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ, ਨਿੰਦਿਆ-ਚੁਗਲੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਲਈ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਸਥਾਨ ਸਭ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਹਰ ਗਰੀਬ ਅਤੇ ਅਮੀਰ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਹਿੱਤ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਉਚ-ਨੀਚ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਸਥਾਨ ਤੋਂ ਮਾਨਵਤਾ ਦੀ ਭਲਾਈ, ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਬੇਗਮਪੁਰਾ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਅਤੇ ਡਾ. ਭੀਮ ਰਾਓ ਅੰਬੇਡਕਰ ਜੀ ਦੇ ਪੜ੍ਹੋ ਜੁੜੋ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰੋ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਤੇ ਹੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਤੇ 24 ਜੁਲਾਈ 2016 ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਸੰਤ ਸੁਰਿੰਦਰ ਦਾਸ ਬਾਵਾ ਜੀ, ਸੰਤ ਸੱਤਿਆਪਾਲ ਜੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਸੰਤ ਬੀਬੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਦੇਵੀ ਬੋਪਾਰਾਏ ਕਲਾਂ, ਸੰਤ ਹਰਵਿੰਦਰ ਦਾਸ ਆਦਮਪੁਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਮਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਬਾਣੀ ਭਵਨ ਵਿਚ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸਾਧੂ ਰਾਮ ਹੀਰ ਜੀ (ਰਿਟਾ. ਚੀਫ਼ ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਨੌਰਥ ਜ਼ੋਨ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਲੀ) ਨੂੰ ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਸਮਾਜ ਲਈ ਵੱਡਮੁੱਲੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮਿਤੀ 10 ਜੁਲਾਈ 2019 ਨੂੰ ਸਚਖੰਡ ਵਾਸੀ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਲੇਖਕ ਸ਼੍ਰੀ ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ ਕਲੇਰ ਜੀ ਦੀਆਂ ਬਹੁਮੁੱਲੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਿਰਨ ਬਾਲਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸੰਤ ਸੁਰਿੰਦਰ ਦਾਸ ਬਾਵਾ ਜੀ ਅਤੇ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 14 ਜਨਵਰੀ 2020 ਈ. ਨੂੰ ਸੰਤ ਸਤਿਆਪਾਲ ਜੀ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ 'ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਧਰਮ' ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤ ਸੁਰਿੰਦਰ

ਦਾਸ ਬਾਵਾ ਜੀ ਨੇ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ 'ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ' ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਸਥਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਅੱਜ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਫ਼ਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਮੁੱਚੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਅਤੇ ਲੰਗਰ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਤੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਬਾਣੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਸਟੀਕ ਅਤੇ ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀਆਂ ਪਾਵਨ ਜੀਵਨ ਕਥਾਵਾਂ (ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ) ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਬਾਣੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ (ਸਟੀਕ), ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਕਲੰਡਰ, ਆਰਤੀਆਂ, ਸੀ.ਡੀ., ਵੀ.ਸੀ.ਡੀ, ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਡਾ. ਭੀਮ ਰਾਓ ਅੰਬੇਡਕਰ ਜੀ, ਸੰਤ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਦਲਿਤ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਕੋਨੇ-ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਸਥਾਨ ਕਾਹਨਪੁਰ ਵਿਖੇ ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਭਵਨ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਸੰਤ ਸਮਾਜ, ਸੰਤ ਸੁਰਿੰਦਰ ਦਾਸ ਬਾਵਾ, ਸੰਤ ਸਤਿਆਪਾਲ ਦਾਸ ਬਰਵਾਲਾ, ਹਰਿਆਣਾ, ਸੰਤ ਬੀਬੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਦੇਵੀ ਜੀ, ਬੋਪਾਰਾਏ ਕਲਾਂ, ਸੰਤ ਚੰਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੀ, ਪਠਾਨਕੋਟ, ਸੰਤ ਪ੍ਰੇਮਾ ਦਾਸ ਜੀ ਧੁਰੀ ਵਾਲੇ, ਸੰਤ ਹਰਵਿੰਦਰ ਦਾਸ ਜੀ, ਆਦਮਪੁਰ ਦੇ ਕਰ-ਕਮਲਾਂ ਦੁਆਰਾ 14 ਅਕਤੂਬਰ, 2026 (ਬੁੱਧਵਾਰ) ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।

ਇਸ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਰਵਣ ਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਉਹ ਸੰਕਲਪ ਸਾਕਾਰ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਸੋਚਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਘਰ-ਘਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਮਹਾਨ ਕਾਰਜ ਲਈ ਸੰਤ ਸੁਰਿੰਦਰ ਦਾਸ ਬਾਵਾ ਜੀ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਇੱਕ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹਨ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਿਹਰ ਭਰਿਆ ਹੱਥ ਰੱਖਣ ਤਾਂ ਕਿ ਕੌਮੀ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਟੇ ਰਹਿਣ।

* * *

ਤੱਤਕਰਾ

ਨੰ.	ਵਿਸ਼ਾ	ਪੰਨਾ
1.	ਪੈਂਤੀ ਅੱਖਰੀ	22
2.	ਬਾਣੀ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ	30
3.	ਪੰਦਰਾ ਤਿਥੀ	33
4.	'ਬਾਰਾਂ ਮਾਸ' ਉਪਦੇਸ਼	45
5.	ਸਾਂਦ ਬਾਣੀ	67
6.	ਅਨਮੋਲ ਵਚਨ	70
7.	ਸ਼ਾਦੀ ਉਪਦੇਸ਼	71
8.	ਸੁਹਾਗ ਉਸਤਤ	75
9.	ਮੰਗਲਾਚਾਰ	77
10.	ਅਨਮੋਲ ਵਚਨ	84
11.	ਆਰਤੀ 1	87
12.	ਆਰਤੀ 2	90
13.	ਆਰਤੀ 3	91
14.	ਆਰਤੀ 4	93
15.	ਆਰਤੀ 5	95
16.	ਅਰਦਾਸ	98

* * *

ਪੈਂਤੀ ਅੱਖਰੀ

ੳ- **ਉਸਤਤ ਕਰੋ ਇਕ ਓਂਕਾਰਾ।**
ਤੀਨ ਲੋਕ ਜਿਨ ਕੀਆ ਪਸਾਰਾ।

ਉਸ ਇਕ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਉਸਤਤਿ ਕਰੋ ਜੋ ਤਿੰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ, ਖੰਡਾਂ-ਬ੍ਰਹਿਮੰਡਾਂ ਭਾਵ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਕਣ-ਕਣ ਵਿਚ ਸਮਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਅ- **ਅਲਖ ਕੋ ਲਖ ਜੋ ਭਾਈ।**
ਦੇਹੋਂ ਢੰਢੋਰਾ ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ।

ਅਲਖ ਪ੍ਰਭੂ, ਜਿਸ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਲਿਖੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਹੇ ਭਾਈ ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ ਢੰਡੋਰਾ ਦੇ ਕੇ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰੋ।

ੲ- **ਈਸ਼ਵਰ ਕਾਇਆ ਘਟ ਮੋਂ।**
ਆਕਾਸ਼ ਰਮਇਓ ਜੈਸੇ ਸਬ ਮਟ ਮੋਂ।

ਈਸ਼ਵਰ ਸਾਰੇ ਸਰੀਰਾਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਕਣ-ਕਣ ਵਿਚ ਵਸਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਘੜੇ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਅਕਾਸ਼ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਸ- **ਸ਼ੀਸ਼ ਮਹਲ ਮੋਂ ਸਵਾਮੀ ਦਰਸ਼ੇ।**
ਜਹਾਂ ਪ੍ਰੇਮ ਅਮੀ ਰਸ ਬਰਸੇ।

ਦਸਵੇਂ ਦੁਆਰ ਰੂਪੀ ਸ਼ੀਸ਼ ਮਹਿਲ ਵਿਚ ਮਾਲਕ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਬ੍ਰਹਮ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਰਸ ਰਿਹਾ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਹ- **ਹਰਿ ਕਾ ਸਿਮਰਣ ਕੀਜੈ।**
ਕਹੇ ਰਵਿਦਾਸ ਅਮੀ ਰਸ ਪੀਜੈ।

ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਉਚਾਰਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਰਿ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਕੇ ਜੀਵ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਰਸ ਪੀਂਦਾ ਹੈ।

ਕ- **ਕਾਇਆ ਕੋਟਿ ਮੋਂ ਰਮ ਰਹਿਓ ਪਿਆਰਾ।**

ਸ਼ੀਸ਼ ਮਹਲ ਮੋਂ ਦੇ ਦੀਦਾਰਾ।

ਕਰੋੜਾਂ ਹੀ ਭਾਵ ਬੇਅੰਤ ਸਰੀਰਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਪਿਆਰਾ ਰਮਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਸਵੇਂ ਦੁਆਰ ਰੂਪੀ ਸ਼ੀਸ਼ ਮਹਿਲ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਖ- **ਖਿਆਲ ਸੇ ਕਰੋ ਵਿਚਾਰਾ।**

ਸਰਵਵਿਆਪੀ ਸਬ ਸੇ ਨਿਆਰਾ।

ਜਦੋਂ ਜੀਵ ਧਿਆਨ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਉਸਨੂੰ ਸਰਵ-ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਭੂ ਸਭ ਤੋਂ ਨਿਰਾਲਾ ਅਨੁਭਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਗ- **ਗੋਬਿੰਦ ਏਸੇ ਗਿਆਨੀ।**

ਨ ਕੁਛ ਭੂਲੇ ਨ ਕੁਛ ਜਾਨੀ।

ਜੋ ਪ੍ਰਭੂ ਰੂਪੀ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਕੇ ਜੀਵ ਨੂੰ ਨਾ ਕੁਝ ਭੁੱਲਣ ਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਕੁਝ ਜਾਨਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਘ- **ਘਨ ਨਹੀਂ ਅਹਰਣ ਸਹੇ ਚੋਟਾਂ।**

ਸਤਿਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦ ਘੜਿਆ ਹੈ ਅਨੋਠਾ।

ਜੀਵ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਰੂਪੀ ਹਥੌੜੇ ਦੀਆਂ ਚੋਟਾਂ ਖਾ ਕੇ ਸੁਰਤਿ ਰੂਪੀ ਅਹਰਣ ਅਨੋਖੀ ਪਰਮਗਤੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਙ- **ਙਆਨਤਾ ਸੋਈ ਸਾਰ।**

ਕਹੇ ਰਵਿਦਾਸ ਬਾਤ ਵਿਚਾਰ।

ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਉਚਾਰਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਗਿਆਨਤਾ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਕਰ, ਭਾਵ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਕੇ ਜੀਵਨ ਸਫ਼ਲ ਹੋਵੇ ਸਾਰਾਂਸ਼ ਹੈ।

ਚ- ਚਾਮ ਕਾ ਚੋਲਾ ਭਾਈ।

ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਕੁਛ ਕਾਮ ਨ ਆਈ।

ਹੇ ਭਾਈ! ਚਮੜੇ ਦਾ ਸਰੀਰ ਰੂਪੀ ਚੋਲਾ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

ਛ- ਛਿਨ ਮੋਂ ਭਇਆ ਮਮੋਲਾ।

ਅਮੀ ਸਰੋਵਰ ਦਿਆ ਝਕੋਲਾ।

ਹੇ ਮਮੋਲੇ ਪੰਖੀ ਵਾਂਗ ਚੰਚਲ ਜੀਵ! ਤੂੰ ਛਿੰਨ ਵਿਚ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੇ ਗਿਆਨ ਰੂਪੀ ਸਰੋਵਰ ਵਿਚ ਚੁੱਭੀ ਲਾ ਲੈ।

ਜ- ਜੀਵ ਹੈ, ਜਨੇਊ ਜਾਤਿ ਕਾ।

ਦਇਆ ਕੀ ਧੋਤੀ ਤਿਲਕ ਸਤਿਯ ਕਾ।

ਹੇ ਜੀਵ! ਤੂੰ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਜਨੇਊ, ਦਇਆ ਦੀ ਧੋਤੀ ਅਤੇ ਸਤਿ ਦਾ ਤਿਲਕ ਧਾਰਨ ਕਰ।

ਝ- ਝਿਲਮਿਲ ਜੋਤ ਜਗਾਈ।

ਅਲਖ ਪੁਰੁਸ਼ ਤਹਾਂ ਪਹੁੰਚੇ ਆਈ।

ਹੇ ਜੀਵ! ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਲਿਸ਼ਕਾਂ ਮਾਰਦੀ ਜੋਤ ਨੂੰ ਜਗਾ ਤਾਂ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਅਲਖ ਪੁਰਸ਼ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਣ।

ਵ- ਵਯਾਨਤ ਸੋਈ ਧਿਆਨੀ।

ਦਾਸ ਰਵਿਦਾਸ ਕਹੇ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ।

ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੋ ਜੀਵ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਹੀ ਸੱਚਾ ਧਿਆਨੀ ਅਤੇ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਹੈ।

ਟ- ਟੇਕੁ ਕਾ ਏਕ ਰਾਖੋ।

ਏਕ ਬਿਨਾ ਦੂਜਾ ਮਤ ਆਖੋ।

ਹੇ ਜੀਵ, ਇਕ ਪ੍ਰਭੂ 'ਤੇ ਆਸ ਰੱਖੋ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦੂਸਰੇ 'ਤੇ ਆਸ ਨਾ ਰੱਖੋ।

ਠ- ਠਾਕੁਰ ਸ਼ੀਲਾ ਤਰ ਗਏ ਭਾਈ।
ਪੰਡਿਤ ਬੈਠੇ ਮਨ ਮੁਰਝਾਈ।

ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਪੱਥਰ ਦੇ ਠਾਕਰ ਤਰ ਗਏ ਪਰ ਪੰਡਤਾਂ ਦੇ ਝੂਠੇ ਠਾਕਰ ਡੁੱਬਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਮੁਰਝਾ ਗਏ।

ਡ- ਡਰ ਨਹੀਂ ਹਰਿ ਸੰਗ ਪ੍ਰੀਤ।
ਭਗਤ ਜਨ ਬੈਠੇ ਮਨ ਕੋ ਜੀਤ।

ਜੋ ਜੀਵ ਹਰਿ ਨਾਲ ਪ੍ਰੀਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ, ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਭਗਤਾਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਹੈ।

ਢ- ਢਾ ਦੀਨੀ ਬੁਰਜੀਪਾਪਨ।
ਸਿਮਰਣ ਕੀਨਾ ਅਜਪਾ ਜਪਨ।

ਅਜਪਾ ਜਾਪ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜੀਵ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਬੁਰਜ ਢਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਣ- ਨਮ ਕੀ ਲਾਈ ਡੋਰੀ।
ਕਹੇ ਰਵਿਦਾਸ ਲਗੀ ਲਿਵ ਮੋਰੀ।

ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੇਰੀ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਡੋਰ ਲੱਗ ਗਈ, ਮੇਰੀ ਉਸ ਹਰਿ ਨਾਲ ਲਿਵ ਲੱਗ ਗਈ।

ਤ- ਤ੍ਰਿਗੁਣ ਮਾਇਆ ਰਚਦੀ ਭਾਈ।
ਰਿਸ਼ੀ ਮੁਨਿ ਲੀਨੇ ਭਰਮਾਈ।

ਤ੍ਰਿਗੁਣ ਸਤੋ, ਰਜੋ, ਤਮੋ, ਮਾਇਆ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਮੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾ ਲਿਆ ਹੈ।

ਥ- ਥਿਰ ਨਹੀਂ ਯਹ ਸੰਸਾਰਾ।
ਰਾਵ ਰੰਕ ਸਬ ਕਾਲ ਨਗਾਰਾ।

ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਸਥਿਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਰਾਜਾ ਤੇ ਗਰੀਬ ਸਭ ਕਾਲ ਰੂਪੀ ਨਗਾਰਾ (ਮੌਤ) ਵੱਜਣ ਨਾਲ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਦ- ਦੋ ਇਕ ਦਿਨ ਯਹਾਂ ਮੰਦਿਰ ਸਾਰਾ,
ਫਿਰ ਠਾਠ ਛੋੜ ਲਦ ਜਾਏ ਬੰਜਾਰਾ।

ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਇਕ ਦੋ ਦਿਨ ਭਾਵ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸਰੀਰ ਰੂਪੀ ਮੰਦਿਰ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਜੀਵ ਰੂਪੀ ਵਣਜਾਰੇ ਨੇ ਸਰੀਰ ਰੂਪੀ ਮੰਦਿਰ ਦੀ ਠਾਠ ਬਾਠ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਧ- ਧਨੀ ਜਿਨ ਧਿਆਨ ਲਗਾਇਓ।
ਕਾਲ ਫਾਂਸ ਕੇ ਬੀਚ ਨ ਆਇਓ।

ਹੇ ਭਾਈ! ਅਸਲੀ ਧਨੀ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਪ੍ਰਭੂ ਭਗਤੀ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਜੀਵ ਕਾਲ ਫਾਸ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

ਨ- ਨਾਮ ਕੀ ਨਾਵ ਬਨਾਈ।
ਕਹੇ ਰਵਿਦਾਸ ਚੜ੍ਹੋ ਰੇ ਭਾਈ।

ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੇ ਭਾਈ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਨਾਮ ਦੀ ਕਿਸ਼ਤੀ ਬਣਾਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਜੀਵ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਪਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪ- ਪਾਰ ਬ੍ਰਹਮ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਸਵਾਮੀ।
ਸਬ ਘਟ-ਘਟ ਕੇ ਅੰਤਰਯਾਮੀ।

ਪਾਰ-ਬ੍ਰਹਮ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਸਭ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਭ ਦੇ ਅੰਦਰ (ਦਿਲਾਂ) ਦੀਆਂ ਜਾਨਣ ਵਾਲਾ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਹੈ।

ਫ- ਫਿਕਰ ਕਰ ਛੋੜ ਜਗਸੰਸਾ।
ਜਾ ਮਿਲ ਬੈਠੇ ਅਵਿਨਾਸ਼ੀ ਪਾਸਾ।

ਹੇ ਜੀਵ! ਜਗ ਦੀ ਸੰਸਾ ਤਿਆਗ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਫ਼ਿਕਰ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਅਵਿਨਾਸ਼ੀ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈ।

ਬ- ਬ੍ਰਹਮ ਸੋ ਬ੍ਰਹਮ ਕਾ ਵੇਤਾ।
ਗਗਨ ਮੰਡਲ ਮੇਂ ਰਾਖੋ ਚੇਤਾ।

ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਬ੍ਰਹਮ ਨੂੰ ਜਾਣ ਲਿਆ ਹੈ। ਅਕਾਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੰਡਲਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ।

ਭ- ਭ੍ਰਮ ਮਿਟੇ ਜੋ ਪੰਚਮ ਸੀਜੇ,
ਜਾਏ ਤ੍ਰਿਵੈਣੀ ਮਜਨ ਕੀਜੇ।

ਜਿਸ ਜੀਵ ਨੇ ਪੰਜਾਂ ਵਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਹੈ ਉਸਦਾ ਭਰਮ ਮਿਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਉਹ ਜੀਵ ਤ੍ਰਿਕੁਟੀ ਤ੍ਰਿਵੈਣੀ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

ਮ- ਮਨ ਕੋ ਗਗਨ ਸਮਾਓ।
ਕਹੇ ਰਵਿਦਾਸ ਪਰਮ ਪਦ ਪਾਓ।

ਜੋ ਜੀਵ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਰੂਪੀ ਅਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਸਮਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਦਸਵੇਂ ਦਵਾਰ ਰੂਪੀ ਗਗਨ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਪਰਮ-ਪਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

ਯ- ਯਾਦ ਕਰੋ, ਵਾਹ ਕੇ ਗੁਣ ਗਾਓ।
ਪਾਰ ਬ੍ਰਹਮ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਓ।

ਹੇ ਭਾਈ! ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾ ਕੇ ਉਸ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਪਾ ਲਵੋ।

ਰ- ਰਾਮ ਰਮੇ ਸੋ ਰਾਮ ਪਿਆਰਾ।

ਫਿਰ ਨ ਦੇਖਿਆ ਜਮ ਕਾ ਦਵਾਰਾ।

ਜੋ ਪ੍ਰਭੂ-ਪ੍ਰੇਮੀ ਜੀਵ ਉਸ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾ ਕੇ ਉਸ ਵਿਚ ਸਮਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਜੀਵ ਨੂੰ ਯਮਾਂ ਦਾ ਦਵਾਰਾ ਦੇਖਣਾ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ।

ਲ- ਲਿਵ ਲਗਾ ਲੇ ਭਾਈ।

ਜਮ ਕਾ ਤ੍ਰਾਸ ਨਿਕਟ ਨਾ ਆਈ।

ਹੇ ਭਾਈ! ਤੂੰ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਲਿਵ ਲਗਾ। ਫਿਰ ਯਮਾਂ ਦਾ ਭੈਅ ਤੇਰੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ।

ਵ- ਵਿਧੀਬਧ ਸਿਮਰਣ ਕੀਜੈ।

ਸੋਹੰ ਨਾਮ ਅਮੀ ਰਸ ਪੀਜੈ।

ਜੋ ਜੀਵ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਦੱਸੀ ਹੋਈ ਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸੋਹੰ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹੀ ਜੀਵ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਰਸ ਪੀਂਦਾ ਹੈ।

ਝ- ਝਾੜ ਮਿਟਿ ਜਬ ਹੁਆ ਨਬੇੜਾ,

ਕਹੇ ਰਵਿਦਾਸ ਕਿਆ ਅਮਰ ਘਰ ਡੇਰਾ।

ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਰਸ ਪੀ ਕੇ ਜੀਵ ਦਾ ਸਾਰੇ ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਅਮਰ ਘਰ ਵਿਚ ਵਾਸਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੋਹੰ ਸ਼ਬਦ ਮਨ ਕੀਆ ਬਸੇਰਾ।

ਮੇਟ ਦਿਯਾ ਚੌਰਾਸੀ ਕਾ ਫੇਰਾ।

ਜਿਸ ਜੀਵ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸੋਹੰ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਬਸੇਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਚੁਰਾਸੀ ਦਾ ਫੇਰਾ ਮਿਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਓਂਕਾਰ ਬਾਵਨ ਕਾ ਪੈਂਤੀਸ ਮੇਂ ਜਪਿਓ ਹੈ ਸਾਰ।

ਸਰਵ ਦੇਵ ਸੰਤਨ ਕੋ ਕਰੇਂ ਹੈਂ ਨਮਸਕਾਰ।

ਉਸ ਸਰਵ-ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਹਿੰਦੀ ਦੇ ਬਵੰਜਾ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪੈਂਤੀ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਉਸਤਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਦੇਵਤਾ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਪੈਂਤੀਸ ਮਾਤਰਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸੇ ਸਿਮਰੇਂ ਹੈਂ ਨਿਜ ਦਾਸ।

ਜਿਨ ਸਿਮਰਿਓ ਸੋ ਮੁਕਤ ਹੈਂ ਕਹੇ ਸਦ ਰਵਿਦਾਸ।

ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪੁਕਾਰ ਕੇ ਉਚਾਰਣ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਜੀਵ ਪ੍ਰੇਮ ਸਹਿਤ ਪੈਂਤੀ ਅੱਖਰਾਂ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਦਾਸ ਬਣ ਕੇ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਓਂਕਾਰ ਪੈਂਤੀਸ ਮਾਤਰਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸੇ ਨਿਸਵਾਸਰ ਕਰ ਜਾਪ।

ਰਵਿਦਾਸ ਕਹੇ ਜੋ ਸਿਮਰਤੇ, ਮਿਟ ਗਏ ਤੀਨੋਂ ਤਾਪ।

ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੋ ਜੀਵ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਨਿਤਾਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰੇਮ ਸਹਿਤ ਪੈਂਤੀਸ ਮਾਤਰਾ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸਦੇ ਤਿੰਨੇ ਤਾਪਾਂ (ਆਦਿ, ਵਿਆਧ ਤੇ ਉਪਾਧ) ਦਾ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਓਂਕਾਰ ਪੈਂਤੀ ਮਾਤਰਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸੇ ਸਿਮਰਣ ਕੀਓ ਮਨ ਵੈਰਾਗ।

ਰਵਿਦਾਸ ਕਹੇ ਜੋ ਸਿਮਰਤੇ, ਤਿਨ ਕੇ ਪੂਰਣ ਭਾਗ।

ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸਿਫ਼ਤ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਗਏ ਪੈਂਤੀਸ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਪਾਠ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜਿਸ ਜੀਵ ਦਾ ਮਨ ਵੈਰਾਗਮਈ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਪੈਂਤੀਸ ਮਾਤਰਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸੇ ਸਿਮਰਤੇ ਰਵਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼।

ਰਵਿਦਾਸ ਕਹੇ ਜੋ ਸਿਮਰਤੇ, ਮਿਟ ਗਏ ਜਮ ਕੇ ਤ੍ਰਾਸ।

ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਉਚਾਰਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੈਂਤੀਸ ਮਾਤਰਾ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਪਾਠ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜੀਵ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਾਂਗ ਗਿਆਨ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਣ ਨਾਲ ਯਮਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਰਵਿਦਾਸ ਸਿਮਰਤ ਰਮਤੇ ਰਾਮ ਮੇਂ ਸਤਿ ਸ਼ਬਦ ਪ੍ਰਤੀਤ।

ਅਮਰ ਲੋਕ ਜਾਏ ਬਸਿਓ, ਕਾਲ ਕਸ਼ਟ ਕੋ ਜੀਤ।

ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੋ ਜੀਵ ਸਰਬ ਵਿੱਚ ਰਮੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰਕੇ ਅਤੇ ਸਤਿ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਸੋਝੀ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਕੇ ਅਮਰ ਲੋਕ ਦਾ ਵਾਸੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਾਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਸ਼ਟਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

ਓਂਕਾਰ ਸਪਤ ਸਲੋਕੀ ਮਾਤਰਾ, ਸਤਿ ਕੀਓ ਜਗਦੀਸ਼।

ਅਮਰ ਲੋਕ ਵਾਸਾ ਕੀਆ, ਕਾਲ ਨਮਾਵੇਂ ਸ਼ੀਸ਼।

ਜੋ ਜੀਵ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸਪਤ ਸਲੋਕ ਮਾਤਰਾ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰਕੇ ਜਗਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਸਤਿ ਜਾਣ ਕੇ ਅਮਰ ਲੋਕ ਦਾ ਵਾਸੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਫਿਰ ਕਾਲ ਵੀ ਸੀਸ ਨਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ।

* * *

॥ ਬਾਣੀ ਹ਼ਫ਼ਤਾਵਾਰ ॥

ਸੋਹੰ ਸਤਿਨਾਮ ਧਿਆਓ ॥

ਐਤਵਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਭਰਿਆ ਬੋਲੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬੈਨ ॥ ਗੁਰੂ ਕਾ ਸ਼ਬਦ ਜਪੋ ਦਿਨ ਰਾਤੀ ਤਾ ਆਵੈ ਸੁਖ ਚੈਨ ॥ ਐਤਵਾਰ ਵੀ ਸਫਲ ਹੈ ਹਰਿ ਕਾ ਸਿਮਰਨ ਸਾਰ ॥ ਰਵਿਦਾਸ ਜੋ ਨਾਮ ਉਚਾਰਿਏ ਪਾਇਆ ਮੁਖ ਦੁਆਰ ॥੧ ॥ਟੇਕ ॥

ਐਤਵਾਰ ਭਾਵ ਹਰ ਦਿਨ ਹਰਿ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਮਈ ਬੋਲ ਬੋਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਦਿਨ ਰਾਤ ਜਾਪ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸੁੱਖਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਸਦੀਵੀ ਆਤਮਕ ਆਨੰਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਐਤਵਾਰ ਭਾਵ ਮਨੁੱਖ ਜੀਵਨ ਉਹਨਾਂ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਸਫ਼ਲ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਰਿ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਨੂੰ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਸੰਭਾਲਿਆ ਹੈ। ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੋ ਜੀਵ ਹਰਿ ਦਾ ਨਾਮ ਉਚਾਰਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਦਵਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੋਮਵਾਰ ਸਭ ਠੌਰ ਮੋਂ ਜਲੇ ਥਲੇ ਭਗਵਾਨ ॥ ਮਹਿਮਾ ਪ੍ਰਭੂ ਗਾਈਏ ਤਬ ਹੋਵੇ ਕਲਿਆਣ ॥ ਗੋਬਿੰਦ ਗੋਬਿੰਦ ਜਾਪ ਸੇ ਆਵੈ ਸਦਾ ਅਨੰਦ ॥ ਸੋਮਵਾਰ ਸੁਖ ਦਾ ਜਪੋ, ਜਪੋ ਰਵਿਦਾਸ ਮੁਕੰਦ ॥੨॥ ਟੇਕ ॥

ਸੋਮਵਾਰ ਹਰਿ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪਾਣੀ, ਧਰਤੀ, ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਭਾਵ ਸਭ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜੀਵ ਦਾ ਕਲਿਆਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗੋਬਿੰਦ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜੀਵ ਨੂੰ ਸਦਾ ਆਨੰਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਉਚਾਰਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੋਮਵਾਰ ਭਾਵ ਅਨਮੋਲ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਉਹ ਜੀਵ ਸੁਖੀ ਹੈ ਜੋ ਜੀਵ ਮੁਕੰਦ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਮੰਗਲਵਾਰ ਆਵੈ ਸਦਾ ਹੋਵੇ ਮੰਗਲਚਾਰ ॥ ਰਲਮਿਲ ਸਖੀਆਂ ਸਿਮਰਲੋ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮ ਅਧਾਰ ॥ ਪ੍ਰੀਤਮ ਚਰਨੀ ਲਾਗਿਆ ਕਭੀ ਨਾ ਆਵੈ ਹਾਰ ॥ ਮੰਗਲਵਾਰ ਸੁਲਖਣਾ ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ਬਿਚਾਰ ॥੩॥ ਟੇਕ ॥

ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਹਰਿ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜੀਵ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੰਗਲਚਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਹੇ ਸਹੇਲੀਓ ਹਰਿ-ਹਰਿ ਨਾਮ ਜੀਵਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰੋ। ਹਰਿ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਚਰਨੀਂ

ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਜੀਵ ਦੀ ਕਦੇ ਵੀ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਰਿ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮੰਗਲਵਾਰ ਹਰ ਦਿਨ ਹਰ ਸਮਾਂ ਸੁਲੱਖਣਾ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬੁਧਵਾਰ ਬੋਧ ਸਦਾ ਹੋਵੈ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ॥ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰੇਮ ਪੂਰੇ ਜੋ ਮਿਲੈ ਟੂਟੇ ਜਮ ਕੀ ਫਾਸ ॥ ਅੰਤ ਸਹਾਈ ਪ੍ਰਭੂ ਭਏ ਕਰਮ ਕਮਾਇ ਸੋਇ ॥ ਬੁਧਵਾਰ ਬੁਧ ਸਫਲ ਹੈ ਰਵਿਦਾਸ ਜੋ ਭਗਤ ਹੋਇ ॥ ੪ ॥ ਟੇਕ ॥

ਬੁੱਧਵਾਰ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਦਾ ਹੀ ਜੀਵ ਦੇ ਅੰਦਰ ਗਿਆਨ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪੂਰਨ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਨ ਨਾਲ ਯਮਾਂ ਦੀ ਫਾਹੀ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਵਾਂ 'ਤੇ ਕਿਰਪਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਜੀਵ ਦੀ ਬੁਧਿ ਵਿਵੇਕ ਸਫ਼ਲ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਵੀਰਵਾਰ ਵਿਦਿਆ ਬੜੈ ਪੁੰਨ ਪੁਨਾ ਅਭਿਆਸ ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਪੂਰੇ ਮਿਲਨ ਸੇ ਹੋਵੇ ਆਤਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ॥ ਗੁਰੂ ਗਿਆਨ ਕਾ ਮੂਲ ਹੈ ਧਰਮ ਮੂਲ ਕਾ ਹਿਤਕਾਰ ॥ ਵੀਰਵਾਰ ਬਿਚਾਰੀਏ ਨਸੈ ਪਾਪ ਹਜਾਰ ॥ ੫ ॥ ਟੇਕ ॥

ਵੀਰਵਾਰ ਵਿੱਦਿਆ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਨਾਲ ਗਿਆਨ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪੂਰਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਮਿਲਣ ਨਾਲ ਜੀਵ ਦੇ ਅੰਦਰ ਗਿਆਨ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗਿਆਨ ਦਾ ਆਧਾਰ (ਮੁੱਢ) ਹੈ। ਧਰਮ ਦਾ ਮੂਲ ਦਇਆ ਹੈ। ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ ਸੁਹਾਵਨਾ ਛਿਨ ਛਿਨ ਭਜੈ ਕਰਤਾਰ ॥ ਵਿਛੈ ਬਾਸ਼ਨਾ ਝੂਠੀਆਂ ਦੇਵੈ ਨਰਕਾਂ ਡਾਰ ॥ ਗਤਿ ਕਰਮਾਂ ਅਨੁਸਰਾ ਹੈ ਜੈਸਾ ਜੈਸਾ ਹੋਵੈ ॥ ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ ਸੁਹਾਵਣਾ ਰਵਿਦਾਸੀ ਨਾਮ ਜਪੇਵੈ ॥ ੬ ॥ ਟੇਕ ॥

ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸੁਆਸ-ਸੁਆਸ ਹਰਿ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸੁਹਾਵਣਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਝੂਠੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇ-ਵਾਸਨਾਵਾਂ ਜੀਵ ਨੂੰ ਨਰਕਾਂ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੁਕਤੀ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਅਤੇ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਕਰਮ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਉਚਾਰਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਭਾਵ ਹਰ ਦਿਨ ਸੁਹਾਵਣਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਭਜਨ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟ ਸਤ ਸਤ ਸਭ ਵਾਰ ॥ ਸ਼ੁਭ ਕਰਮਾਂ ਸੇ ਸਫਲ ਹੈ ਆਵਣ ਜਾਣ ਸੰਸਾਰ ॥ ਬਿਨ ਭਜਨ ਬਿਰਥਾ ਸਭ ਜਾਨਤੇ ਜੋ ਜੋ ਆਵਤਵਾਰ ॥ ਬਾਰਮ ਬਾਰ ਹਰਿ ਸਿਮਰੀਏ ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ਬਿਚਾਰ ॥੭ ॥ ਟੇਕ ॥

ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਹਰਿ ਦਾ ਭਜਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸੱਤ ਦੇ ਸੱਤ ਦਿਨ ਹਰ ਦਿਨ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸੱਚ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਸ਼ੁੱਭ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਚੰਗੇ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਆਉਣਾ ਜਾਣਾ ਸਫ਼ਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਰਿ ਦੇ ਨਾਮ ਬਿਨਾਂ ਆਉਣ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਹਰ ਦਿਨ ਨੂੰ ਵਿਅਰਥ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਉਚਾਰਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਹਰਿ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਸਫ਼ਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

॥ ਪੰਦਰਾ ਤਿਥੀ ॥

ਸੋਹੰ ਸਤਿਨਾਮ ਧਿਆਓ ॥

ਅਮਾਵਸ ਜੋ ਹੈ ਭਾਖਿਆ ਜਾਨੋ ਮੀਤ ॥ ਸ੍ਰਿਸਟ ਮੁਨੀ ਸਭ ਗਾਵਦੇ ਗੀਤ ॥ ਅਮਾਵਸ ਹੈ ਛੂਤ ਸਦਾ ਬਸੈ ਹੈ ਜਗ ਜੀਤ ॥ ਬਿਰਲੈ ਬਿਰਲੈ ਪੀਵਗੇ ਸੋਹੰ ਰਸ ਸੁਰਜੀਤ ॥ ੧ ॥ ਭਗਤਾ ਸੇਤੀ ਗੋਸ਼ਟੀ ਜਾਇ ਸਭੀ ਬਿਹਾਇ ॥ ਆਉਨਾ ਉਸਕਾ ਸਫਲ ਹੈ ਜੋ ਜਾਤੇ ਲਾਭ ਉਠਾਇ ॥

ਅਮਾਵਸ ਹੈ ਜੋ ਆਉਂਦਿਆਂ ਆਵਨ ਜਾਵਨ ਗੀਤ। ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ਵਿਚਾਰਕੇ ਰਾਖੋ ਹਰਿ ਸੇ ਪ੍ਰੀਤ ॥ ੨ ॥ ੧ ॥ ਟੇਕ ॥

ਮੱਸਿਆ ਤਿਥੀ ਨੂੰ ਜੀਵ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰ, ਹੇ ਮੇਰੇ ਸੱਜਣ, ਜੋ ਗੁਰੂ ਨੇ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸਤੇ ਚੱਲ। ਇਸ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੁਨੀ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਮੱਸਿਆ ਵਿਚ ਜੀਵ ਅੰਦਰ ਸਦਾ ਵੱਸ ਰਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਰਲੇ-ਵਿਰਲੇ ਜੀਵ ਸੋਹੰ ਦੇ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਰਸ ਨੂੰ ਪੀ ਕੇ ਅਮਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਜੀਵ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਭਗਤਾਂ ਨਾਲ ਗੋਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਔਗੁਣ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਉਣਾ ਸਫ਼ਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰਭੂ ਸਿਮਰਨ ਕਰਕੇ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੱਸਿਆ ਦੇ ਆਉਣ ਜਾਣ ਦੀ ਗੀਤ ਚੱਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਉਚਾਰਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਰਿ ਨਾਲ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰੀਤੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਏਕਮ ਏਕ ਪਰਮਾਤਮਾ ਸੰਸਾਰੈ ਹੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ॥ ਸਵਾਸ ਸਵਾਸ ਤੂੰ ਸਿਮਰਲੈ ਤੋੜੇ ਜਮ ਕੀ ਫਾਸ ॥ ੧ ॥ ਦੀਨ ਬੰਧੂ ਦਿਆਲ ਜੋ ਸੋਇ ਹੈ ਸਿਮਰਨ ਸਾਰ ॥ ਜਗਤ ਸਦਾ ਜੋ ਸੁਖ ਦੇਵੇ ਅੰਤਰ ਹੋਇ ਆਧਾਰ ॥ ੨ ॥ ਹਸਤੀ ਚੀਟੀ ਆਦਿ ਲੈ ਜੀਵਨ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ॥ ਭਜਨ ਕਰੋ ਜਨ ਪਾਲਕਾ ਹੋਨਾ ਜੇਕਰ ਪਾਰ ॥ ੩ ॥ ਏਕਮ ਏਕ ਪਰਮਾਤਮਾ ਰੱਖਣੀ ਉਸਕੀ ਆਸ ॥ ਸਤਿ ਸਤਿ ਪ੍ਰਭੂ ਸਿਮਰਤੇ ਸਚ ਕਹੈ ਰਵਿਦਾਸ ॥ ੪ ॥ ੨ ॥ ਟੇਕ ॥

ਪਹਿਲੀ ਤਿੱਥ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਉਸਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਨੁਭਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਵਾਸ-ਸਵਾਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਯਮਾਂ ਦੀ ਫਾਹੀ ਟਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗਰੀਬਾਂ ਦਾ ਸਹਾਇਕ ਅਤੇ ਦਿਆਲੂ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨਾ ਹੀ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਹੈ।

ਜਗਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਸਦਾ ਸੁੱਖ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੀਵ ਨੂੰ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਥੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕੀੜੀ ਤੱਕ ਸਾਰੇ ਜੀਵ ਦਾ ਜੀਵਨ ਉਸਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਜੀਵ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੋਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜਗਤ ਦੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਕੇ ਏਕਮ ਤਿੱਥ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ 'ਤੇ ਆਸ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਸਤਿ ਉਚਾਰਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸਥਿਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਹਰ ਪਲ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਦੂਜੀ ਦੁਰਮਤਿ ਦੂਰ ਕਰ ਰੱਖਣਾ ਗੁਰੂ ਸੇ ਨੇਊ॥ ਸਫਲ ਕਰਮ ਤਬ ਹੋਣਗੇ ਗਤੀ ਪਾਵੈ ਇਹ ਦੇਹੂ॥ ੧॥ ਦੂਜੀ ਦੁਰਮਤਿ ਦੂਰ ਕਰ ਦਇਆ ਧਰਮ ਕਿਰਪਾਲ॥ ਸਤਿ ਸੇ ਕਰ ਗੋਸ਼ਠੀ ਹਿਰਦਿਆ ਬਸੈ ਗੋਪਾਲ॥ ੨॥ ਸੁਭ ਕਰਮਾ ਫਲ ਸੁਭ ਹੈ ਕਰਮਾਂ ਸੰਦਣਾ ਖੇਤ॥ ਪਾਪ ਕਰਮ ਦੇ ਕੀਤਿਕ ਸਦਾ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਜੀਤ॥ ੩॥ ਦੂਜੀ ਦੁਰਮਤਿ ਤਿਆਗ ਕਰ ਲੀਲਾ ਅਜਬ ਪਹਿਚਾਨ॥ ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ਬਿਚਾਰ ਕੇ ਭਗਤ ਭਜਨ ਕਲਿਆਣ॥ ੪॥ ੩॥ ਟੇਕ॥

ਦੂਜੀ ਤਿੱਥ ਵਿਚ ਜੀਵ ਨੂੰ ਦੁਰਮਤਿ ਤਿਆਗ ਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਜੀਵ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜ ਸਫ਼ਲ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਮੁਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਦੂਸਰਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਖੋਟੀ ਮੱਤ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਜੀਵ ਨੂੰ ਦਇਆਵਾਨ ਧਰਮੀ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸੰਤਾਂ ਨਾਲ ਸਤਿ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭੂ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵੱਸਦਾ ਹੋਇਆ ਅਨੁਭਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਚੰਗੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਫ਼ਲ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਕਰਮਾਂ ਰੂਪੀ ਖੇਤ ਹੈ। ਪਾਪ ਕਰਮ ਦੇ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਤ ਨਹੀਂ। ਹੇ ਜੀਵ! ਦਵੈਤ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਦੁਰਮਤਿ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਨਿਰਾਲੀ ਲੀਲਾ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰ। ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਭਜਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਭਗਤਾਂ ਦਾ ਕਲਿਆਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸੰਸਾਰੀ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਤਿਆਗ ਕੇ ਤਨ ਮਨ ਧਨ ਗੁਰੂਦੇਵ ॥ ਮਿਥਿਆ ਸਭ ਕੋ ਜਾਨਕੇ ਰੱਖ ਨਾਮ ਸਨੇਹ ॥ ੧ ॥ ਕਰਮੀ ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਸੇ ਹੋਵੈ ਜਗਤ ਅਧਾਰ ॥ ਵਹਿ ਸੋਭਾ ਅਤਿ ਘਨੀ ਅਗੇ ਮਿਲੈ ਭੰਡਾਰ ॥ ੨ ॥ ਤੀਰਥ ਫਲ ਨਾ ਬਰਤ ਫਲ ਨਹੀਂ ਜਗ ਕੋਈ ਪਾਇ ॥ ਮਨ ਮਹਿ ਹਉਮੈ ਅਹੰਕਾਰ ਜੋਇ ਬਿਰਥਾ ਸਭਹੀ ਜਾਇ ॥ ੩ ॥ ਤ੍ਰਿਤਿਏ ਤਿਆਗੀਏ ਮਾਨ ਕੋ ਖੋਟੇ ਕਰਮ ਹੰਕਾਰ ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮ ਉਚਾਰੀਏ ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ਪੁਕਾਰ ॥ ੪ ॥ ੪ ॥ ਟੇਕ ॥

ਹੇ ਜੀਵ! ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਤਿਆਗ ਕੇ ਆਪਣਾ ਤਨ, ਮਨ, ਧਨ ਗੁਰਦੇਵ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰ। ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਮਿੱਥਿਆ ਜਾਣ ਕੇ ਹਰਿ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ। ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਉਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੀਵ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਬੇਅੰਤ ਖ਼ਜਾਨਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਨ ਵਿੱਚ ਹੰਕਾਰ ਕਾਰਨ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੀਵ ਨੂੰ ਤੀਰਥ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ, ਵਰਤ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਯੱਗ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫ਼ਲ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਸਭ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਵਿਅਰਥ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤੀਜੀ ਥਿੱਤ ਵਿਚ ਮਾਣ, ਖੋਟੇ ਕਰਮ ਅਤੇ ਹੰਕਾਰ ਤਿਆਗਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਪੁਕਾਰ ਕੇ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੀਵ ਨੂੰ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮ ਨਿਤਾਪ੍ਰਤੀ ਜਪਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਚੌਥ ਚਾਰੋ ਤਰਫ ਮਹਿ ਦਸੋਂ ਦਿਸਾ ਚੋਗਿਰਦ ॥ ਜਲੈ ਥਲੈ ਪ੍ਰਭੂ ਆਪ ਹੈ ਰਾਖੋ ਨਾਮ ਕੀ ਵਿਰਦ ॥ ੧ ॥ ਚਮਨ ਜੋ ਤੁਝੈ ਦਿਖ ਰਹਾ ਰਹਿਨਾ ਨਹੀਂ ਹਮੇਸ਼ ॥ ਛਣ ਮੰਗੁਰ ਸਰੀਰ ਹੈ ਬਦਨ ਰਹਿਤ ਨਾ ਕੇਸ ॥ ੨ ॥ ਸਹਾਇਤਾ ਕੋਈ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ ਜਿਨ ਸੋ ਲਾਇਆ ਹੇਤ ॥ ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਛਡ ਜਾਇਗੇ ਮੁੱਖ ਸੇਵਨ ਪ੍ਰੇਤ ॥ ੩ ॥ ਚੌਥ ਚੋਰੀ ਨਾ ਕਰੋ ਤਿਆਗੋ ਵਿਸ਼ੈ ਬਿਕਾਰ ॥ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿਮਰਨਿ ਸਾਰ ਹੈ ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ਵਿਚਾਰ ॥ ੪ ॥ ੫ ॥ ਟੇਕ ॥

ਚੌਥੀ ਤਿੱਥ ਵਿਚ ਚਾਰੋਂ ਤਰਫ਼, ਦਸਾਂ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਧਰਤੀ ਹਰ ਪਾਸੇ ਪ੍ਰਭੂ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖੋ ਜੋ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਲਾਜ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਰੂਪੀ ਬਾਗ ਜੋ ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਹੈ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਰੀਰ ਛਿੰਨ ਵਿਚ ਨਾਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰ ਵਾਲਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ। ਪ੍ਰਭੂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਸਾਥ ਛੱਡ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸਨੂੰ ਪ੍ਰੇਤ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਚੌਥੀ ਤਿੱਥ ਭਾਵ ਕਦੇ ਵੀ ਜੀਵ ਨੂੰ ਚੋਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਉਚਾਰਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਹੀ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਹੈ।

ਪੰਚਮੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜਾਨ ਲਉ ਸਭਨਾ ਹੈ ਭਗਵੰਤ ॥ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਆਦਿਕ ਸਿਮਰਤੇ ਕੋਈ ਨਾ ਪਾਇਆ ਅੰਤ ॥ ੧ ॥ ਪੰਚ ਤਤਵ ਕੀ ਰਚਨਾ ਹੈ ਜੋ ਦਿਖੈ ਆਕਾਰ ॥ ਤਿਸਮੇ ਹੋਵੈ ਲੀਨ ਸਭ ਲੀਲਾ ਪ੍ਰਭ ਅਪਾਰ ॥ ੨ ॥ ਵਿਛੈ ਵਾਸ਼ਨਾ ਝੂਠ ਹੈ ਰਾਹ ਭਲਾ ਬੀਚ ਨੀਤ ॥ ਬਿਨਾ ਭਜਨ ਸੰਗੀ ਨਹੀਂ ਸਰਬ ਸੁਖਾ ਕਾ ਮੀਤ ॥ ੩ ॥ ਪੰਚਮੇ ਪਤੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਸਰਬ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਜਾਨ ॥ ਗੁਰ ਕੀ ਸਰਨੀ ਧਿਆਵਤੇ ਹੋਵੈ ਰਵਿਦਾਸ ਗਿਆਨ ॥ ੪ ॥ ੬ ॥ ਟੇਕ ॥

ਪੰਜਵੀਂ ਤਿੱਥ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨੂੰ ਹਰ ਪਾਸੇ ਅਤੇ ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਇਆ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਆਦਿ ਕੋਈ ਵੀ ਉਸਦਾ ਸਿਮਰਕੇ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕੇ। ਸੰਸਾਰ ਜੋ ਜਗਤ ਪਸਾਰਾ ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸਦੀ ਰਚਨਾ ਪੰਜਾਂ ਤੱਤਾਂ ਅਕਾਸ਼, ਹਵਾ, ਅੱਗ, ਪਾਣੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਲੀਨ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਇਹ ਕੌਤਕ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਬੇਅੰਤ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇ-ਵਾਸਨਾਵਾਂ ਝੂਠ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰਕੇ ਨੇਕੀ ਦੇ ਰਾਹ ਚੱਲ। ਪ੍ਰਭੂ ਭਜਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਸਾਥੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਪ੍ਰਭੂ ਸਾਰੇ ਸੁੱਖ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਸੱਚਾ ਮਿੱਤਰ ਹੈ। ਪੰਜਵੀਂ

ਤਿੱਥ ਵਿਚ ਪਤੀ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿਚ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਉਚਾਰਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੀਵ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਧਿਆ ਕੇ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਿਸ਼ਟਮੀ ਬਿਤ ਵਿਖੀਆਨੀਏ ਸ਼ਟ ਰਸ ਭੋਜਨ ਆਦਿ ॥ ਜਿਸਨੇ ਸਭ ਪੈਦਾ ਕੀਏ ਕਰ ਤੂੰ ਉਸਕੀ ਯਾਦ ॥ ੧ ॥ ਜੋ ਦੇਖਤ ਸਭ ਬਿਨਸਤਾ ਬਾਪਰ ਸ਼ਾਹੀ ਆਦਿ ॥ ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਤੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਕਾ ਜੋ ਹੈ ਆਦਿ ਜੁਗਾਦਿ ॥ ੨ ॥ ਉਲਟੇ ਨਿਜਮਾਂ ਕੀਤਿਆ ਆਵਤ ਤੁਝਕੋ ਹਾਰ ॥ ਸੁਭ ਕਰਮ ਕੇ ਕਰਨ ਸੇ ਪਾਵੈ ਸਤਿ ਦਰਬਾਰ ॥ ੩ ॥ ਸ਼ਿਸ਼ਟਮੀ ਸ਼ੁਦ ਕਰਮ ਕਰਾਵੈ ਜੋਵੈ ॥ ਗੁਰੂ ਮਿਲ ਜੀਵਨ ਮੁਕਤ ਹੈ ਸਖਾ ਰਵਿਦਾਸੀ ਹੋਵੈ ॥ ੪ ॥ ੭ ॥ ਟੇਕ ॥

ਛੇਵੀਂ ਤਿੱਥ ਰਾਹੀਂ ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਵਿਖਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਛੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਰਸ ਅਤੇ ਭੋਜਨ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਹੇ ਜੀਵ ਤੂੰ ਉਸਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ। ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਜੋ ਕੁਝ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਵੱਡਾ ਰਾਜਾ ਹੈ ਜਾਂ ਛੋਟਾ ਰੰਕ। ਆਦਿ ਜੁਗਾਦਿ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਆਦਿ ਯੁੱਗਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭੂ ਹੈ। ਹੇ ਜੀਵ ! ਤੂੰ ਉਸ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰ। ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਕੇ ਹੋਰ ਉਲਟੇ ਬੁਰੇ ਕਰਮਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗਕੇ ਹੇ ਜੀਵ ਤੈਨੂੰ ਹਾਰ ਮਿਲੇਗੀ। ਚੰਗੇ ਕਰਮਾਂ ਨਾਲ ਹੇ ਜੀਵ ਤੈਨੂੰ ਸੱਚੇ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਛੇਵੀਂ ਤਿੱਥ ਤਾਂ ਹੀ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਹੈ ਜੇ ਜੀਵ ਚੰਗੇ ਕਰਮ ਕਰੇ। ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਉਚਾਰਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੱਚਾ ਸਹਾਇਕ ਗੁਰੂ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਜੀਵ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਮੁਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸਤਮੀ ਸਾਰੇ ਰਮ ਰਹਾ ਆਪ ਹਰੀ ਸਿਰਜਨਹਾਰ ॥ ਤੂੰ ਨਾ ਭੂਲੈ ਪਰਾਣੀਆਂ ਸਿਮਰਨ ਬਾਰਮਬਾਰ ॥ ੧ ॥ ਹਰਿ ਪੂਰਨ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਿਰਧਨ ਅਧਾਰ ॥ ਸਰਬ ਵਿਆਪੀ ਪ੍ਰਭੂ ਹੈ ਤੂੰ ਨਾ ਕਭੀ ਬਿਸਾਰ ॥ ੨ ॥

ਦੁਖੀਆਂ ਕੇ ਦੁਖ ਦੂਰ ਕਰ ਕਸ਼ਟ ਨਿਵਾਰੋ ਆਪ॥ ਸਦਾ ਸਹਾਈ ਪ੍ਰਭੂ ਹੈ ਕਰੈ ਜੋ ਉਸਕਾ ਜਾਪ॥ ੩॥ ਨਿੰਦ ਕਾ ਹੰਕਾਰੀ ਪਾਠ ਕਾ ਭਗਤ ਹੈ ਤਾਸ॥ ਹਰਿ ਭਜਨ ਸੰਗ ਮੁਕਤੀ ਪਾਵੈ ਜਨ ਰਵਿਦਾਸ॥ ੪॥ ੮॥ ਟੇਕ॥

ਸੱਤਵੀਂ ਤਿੱਥ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਰਮੇਂ ਹੋਏ ਹਰਿ ਸਿਰਜਨਹਾਰ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ। ਹੇ ਪ੍ਰਾਣੀਓ! ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਨਾ ਭੁੱਲੋ, ਉਸਦਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸਿਮਰਨ ਕਰੋ। ਹਰਿ ਪੂਰਨ ਪਰਮਾਤਮਾ ਗਰੀਬਾਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਸਰਬ-ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਨਾ ਭੁਲਾ। ਪ੍ਰਭੂ ਆਪ ਦੁਖੀਆਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਕਸ਼ਟ ਨਿਵਾਰਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਜੀਵ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰਭੂ ਉਸ ਦਾ ਸਦਾ ਸਹਾਇਕ ਹੈ। ਪ੍ਰਭੂ ਭਗਤ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਨਿੰਦਾ ਅਤੇ ਹੰਕਾਰ ਤਿਆਗਣ ਦਾ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਰਿ ਦੇ ਦਾਸ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਰਿ ਦਾ ਭਜਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮੁਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਅਠਮੀ ਆਠੋ ਆਮ ਜੋ ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਹਰਿਨਾਮ॥ ਸੁਧ ਤੇਰਾ ਪ੍ਰਲੋਕ ਜੋ ਹੋਵੈ ਅੰਤ ਕਲਿਆਣ॥੧॥ ਹੋਵੈ ਗਿਆਨ ਕੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਗੁਰੂ ਗਿਆਨ ਕਾ ਮੂਲ॥ ਗੁਰੂ ਸੇਵਾ ਬਹਿ ਸੰਤ ਕੀ ਕਰਮ ਕਮਾਇ ਅਸਲੂ॥ ਭੂਲਨ ਅੰਦਰ ਸਭ ਕੋ ਅਭੁੱਲ ਪ੍ਰਭੂ ਹੈ ਆਪ॥ ਭੁੱਲਾ ਰਹੇ ਜੋ ਪਾਪ ਸੇ ਮਿਟਤ ਸਕਲ ਸੰਤਾਪ॥ ੩॥ ਅਠਮੀ ਅਟਕ ਨਾ ਹੋਵਸੀ ਜਿਸ ਕਾ ਰਿਦਾ ਸੁਫਾਇ॥ ਰਵਿਦਾਸ ਅਟਕ ਹੈ ਉਸਕੋ ਪਾਪ ਪੋਟਰੀ ਉਠਾਇ॥ ੪॥ ੯॥ ਟੇਕ॥

ਅੱਠਵੀਂ ਤਿੱਥ ਰਾਹੀਂ ਹੇ ਜੀਵ! ਅੱਠੇ ਪਹਿਰ ਭਾਵ ਹਰ ਸਮੇਂ ਤੂੰ ਹਰਿ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਜਿਸ ਨਾਲ ਤੇਰਾ ਪ੍ਰਲੋਕ ਸੁਖੀ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮੁਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਗੁਰੂ ਗਿਆਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਜੀਵ ਦੇ ਅੰਦਰ ਗੁਰੂ ਗਿਆਨ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਤਾਂ ਦੀ

ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਜੀਵ ਅਸਲ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਣ ਦਾ ਕਰਮ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਪ੍ਰਭੂ ਹੀ ਅਭੁੱਲ ਹੈ ਬਾਕੀ ਸਭ ਜੀਵ ਭੁੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਜੀਵ ਪਾਪਾਂ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਉਸਦੇ ਸਾਰੇ ਸੰਤਾਪ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਜੀਵ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਮਿਲਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ ਜਿਸ ਦਾ ਮਨ ਨਿਰਮਲ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਜੀਵ ਨੂੰ ਰੁਕਾਵਟ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਪੰਡ ਉਠਾਈ ਹੈ।

ਨੌਮੀ ਨੌਧ ਭਗਤ ਜੋ ਹੈ ਭਗਤਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ॥ ਪੁਰਸ਼ ਭਲਾ ਜੋ ਕਰੇਗੇ ਸਭਨਾ ਪੂਰਨ ਪੂਰ ॥ ੧ ॥ ਪਦ ਸੇਵਨ ਕੀਰਤਨ ਜਸ ਚੋਥੈ ਅਰਪਣ ਜਾਨ ॥ ਦਾਸ ਸਖਾ ਨੇ ਅਰਪਨਾ ਆਠੋ ਬੰਦਨਾ ਮਾਨ ॥ ੨ ॥ ਨੌਮੀ ਡੰਡਾਉਤ ਕਹੀ ਜੋ ਕਹੇ ਕਰਾਏ ਜਾਇ ॥ ਰਵਿਦਾਸ ਭਜਨ ਅਮੋਲ ਹੈ ਬਿਰਲਾ ਪਾਏ ਕੋਇ ॥ ੩ ॥ ੧੦ ॥ ਟੇਕ ॥

ਨੌਵੀਂ ਤਿੱਥ ਅਨੁਸਾਰ ਨੌਂ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਭਗਤੀ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ। ਭਲਾ ਪੁਰਸ਼ ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਸਭ ਪਾਸੇ ਪੂਰਨ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਭਗਤੀ, ਕੀਰਤਨ ਭਗਤੀ, ਜਸ ਕਰਨਾ ਭਗਤੀ, ਚੌਥੀ ਅਰਪਣ ਭਗਤੀ ਨੂੰ ਜਾਣ। ਦਾਸ ਭਗਤੀ, ਸਖਾ ਭਗਤੀ, ਅਰਚਨਾ ਭਗਤੀ, ਅਠਵੀਂ ਬੰਧਨਾ ਭਗਤੀ, ਨੌਵੀਂ ਭਗਤੀ ਡੰਡਾਉਤ ਕਹੀ ਹੈ ਜੋ ਜੀਵ ਨੂੰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਭਜਨ ਅਮੋਲਕ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਰਲੇ ਜੀਵ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਦਸਮੀ ਦਰਦ ਨਿਵਾਰ ਲੈ ਸਚੇ ਸਤਿਗੁਰ ਸੰਗ ॥ ਸਮਾਂ ਵਿਅਰਥ ਜਾਇਗਾ ਹੰਕਾਰੀ ਦੁਸ਼ਟ ਭੁਜੰਗ ॥ ੧ ॥ ਮੈਂ ਮੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਰ ਲੈ ਮਨ ਮਹਿ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋਵੈ ॥ ਕ੍ਰੋਧ ਬੁਰਾ ਹੈ ਕਾਲ ਸੇ ਇਸਕੋ ਲੇਉ ਸਮਾਵੈ ॥ ੨ ॥ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟ ਮੁਨੀ ਸਭ ਸਮਝਤੇ ਕਰਦੇ ਨਾਮ ਅਧਾਰ ॥ ਸਰਬ ਠੌਰ ਮੋਂ ਬਸ ਰਹਾ ਸੱਚਾ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ॥ ੩ ॥ ਦਸਮੀ ਦਿਸ਼ੋ ਦਿਸ਼ ਬਸ ਰਹਾ ਸਾਰੇ ਹੈ ਕਰਤਾਰ ॥

ਹਰਿ ਹਰਿ ਤੁਲ ਨਾ ਪ੍ਰਾਨੀਆਂ ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ਬਿਚਾਰ॥ ੪॥ ੧੧॥ ਟੇਕ॥

ਦੱਸਵੀਂ ਤਿੱਥ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵ ਤੂੰ ਸੱਚੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਕਰ ਲੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵਿਅਰਥ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਹੰਕਾਰੀ ਦੁਸ਼ਟ ਅਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਮੇਰੀ ਭਾਵ ਹੰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਕ੍ਰੋਧ ਕਾਲ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਬੁਰਾ ਹੈ ਤੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਕਰ। ਉੱਤਮ ਮੁਨੀ ਨਾਮ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਸੱਚਾ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਸਿਰਜਨਹਾਰ ਪ੍ਰਭੂ ਸਭ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿਆਪਕ ਹੈ। ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੱਸਵੀਂ ਤਿੱਥ ਰਾਹੀਂ ਵਿਚਾਰਕੇ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦਸੇ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਭਾਵ ਹਰ ਪਾਸੇ ਕਰਤਾਰ ਪ੍ਰਭੂ ਵੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਹਰਿ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਹਰਿ ਦੇ ਨਾਮ ਦੇ ਤੁੱਲ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵਸਤੂ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਏਕਾਦਸੀ ਏਕ ਦਾ ਦਾਸ ਰਹੁ ਫੁਰਨੇ ਤਜੋ ਅਨੇਕ॥ ਭਗਤ ਹੋਤ ਤਰ ਜਾਵਗੇ ਸਦਾ ਮਾਨੀਏ ਟੇਕ॥ ੧॥ ਅੰਬਾ ਗੁਵਾਹੀ ਨਿੰਦਾ ਬਾਸ ਇਹ ਜਾਨ॥ ਇਹ ਸਭ ਜੋਹਰ ਸੁਮਨ ਹੈ ਛਾਡੋ ਇਨਕਾ ਧਿਆਨ॥ ੨॥ ਜੂਆ ਮਾਸ ਮਧਰ ਬੇਸ਼ਿਆ ਹਿੰਸਾ ਚੋਰੀ ਕਾਰ॥ ਜਿਹ ਖੋਟੇ ਕਰਮ ਹੈ ਡੋਬਨ ਨਰਕ ਮਝਾਰ॥ ੩॥ ਮਨੁੱਖ ਜੂਨ ਸੁਲੱਖਣੀ ਗਤ ਕਰਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ॥ ਬਿਨਾ ਭਜਨ ਬਿਰਥਾ ਜਨਮ ਜਾਇ ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ਬਿਚਾਰ॥ ੪॥ ੧੨॥ ਟੇਕ॥

ਗਿਆਰਵ੍ਹੀਂ ਤਿੱਥ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਦਾਸ ਬਣਕੇ ਹੋਰ ਫੁਰਨੇ ਭਾਵ ਸੰਕਲਪ-ਵਿਕਲਪ ਤਿਆਗਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜੀਵ ਸੰਸਾਰ ਰੂਪੀ ਭਵਸਾਗਰ ਤੋਂ ਤਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ

ਹੈ। ਝੂਠੀ ਗਵਾਹੀ, ਨਿੰਦਿਆ, ਵਾਸਨਾਵਾਂ ਇਹ ਝੂਠੀਆਂ ਹਨ, ਜ਼ਹਿਰ ਸਮਾਨ ਸਮਝ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਛੱਡਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੂਆ ਖੇਡਣਾ, ਮਾਸ ਖਾਣਾ, ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣਾ, ਵੇਸਵਾ ਦਾ ਸੰਗ, ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਚੋਰੀ ਇਹ ਸਭ ਖੋਟੇ ਕਰਮ ਜੀਵ ਨੂੰ ਨਰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਡੋਬਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਜੂਨ ਸਭ ਤੋਂ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਹੈ, ਜੋ ਚੰਗੇ ਕਰਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਸਿਮਰਨ ਰੂਪੀ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਕਰਮ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮੁਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਮੋਲਕ ਜਨਮ ਬਿਰਥਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਦੁਰਾਦਸੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਡਿਠਾ ਅਜਬ ਅੰਧ ॥ ਬੜੇ ਕ੍ਰੋਧ ਸੇ ਪਾਪ ਹੈ ਬਾਸ ਖਿਮਾ ਮੁਕੰਦ ॥ ੧ ॥ ਸਤਿਸੰਗਤਿ ਮਹਿ ਧਰਮ ਹੈ ਬੜੇ ਨਾਮ ਕਾ ਰੰਗ ॥ ਬੈਕੁੰਠ ਭੀ ਉਸੇ ਆਖਦੇ ਜਹਾ ਹੋਤੇ ਸੰਤ ਸੰਗ ॥ ੨ ॥ ਧਨ ਕੇ ਭਾਗੀ ਚਾਰ ਹੈ ਧਰਮ ਚੋਰ ਨਰਪ ਆਗ ॥ ਧਰਮ ਹੇਤ ਜੋ ਲਾਏਗਾ ਤਿਨ ਕਹੇ ਬਡਭਾਗ ॥ ੩ ॥ ਧਰਮ ਹੇਤ ਨਾ ਲਾਮਦੇ ਲੈਦੇ ਤੀਨੋ ਨਾਇ ॥ ਚੋਰ ਨਰਪ ਓਰ ਆਗ ਜੋ ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ਬਤਾਇ ॥ ੪ ॥ ੧੩ ॥ ਟੇਕ ॥

ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ ਤਿੱਥ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਕੇ ਜੀਵ ਨੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸੱਚੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਅਜਬ ਆਨੰਦ ਦੇਖਿਆ। ਕ੍ਰੋਧ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪਾਪ ਵਧਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਖਿਮਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮੁਕੰਦ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਤਿਸੰਗਤ ਵਿਚ ਸੱਚਾ ਧਰਮ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਨਾਮ ਦਾ ਪੱਕਾ ਰੰਗ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਸੰਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੈਕੁੰਠ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਧਨ ਦੇ ਚਾਰ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਹਨ, ਧਰਮ, ਚੋਰ, ਰਾਜਾ ਤੇ ਅੱਗ। ਜੋ ਜੀਵ ਧਨ, ਧਰਮ ਦੇ ਲੇਖੇ ਲਾਵੇਗਾ ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਾਗ ਹਨ। ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੋ ਜੀਵ ਧਨ ਨੂੰ ਧਰਮ ਲਈ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦੇ ਉਹ ਧਨ ਚੋਰ, ਰਾਜਾ ਅਤੇ ਅੱਗ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਤਰੈਦਸੀ ਤਾਰਨ ਹਾਰ ਹੈ ਸਦਾ ਸਦਾ ਤੂੰ ਧਿਆਇ ॥ ਲੱਖ ਚੁਰਾਸੀ ਜੂਨ ਸੇ ਉਤਮ ਦੀਆਂ ਬਨਾਇ ॥ ੧ ॥ ਬੰਦੇ ਬੁਰਜ ਬਨਾ ਦੀਆਂ ਐਸਾ ਅਜਬ ਬਨਾਇ ॥ ਐਸਾ ਬਨੇ ਨਾ ਓਰ ਸੇ ਮਨ ਤਨ ਸੀਸ ਲਗਾਇ ॥ ੨ ॥ ਉਸ ਕੋ ਨਾ ਤੂੰ ਭੂਲਣਾ ਪਿਆ ਪਟ ਕੇ ਭਾਇ ॥ ਤੂਝੈ ਅਹਾਰ ਪਹੁੰਚਾਵਤਾ ਉਦਰ ਮਾਤ ਕੇ ਜਾਇ ॥ ੩ ॥ ਤੇਰਸ ਤੇਰਾ ਕਲਪਨਾ ਝੂਠਾ ਦਿਖਤਾ ਭਾਸ ॥ ਝੂਠਾ ਸੱਚੇ ਪੇਟ ਕਾ ਸਚ ਕਹੇ ਰਵਿਦਾਸ ॥ ੪ ॥ ੧੪ ॥ ਟੇਕ ॥

ਤੇਰ੍ਹਵੀਂ ਤਿੱਥ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਸਦਾ-ਸਦਾ ਤਾਰਨਹਾਰ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਵਾਸਤੇ ਧਿਆਵਣ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਨਸ ਜੀਵ ਨੂੰ ਚੁਰਾਸੀ ਲੱਖ ਜੂਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਾਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਐਸਾ ਬੰਦੇ ਦਾ ਅਜੀਬ ਸਰੀਰ ਰੂਪੀ ਬੁਰਜ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਸਰੀਰ ਰੂਪੀ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਮਨ ਤੇ ਸਿਰ (ਦਿਮਾਗ) ਲਗਾਇਆ ਹੈ। ਐਸਾ ਸਰੀਰ ਪ੍ਰਭੂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਤੂੰ ਭੁਲਾ ਕੇ ਆਪਣਾ ਅਮੋਲਕ ਜੀਵਨ ਨਾ ਗੁਆ, ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਤੈਨੂੰ ਮਾਤਾ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿਚ ਵੀ ਅਹਾਰ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੇ ਜੀਵ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਕੇ ਤੇਰੀਆਂ ਕਲਪਨਾਵਾਂ ਝੂਠੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਹੇ ਜੀਵ! ਝੂਠ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਕੇ ਸੱਚ ਦੇ ਮਾਰਗ ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਜੀਵਨ ਸਫ਼ਲ ਕਰ।

ਚਾਂਦ ਚੌਦਾ ਭਏ ਜਬ ਦਿਖਤਾ ਸਰਬ ਅਕਾਰ ॥ ਸਰਬ ਬਿਆਪੀ ਪ੍ਰਭੂ ਹੈ ਸੂਰਜ ਚੰਦ ਅਤੇ ਤਾਰ ॥ ੧ ॥ ਹਰਿ ਸੇ ਪ੍ਰੀਤ ਕਰੋ ਮਨ ਮੇਰੇ ਜੈਸੇ ਚੰਦ ਚਕੋਰ ॥ ਬਾਲਕ ਪ੍ਰੀਤਿ ਖੀਰ ਸੇ ਬਾਦਲ ਘਟਾ ਸੇ ਮੋਰ ॥ ੨ ॥ ਛਿਛ ਬਿਨ ਸੂਨੀ ਰੈਨ ਜੋ ਹਿਰਦੈ ਗਿਆਨ ਬਿਨ ਮਾਨ ॥ ਗੁਰੂ ਗਿਆਨ ਅਮੁਲ ਹੈ ਉਤਮ ਭਗਤ ਹਰਿ ਜਾਨ ॥ ੩ ॥ ਚੌਦਾ ਚੌਦਾ ਰਤਨ ਸਮ ਇਛਾ ਪੂਰਨ ਹੋਵੈ ॥ ਰਵਿਦਾਸ ਸੰਸੈ ਸਭ ਮਿਟੈ ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰੇਮ ਬਸ ਹੋਵੈ ॥ ੪ ॥ ੧੫ ॥ ਟੇਕ ॥

ਜਿਵੇਂ ਚੌਦ੍ਹਵੀਂ ਦੇ ਚੰਦ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਕਾਰ ਹਰ ਪਾਸੇ ਦਿਖਾਈ

ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਬਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਭੂ ਸੂਰਜ, ਚੰਦ ਅਤੇ ਤਾਰੇ ਸਭ ਪਾਸੇ ਵਿਆਪਕ ਹੈ। ਹੇ ਜੀਵ, ਹਰਿ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤੀ ਕਰ ਜੈਸੇ ਚਕੋਰ ਦੀ ਚੰਨ ਨਾਲ, ਬਾਲਕ ਦੀ ਖੀਰ ਨਾਲ, ਮੋਰ ਦੀ ਬੱਦਲ ਘਟਾ ਨਾਲ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਚੰਦਰਮਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਰਾਤ ਅਧੂਰੀ ਹੈ, ਉਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਿਰਦਾ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਧੂਰਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਅਮੋਲਕ ਹੈ, ਇਹ ਹਰਿ ਦਾ ਉੱਤਮ ਭਗਤ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਉਚਾਰਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਸ਼ੰਕੇ ਮਿਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜੀਵ ਦੀ ਚੌਦਾ ਰਤਨ ਸਮਾਨ ਸਭ ਇੱਛਾਵਾਂ ਪੂਰਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪੂੰਨਿਆ ਪੂਰਨ ਚੰਦਰਮਾ ਸਾਰੇ ਹਾ ਪਰਕਾਸ ॥ ਲੋਚਨ ਗਿਆਨੀ ਤਰੈਗੇ ਹਿਰਦੈ ਨਾਮ ਪਰਕਾਸ਼ ॥ ੧ ॥ ਗੁਰਮੁਖ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀਵਗੇ ਮਨਮੁੱਖ ਅੰਧ ਗਵਾਰ ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਲਾਈ ਲੜ ਫੜੈਗੇ ਮਿਲਤ ਪਦਾਰਥ ਚਾਰ ॥ ੨ ॥ ਰਵਿਦਾਸ ਜਿਹ ਗ੍ਰੰਥ ਹੈ ਪੜੈ ਸੁਣੈ ਮਨ ਲਾਇ ॥ ਸਭਹੀ ਪਦਾਰਥ ਮਿਲੇਗੇ ਇਸਸੇ ਸਭ ਬਰ ਪਾਇ ॥ ੩ ॥ ਪੰਦਰਾਂ ਤਿਥੀ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ ਪੂਰਨ ਪਾਠ ਕਰਾਇ ॥ ਸਰਬ ਇਛਿਆ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ ਸਭਨਾ ਰਵਿਦਾਸ ਸਹਾਇ ॥ ੪ ॥ ੧੬ ॥ ਟੇਕ ॥

ਜਿਵੇਂ ਪੂੰਨਿਆਂ ਵਾਲੀ ਰਾਤ ਪੂਰਨ ਚੰਦਰਮਾਂ ਦਾ ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਗਿਆਨ ਦਾ ਸੁਰਮਾ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਜੀਵ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜੀਵ ਤਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਮੁਖ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮਨਮੁਖ ਗੰਵਾਰ ਅਗਿਆਨਤਾ ਵਿਚ ਹੀ ਭਟਕਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਜੀਵ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਦਾ ਲੜ ਫੜੇਗਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਰ ਪਦਾਰਥ, ਕਾਮ, ਅਰਥ, ਧਰਮ, ਮੋਕਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਗ੍ਰੰਥ ਜੋ ਜੀਵ ਮਨ ਲਾ ਕੇ

ਪੜ੍ਹੇਗਾ, ਸੁਣੇਗਾ ਅਤੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਤੇ ਚੱਲੇਗਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਪਦਾਰਥ ਅਤੇ ਵਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣਗੇ, ਪੰਦਰਾਂ ਤਿੱਥੀਆਂ ਕਥਾ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ ਜੋ ਜੀਵ ਇਸ ਦਾ ਸੰਪਰੂਨ ਪਾਠ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰੇਗਾ ਉਸਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਪੂਰਨ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪ੍ਰਭੂ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

* * *

'ਬਾਰਾਂ ਮਾਸ' ਉਪਦੇਸ਼

''ਚੇਤ''

ਚੜਿਆ ਚੇਤ ਸੁਲੱਖਣਾ, ਕਰ ਸੰਤਨ ਸੰਗ ਪ੍ਰੀਤ ॥
ਗੁਰ ਚਰਨਨ ਚਿਤੁ ਲਾਇ ਕਰ, ਰਾਮ ਨਾਮ ਜਪ ਨੀਤ ॥

ਹੇ ਜੀਵ! ਚੇਤ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਭਾਵ ਮਨੁੱਖਾ ਜਨਮ ਉਸ ਸਮੇਂ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਜੀਵ ਸੰਤਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੀਤ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਹੇ ਜੀਵ, ਤੂੰ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਚਿਤ ਲਾ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਜਪ।

ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਜਹਿ ਗਾਈਏ, ਕਰ ਸਰਵਣ ਨਿੱਤ ਨੀਤ ॥
ਗੁਰ ਕੇ ਚਰਨਨ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ, ਹਿਰਦੇ ਧਰੋ ਗੁਰ ਮੀਤ ॥

ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਔਰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿੱਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਰਵਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੇ ਮਿੱਤਰ, ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੀਤ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਨ ਕਰੋ।

ਬਚਨ ਗੁਰ ਕੇ ਸੁਨਤ ਹੀ, ਮਿਟਤ ਭਰਮ ਸਭ ਭੀਤ ॥
ਮਨਮੁਖ ਸੰਗ ਨਾ ਕੀਜੀਏ, ਗੁਰਮੁਖ ਸੰਗਤ ਯ੍ਹਾਰ ॥

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਸਰਵਣ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜੀਵ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਸਾਰੇ ਭਰਮ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜੀਵ ਨੂੰ ਮਨਮੁਖਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਤਿਆਗ ਕੇ ਗੁਰਮੁਖ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਮਨਮੁਖ ਸੰਗਤ ਬਿਘਨ ਹੈ, ਗੁਰਮੁਖ ਸੰਗਤ ਸਾਰ ॥

ਮਨਮੁਖ ਸੰਗਤ ਡੂਬਣੋ, ਗੁਰਮੁਖ ਸੰਗਤ ਪਾਰ ॥

ਮਨਮੁਖ ਦੀ ਸੰਗਤ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰਮੁਖ ਦੀ ਸੰਗਤ ਪ੍ਰਭੂ ਮਿਲਾਪ ਲਈ ਸਹਾਇਕ ਹੈ। ਮਨਮੁਖ ਦੀ ਸੰਗਤ ਜੀਵ ਨੂੰ ਡੋਬਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰਮੁਖ ਦੀ ਸੰਗਤ ਭਵ-ਸਾਗਰ ਪਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਗੁਰਮੁਖ ਰਿਦੈ ਪ੍ਰਗਾਸ ਹੈ, ਮਨਮੁਖ ਅੰਧ ਗੁਵਾਰ ॥

ਗੁਰ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਚਨ ਸੁਣ, ਸ਼ਰਧਾ ਹਿਰਦੇ ਧਾਰ ॥

ਗੁਰਮੁਖ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਗਿਆਨ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨਮੁਖ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜੀਵ ਅਗਿਆਨਤਾ ਰੂਪੀ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਫਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੇ ਜੀਵ ਤੂੰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰੂਪੀ ਵਚਨ ਸਰਵਣ ਕਰਕੇ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਧਾਰਨ ਕਰ।

ਰਵਿਦਾਸ ਭਗਤੀ ਇਹੀ ਹੈ, ਹਿਰਦੇ ਖੂਬ ਵਿਚਾਰ ॥

ਚੇਤ ਸੁਹਾਣਾ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੋਹੰ ਨਾਮ ਪਿਆਰ ॥

ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹੀ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਭਗਤੀ ਹੈ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰ। ਚੇਤ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਭਾਵ ਅਮੋਲਕ ਜਨਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਹਾਵਣਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸੋਹੰ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਹੈ।

* * *

''ਵੈਸਾਖਿ''

ਵੈਸਾਖਿ ਸੁਹਾਵਾ ਸਰਵ ਸੁੱਖ, ਗੁਰ ਕੇ ਵਚਨ ਵਿਚਾਰ ॥

ਅੰਤਰ ਧਿਆਨ ਲਗਾਇ ਕਰ, ਸਮਝੋ ਸਾਰ ਆਸਾਰ ॥

ਵੈਸਾਖ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਭਾਵ ਅਮੋਲਕ ਜਨਮ ਉਹਨਾਂ ਜੀਵਾਂ ਵਾਸਤੇ ਸਰਬ ਸੁੱਖਾਂ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜੋ ਜੀਵ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਵਚਨਾਂ ਦੀ

ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਹੇ ਜੀਵ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਲਗਾ ਕੇ ਜਿਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਕੋਈ ਪਾਰਾਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਸੋਭਾ ਨੂੰ ਸਮਝੋ।

ਗੁਰਦੇਵ ਕੋ ਗ੍ਰਹਨ ਕਰ, ਤਜ ਸਭ ਝੂਠ ਬਿਕਾਰ ॥
ਹਿਰਦੇ ਹਰਿ, ਹਰਿ ਹਰੀ ਕੋ, ਸਿਮਰੋ ਵਾਰੰ ਵਾਰ ॥

ਗੁਰਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਝੂਠੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦਿਓ, ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਹਰਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਬਾਰ ਬਾਰ ਸਿਮਰਨ ਕਰ।

ਦੁਸ਼ਟਾ ਸੰਗ ਤਿਆਗ ਕਰ, ਸੰਤਾਂ ਸੰਗ ਪਿਆਰ ॥
ਦ੍ਰਿੜ ਕਰ ਰਾਮ ਧਿਆਏ ਤੂੰ, ਭਵ ਨਿਧਿ ਉੱਤਰੇ ਪਾਰ ॥

ਹੇ ਜੀਵ ! ਤੂੰ ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਦਾ ਸੰਗ ਤਿਆਗ ਕੇ ਸੰਤਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰ। ਹੇ ਜੀਵ ਤੂੰ ਪੱਕਾ ਨਿਸ਼ਚਾ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਧਿਆ ਕੇ ਭਵ ਸਾਗਰ ਨੂੰ ਪਾਰ ਉਤਰੇਗਾ।

ਹਰਿ, ਹਰਿ ਨਾਮ ਜਪੰਦਿਆਂ, ਕਦੀ ਨਾ ਆਵੇ ਹਾਰ ॥
ਭਗਤ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਦੇਵ ਕੀ, ਹੋਵਤ ਨਹੀ ਕਲਿਆਨ ॥

ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮ ਜਪਣ ਨਾਲ ਹੇ ਜੀਵ ਤੇਰੀ ਕਦੇ ਵੀ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਗੁਰਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਭਗਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜੀਵ ਦਾ ਕਲਿਆਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਗੁਰ ਬਿਨਾਂ ਜਨਮ ਵਿਅਰਥ ਇਹ, ਜਾਵਤ ਸਾਚੀ ਮਾਨ ॥
ਗੁਰ ਹਰਿ ਭਗਤ ਕਹੰਦਿਆਂ, ਨਿਹਚਲ ਮਿਲ ਹੈ ਗਿਆਨ ॥

ਗੁਰੂ ਦੀ ਭਗਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਹ ਜੀਵਨ ਵਿਅਰਥ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਤੂੰ ਸੱਚੀ ਮੰਨ ਗੁਰੂ ਦੇ ਮਾਰਗ ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਹਰਿ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜੀਵ ਨੂੰ ਅਟੱਲ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਕਹੇ ਰਵਿਦਾਸ ਲਗ ਚਰਨ ਗੁਰ, ਮਨ ਕਾ ਹਰ ਅਭਿਮਾਨ ॥
ਵੈਸਾਖਿ ਸੁਹਾਵਾ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਹੈ, ਹਰਿ, ਹਰਿ ਜਪੇ ਸੁਜਾਨ ॥

ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਨਾਲ ਮਨ ਵਿਚੋਂ ਹੰਕਾਰ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵੈਸਾਖ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਭਾਵ ਮਨੁੱਖ ਜਨਮ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਸੁਹਾਵਣਾ ਹੈ ਜੋ ਹਰਿ ਹਰਿ ਦਾ ਨਾਮ ਜੱਪ ਕੇ ਸੁਜਾਖੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

* * *

"ਜੇਠ"

ਜੇਠ ਤਪਤ ਬਹੁ ਘਾਮ ਕਰ, ਸ਼ਾਂਤ ਨਾ ਹੋਵਤ ਮੀਤ ॥
ਕਰੋਧ ਅਗਨਿ ਕਰ ਤਪਤ, ਮਨ ਲੋਭੀ ਲੋਭ ਪਰੀਤ ॥

ਜੇਠ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਭਾਵ ਮਨੁੱਖਾ ਜਨਮ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਹੁਤ ਤਪਸ਼ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਹੇ ਸੱਜਣ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਕ੍ਰੋਧ ਦੀ ਅਗਨੀ ਵਿਚ ਜੀਵ ਤੱਪਦਾ ਹੈ, ਲੋਭੀ ਮਨ ਲੋਭ ਨਾਲ ਪ੍ਰੀਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸੋਹੰ ਨਾਮ ਮੁਖ ਜਪਤ, ਜਨ ਕੀਰਤ ਕਰੈਹ ਨੀਤ ॥
ਸੰਤਾਂ ਸੰਗ ਨਿਵਾਸ ਕਰ, ਸ਼ਾਂਤ ਭਯੋ ਤਿਨ ਚੀਤ ॥

ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਦਾਸ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸੋਹੰ ਨਾਮ ਜਪਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਜੀਵ ਦਾ ਮਨ ਸ਼ਾਂਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਉਤਪਤ ਕਰੇ ਆਪ ਸਭਿ, ਕਰੇ ਪਾਲਣਾ ਨੀਤ ॥
ਪ੍ਰਭੂ ਬਿਨ ਦੂਜਾ ਨਾਂਹਿ ਕੋ, ਕਰ ਨਿਹਚੇ ਪਰਤੀਤ ॥

ਪ੍ਰਭੂ ਆਪ ਹੀ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿੱਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਭੂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਦੂਜਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਤੂੰ ਨਿਸਚੇ ਕਰਕੇ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਜਸ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵਿਸਵਾਸ਼ ਕਰੋ।

ਤਿਸ ਪ੍ਰਭੂ ਕੋ ਤੂ ਜਪ ਸਦਾ, ਹੋਕਰ ਮਨੋ ਨਾਚੀਤ ॥
ਪ੍ਰਭੂ ਸਿਮਰਨ ਗੁਰ ਦਯਾ ਤੇ, ਨਸ਼ਟ ਹੋਤ ਜਮ ਭੀਤ ॥

ਹੇ ਜੀਵ ! ਤੂੰ ਮਨੋ ਨਿਸ਼ਚਿੰਤ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਜਾਪ ਕਰ। ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਦਇਆ ਤੇ ਜਮਾਂ ਦਾ ਭੈਅ ਅੰਦਰੋ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤੇ, ਗਾਵਹੁ ਪ੍ਰਭੂ ਗੁਣ ਵਾਦ ॥
ਸੋ ਕਿਰਪਾ ਨੇਤਰ ਰਸਨਾ ਨਾਮ ਕਾ, ਕਰਣ ਦੀਏ ਸੁਣਿ ਨਾਦ ॥

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਜੀਵ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਜੀਵ ਦੇ ਨੇਤਰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੀਭ੍ਹਾ ਨਾਮ ਜੱਪਦੀ ਹੈ ਤੇ ਕੰਨ ਅਨਹਦ ਨਾਦ (ਧੁੰਨ) ਸਰਵਣ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸੁੰਦਰ ਸਾਜਿਆ ਜਾਹਿ ਪ੍ਰਭ, ਰਾਖ ਸਦਾ ਤਿਸ ਯਾਦ ॥
ਜੋ ਜਨ ਭਗਤ ਬਿਹੀਨ ਹੈ, ਜਨਮ ਜਾਏ ਤਿਸ ਬਾਦ ॥

ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਇਹ ਸਰੀਰ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣਾ ਸਾਜਿਆ ਹੈ, ਜੀਵ ਤੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਸਦਾ ਯਾਦ ਰੱਖ, ਜੋ ਜੀਵ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਭਗਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਵਿਅਰਥ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਗੁਰ ਚਰਨੀ ਲਗ ਭਗਤ ਕਰ, ਮਿਟਹ ਪਾਪ ਅਗਾਦ ॥
ਕੀਰਤਨ ਭਗਤੀ ਤੀਸਰੀ, ਰੱਖੋ ਇਨ ਕੋ ਯਾਦ ॥

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਲੱਗਣ ਤੇ ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜੀਵ ਦੇ ਸਾਰੇ ਘੋਰ ਪਾਪ ਮਿਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹੇ ਜੀਵ ਜੋ ਤੀਸਰੀ ਕੀਰਤਨ ਭਗਤੀ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਯਾਦ ਰੱਖੋ।

ਜਨ ਰਵਿਦਾਸ ਗੁਰੂ ਸਿਮਰਿਆ, ਜੋ ਜਨ ਸਦਾ ਆਨਾਦ ॥
ਜੇਠ ਤਾਪੰਦਾ ਨਾ ਲੱਗੇ, ਜਿਨ ਚਾਖਿਆ ਨਾਮ ਸੁਆਦ ॥

ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜੀਵਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸਿਮਰਿਆ ਹੈ ਉਹ ਸਦਾ ਆਨੰਦ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜੇਠ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਭਾਵ ਮਨੁੱਖ ਜਨਮ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਪਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਸੁਆਦ ਚੱਖਿਆ ਹੈ।

‘‘ਹਾੜ’’

ਹਾੜ ਅਵਧ ਹੈ ਘਾਮ ਕੀ, ਸ਼ਾਂਤ ਅਵਧ ਸੁੱਖ ਜਾਨ ॥
ਲੋਭ ਅਵਧ ਹੈ ਪਾਪ ਕੀ, ਕਰ ਭਗਤ ਮਿਲੈ ਹਰਿ ਧਾਮ ॥

ਹਾੜ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਗਰਮੀ ਵਾਲਾ ਹੈ ਪਰ ਸੱਚਾ ਸੁੱਖ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿਚ ਹੈ। ਲੋਭ ਕਰਨਾ ਪਾਪ ਹੈ, ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹਰਿ ਦਾ ਧਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰ ਕੇ ਚਰਨ ਸੁ ਕੰਵਲ ਕੀ, ਕਰਹਿ ਸੇਵ ਸੁਜਾਨ ॥
ਸਗਲ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟ ਜੈਸੇ ਮਲਤ, ਚਰਨ ਕੰਵਲ ਭਗਵਾਨ ॥

ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਜੀਵ ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨ ਕਮਲਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਜੀਵ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਚਰਨ ਕਮਲਾਂ ਨੂੰ ਧੋ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋਚਦੇ ਹਨ।

ਆਠ ਪਹਿਰ ਗੁਰ ਚਰਨ ਮਲ, ਦ੍ਰਿੜ ਕਰ ਨਿਹਚੇ ਧਿਆਨ ॥
ਅੰਤਸ਼ ਕਰਣ ਕਰ ਸ਼ੁਧ, ਤਬ ਹੋਤ ਪਾਪ ਕੀ ਹਾਨ ॥

ਅੱਠੇ ਪਹਿਰ ਭਾਵ ਹਰ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨ ਕਮਲ ਦਾ ਇਕ ਮਨ ਇਕ ਚਿੱਤ ਹੋ ਕੇ ਧਿਆਨ ਧਰਨ ਨਾਲ ਅੰਤਹਿ-ਕਰਣ ਸ਼ੁੱਧ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪਾਪ ਨਸ਼ਟ ਗੁਰ ਭਗਤ ਤੇ, ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਹੁ ਨੀਤ ॥
ਕਾਰਣ ਭਗਤ ਹੈ ਮੁਕਤ ਕਾ, ਕਰ ਨਿਹਚੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ॥

ਗੁਰੂ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪਾਪ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਹਰ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਨਿਸ਼ਚੇ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੁਕਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਚਰਨ ਭਗਤ ਕਰ ਲਛਮੀ, ਸ਼ਕਤੀ ਭਈ ਸੁ ਮੀਤ ॥
ਜਗਤ ਚਰਨ ਕੀ ਸ਼ਕਤ ਤਿਸ, ਭਈ ਸੁ ਜਾਨੋ ਮੀਤ ॥

ਹੇ ਮਿੱਤਰ ! ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਚਰਨ ਕਮਲਾਂ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰਕੇ ਮਾਇਆ

ਬਲਵਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਆ ਗਈ ਜਾਨਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਭਗਤਿ ਸੁ ਗੁਰ ਕੇ ਚਰਨ ਕੀ, ਕਰ ਨਿਹਚੇ ਧਰ ਚੀਤ ॥
ਗੁਰ ਬਿਨ ਔਰ ਨਾ ਧਿਆਨ ਧਰ, ਇਹ ਰਵਿਦਾਸ ਕੀ ਰੀਤ ॥
ਹਾੜ ਸ਼ਾਂਤ ਸੁੱਖ ਤਿਨ ਜਨਾਂ, ਜਿਨ ਗੁਰ ਭਗਤ ਪਰੀਤ ॥

ਇਸ ਲਈ ਹੇ ਜੀਵ ! ਤੂੰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨ ਕਮਲਾਂ ਦੀ ਇਕ-ਮਨ ਇਕ-ਚਿੱਤ ਹੋ ਕੇ ਭਗਤੀ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਨ ਕਰ। ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਭਗਤੀ ਦੀ ਰੀਤ ਹੈ। ਹਾੜ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਭਾਵ ਮਨੁੱਖਾ ਜਨਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਸੁੱਖ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੁਰੂ ਭਗਤੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ।

***

''ਸਾਵਣ''

ਸਾਵਣ ਸ਼ਾਂਤ ਭਈ ਜਗਤ ਮੋਂ, ਬਾਰਛ ਹੋਇ ਬਸ਼ੇਸ ॥
ਘਰ, ਘਰ ਮੰਗਲਾਚਾਰ ਹੈ, ਨਾਸੇ ਸਭੀ ਕਲੇਸ਼ ॥

ਸਾਵਣ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਰਿਸ਼ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰਾਂ ਹਰਿ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜੀਵ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਨੰਦ ਦੀ ਵਰਖਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਘਰ-ਘਰ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਦੁੱਖ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਅੰਨ, ਧਨ ਬਹੁਤਾ ਉਪਜਿਆ, ਗਊਆਂ ਘਾਸ ਹਮੇਸ਼ ॥
ਸੁਹਾਗਣਿ ਸਦਾ ਆਨੰਦ ਹੈ, ਦੁਹਾਗਣਿ ਮੈਲਾ ਭੇਸ ॥

ਅੰਨ ਧਨ ਦੀ ਬਹੁਤ ਉਪਜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗਊਆਂ ਨੂੰ ਘਾਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਤੀਵ੍ਰਤਾ ਔਰਤ ਸਦਾ ਆਨੰਦ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਹਾਗਣ ਅੰਤਹਿ-ਕਰਨ ਰੂਪੀ ਕੱਪੜਾ ਮੈਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਕਰ ਪੂਜਨ ਗੁਰ ਚਰਨ ਕੀ, ਸ਼ਰਧਾ ਸਾਥ ਹਮੇਸ਼ ॥

ਪਾਨ, ਸੁਪਾਰੀ, ਪੁਸ਼ਪਕਰ, ਪੂਜਨ ਕਰੋ ਹਮੇਸ਼ ॥

ਹੇ ਜੀਵ! ਤੂੰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਕਰ, ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਹੀ ਪਾਨ ਸੁਪਾਰੀ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਆਦਿ ਹਨ।

ਅਰਚਨਾ ਭਗਤੀ ਪੰਚਮੀ, ਗੁਰ ਪੂਜਾ ਮੇਂ ਧਿਆਨ ॥

ਬਿਨਾ ਇਸ਼ਟ ਗੁਰਦੇਵ ਤੇ, ਪੂਜੋ ਦੇਵ ਨਾ ਆਨ ॥

ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਅਰਚਨਾ ਭਗਤੀ ਪੰਚਵੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਧਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ਼ਟ ਗੁਰੂਦੇਵ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦੇਵੀ–ਦੇਵਤੇ ਦੀ ਪੂਜਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ।

ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਮੇਂ ਨਾ ਭੇਦ ਕੁਝ, ਕਹਯੋ ਆਪ ਸੁਜਾਨ ॥

ਨਿਹਚੇ ਕਰ ਗੁਰ ਚਰਨ ਭਜ, ਹੋਵਤ ਹੈ ਕਲਿਆਨ ॥

ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਹਰਿ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਸ਼ਚਾ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਨਾਲ ਕਲਿਆਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰ ਸਮਾਨ ਨਹੀਂ ਔਰ ਜਗ, ਜਾਨਤ ਸੰਤ ਸੁਜਾਨ ॥

ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ਗੁਰ ਚਰਨ ਕੋ, ਕਰਤ ਸਦਾ ਹੀ ਧਿਆਨ ॥

ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸੂਝਵਾਨ ਸੰਤ ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੀਵ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

''ਭਾਦਰੋਂ''

ਭਾਦਰੋਂ ਭਰਮ ਭੁਲਾਇਆ, ਮਾਇਆ ਸੰਗ ਪਿਆਰ ॥

ਗੁਰ ਬਿਨ ਸ਼ਾਂਤ ਨਾ ਪਾਇ ਹੈ, ਜਨਮ ਮਰਨ ਮੇਂ ਬਾਰੰਬਾਰ ॥

ਭਾਦਰੋਂ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਭਾਵ ਮਨੁੱਖ ਜਨਮ ਵਿਚ ਜੀਵ ਭਰਮ ਵਿਚ ਲੱਗ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਕੇ ਮਾਇਆ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜੀਵ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਅਤੇ ਜੀਵ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਜੰਮਦਾ ਮਰਦਾ ਹੈ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸਾਰਿਆ ਰਾਮ ਨਾਮ, ਗੁਰ ਚਰਨੀ ਨਹੀਂ ਪਿਆਰ ॥
ਧ੍ਰਿਗ ਤਿਨਾ ਕਾ ਜੀਵਣਾ, ਕਾਂਹੁ ਆਏ ਸੰਸਾਰ ॥

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜੀਵਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਮ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਧ੍ਰਿਗ ਹੈ। ਉਹ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਆਏ ਹਨ?

ਭਵਿ ਜਲ ਮਾਂਹਿ ਭਵੰਦਿਆਂ, ਨਾ ਉਰਵਾਰ ਨਾ ਪਾਰ ॥
ਗੁਰ ਚਰਨਨ ਕਾ ਆਸਰਾ, ਜਿਨ ਮਨ ਲੀਨਾ ਧਾਰ ॥

ਸੰਸਾਰ ਰੂਪੀ ਭਵ-ਸਾਗਰ ਵਿਚ ਤਰਦਿਆਂ ਕੋਈ ਕਿਨਾਰਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਭਾਵ ਲੋਕ ਪ੍ਰਲੋਕ ਵਿਚ ਸੁੱਖ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜੀਵਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨ ਵਿਚ ਧਾਰ ਲਿਆ ਉਹ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਭਵ-ਸਾਗਰ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਕਰ ਡੰਡੋਤ ਗੁਰ ਚਰਨ ਮੇਂ, ਭਵਨਿਧ ਉਤਰੇ ਪਾਰ ॥
ਗੁਰੂਦੇਵ ਗੁਰੂ ਸਮਝ ਕੇ, ਕਰੀਂ ਸ਼ੁਕਰ ਵਿਚਾਰ ॥

ਜੀਵ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਨੂੰ ਡੰਡਵਤ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਕੇ ਭਵ-ਸਾਗਰ ਪਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੇ ਜੀਵ! ਗੁਰੂਦੇਵ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਮਝਕੇ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਵਿਚਾਰ ਕਰ।

ਬੰਦਨਾ ਭਗਤੀ ਛਠੀ ਏਹ, ਕਰੇ ਸ਼ਿਸ਼ ਵਡਭਾਗ ॥
ਅਵਰ ਕਰਮ ਸਭ ਤਿਆਗ ਕਰ, ਗੁਰ ਕੀ ਚਰਨੀ ਲਾਗ ॥

ਬੰਦਨਾਂ ਭਗਤੀ ਛੇਵੀਂ ਹੈ, ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਡੰਡਵਤ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਨਾ ਹੀ ਪ੍ਰਭੂ ਭਗਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਾ ਸੇਵਕ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹੇ ਜੀਵ, ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਕਰਮ ਤਿਆਗ ਕੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗ।

ਗੁਰ ਕੇ ਚਰਨ ਬਹੁ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ, ਮਾਇਆ ਮੋਹ ਤਿਆਗ ॥

ਬਿਨ ਗੁਰ ਭਗਤ ਨ ਥਿਰ ਕਛੂ ਜਗਤ ਪਸਾਰਾ ਬਾਗ ॥

ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨ-ਕਮਲਾਂ ਨਾਲ ਸੱਚਾ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਅਤੇ ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰ। ਗੁਰੂ ਦੀ ਭਗਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੁਝ ਸਥਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਬਾਗ ਹੈ।

ਪੂਰਨ ਪੁੰਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤੇ, ਜਾਗਿਯੋ ਇਸੋ ਬੈਰਾਗ ॥

ਸੋਇਉ ਮੋਹ ਕੀ ਨੀਂਦ ਮੇਂ, ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਭਯੋ ਸੁਜਾਗ ॥

ਪਿਛਲੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਪੁੰਨਾਂ ਦੇ ਕਰਕੇ ਜੀਵ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੈਰਾਗ ਜਾਗਦਾ ਹੈ, ਜੀਵ ਮੋਹ ਦੀ ਨੀਂਦ 'ਚ ਸੁੱਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਜਾਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਰਵਿਦਾਸ ਗੁਰੂ ਚਰਨ ਕੌਂ, ਤੂੰ ਕਭੀ ਨਹੀਂ ਤਿਆਗ ॥

ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੇ ਜੀਵ ! ਤੂੰ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਨੂੰ ਕਦੀ ਵੀ ਨਾ ਤਿਆਗ।

* * *

"ਅੱਸੂ"

ਅੱਸੂ ਆਸਾਂ ਪੂਰੀਆਂ, ਜਬ ਗੁਰ ਭਏ ਦਿਆਲ ॥

ਚਰਨੀ ਲਾਵੋ ਦਾਸ ਕੋ, ਕਰੋ ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ॥

ਅੱਸੂ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਭਾਵ ਅਮੋਲਕ ਜਨਮ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਦਿਆਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜੀਵ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ ! ਆਪਣੇ ਦਾਸ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਲਗਾ ਲਉ।

ਪ੍ਰੇਮ ਤਾਰ ਗੁਰਨਾਮ ਮਨ, ਗਲ ਪਾਵੋ ਮਾਲ ॥

ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਗੁਰ ਚਰਨ ਕੋ, ਤਬ ਹੀ ਭਏ ਨਿਹਾਲ ॥

ਹੇ ਜੀਵ ! ਮਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਤਾਰ ਪਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ

ਮਾਲਾ ਗਲ ਵਿਚ ਪਾਓ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜੀਵ ਨਿਹਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰ ਚਰਨੀ ਲਗ ਭਗਤ ਕਰ, ਤਿਆਗ ਮੋਹ ਕਾ ਜਾਲ ॥
ਗੁਰ ਭਗਤੀ ਤਬ ਪਾਈਏ, ਜੇ ਹੋਵੇ ਲਿਖਿਆ ਭਾਗ ॥

ਹੇ ਜੀਵ ! ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਲੱਗਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰਕੇ ਮੋਹ ਦਾ ਜਾਲ ਤਿਆਗ ਦੇ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਭਗਤੀ ਓਦੋਂ ਹੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਜੀਵ ਦੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਵੇ।

ਦਾਸਾ ਭਗਤੀ ਇਹੀ ਹੈ, ਸਪਤਮ ਜਾਨੋ ਲਾਲ ॥
ਕਰੋ ਅਭੀ ਪਛਤਾਉਗੇ, ਫਿਰ ਹਾਥ ਨਾ ਆਵੈ ਕਾਲ ॥

ਇਹੀ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਦਾਸਾ ਭਗਤੀ ਸੱਤਵੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਹੀਰਾ ਜਾਨਣਾ ਕਰ। ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰੋ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪਛਤਾਉਗੇ, ਫਿਰ ਦੁਬਾਰਾ ਮਨੁੱਖ ਜਨਮ ਦਾ ਅਨਮੋਲ ਸਮਾਂ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ।

ਇਹ ਦਾਸਾ ਭਗਤੀ ਕੀਨੀ, ਵਿਰਲੇ ਵੀਰ ॥
ਸਵਾਸ ਸਵਾਸ ਆਗਿਆ ਰਾਖਿਓ ਧੀਰ ॥

ਇਹੀ ਦਾਸਾ ਭਗਤੀ ਕਿਸੇ ਵਿਰਲੇ ਪੁਰਸ਼ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜੋ ਸਵਾਸ-ਸਵਾਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੀ ਆਗਿਆ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਰਹੇ ਸਦਾ ਵਿਚ ਆਗਿਆ, ਇਹੋ ਭਗਤ ਮਹਾਨ ॥
ਦਾਸਾ ਭਗਤੀ ਇਹੀ ਹੈ, ਦਾਸਨ ਦਾਸ ਬਿਖਾਨ ॥

ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਇਹ ਭਗਤੀ ਮਹਾਨ ਹੈ, ਇਹੀ ਦਾਸਾ ਭਗਤੀ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਦਾਸਾਂ ਦਾ ਦਾਸ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬੁੱਧ ਸੁੱਧ ਤਬ ਹੋਇ ਹੈ, ਪਾਵੈ ਨਿਰਮਲ ਗਿਆਨ ॥
ਅੱਸੂ ਪੂਰਨ ਆਸ ਸਭ, ਗੁਰੂਦੇਵ ਵਿਖਿਆਨ ॥

ਜੀਵ ਨੂੰ ਵਿਵੇਕ, ਬੁੱਧੀ ਅਤੇ ਸੋਝੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਿਰਮਲ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂਦੇਵ ਜੀ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੱਸੂ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਭਾਵ ਅਨਮੋਲ ਜਨਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਾਰੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਪੂਰਨ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਰਵਿਦਾਸ ਗੁਰੂ ਚਰਨਨ ਕਾ, ਸਦਾ ਕਰਤ ਹੈ ਧਿਆਨ ॥

ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੀਵ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

* * *

''ਕੱਤਕ''

ਕੱਤਕ ਕਰਮ ਤਿਆਗ ਕਰ, ਭਗਤ ਕਰੋ ਗੁਰਦੇਵ ॥
ਸੋਹੰ, ਸੋਹੰ ਜਪੰਦਿਆਂ, ਕਰ ਸੰਤਨ ਕੀ ਸੇਵ ॥

ਕੱਤਕ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਭਾਵ ਮਨੁੱਖਾ ਜਨਮ ਵਿਚ ਜੀਵ ਨੂੰ ਖੋਟੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂਦੇਵ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸੋਹੰ, ਸੋਹੰ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਮਾਤ ਤਾਤ ਔਰ ਭ੍ਰਾਤ ਤੇ, ਪ੍ਰਿਯ ਜਾਨ ਗੁਰਦੇਵ ॥
ਔਰ ਸਖਾ ਨਹਿ ਜਗਤ ਮੋਂ, ਜੈਸੇ ਹੈ ਗੁਰਦੇਵ ॥

ਮਾਤਾ, ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਭਰਾ ਸਭਨਾਂ ਤੋਂ ਪਿਆਰਾ ਗੁਰੂਦੇਵ ਨੂੰ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਗੁਰੇਦਵ ਜੈਸਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਹਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਖਾ ਭਗਤ ਇਹ ਅਸ਼ਟਮੀ, ਕੀਤੀ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ॥
ਸਖਾ ਜਾਨ ਗੁਰ ਭਗਤ ਕਰ, ਤਿਆਗ ਕਰੋ ਅਹੰਮੇਵ ॥

ਅੱਠਵੀਂ ਸਖਾ ਭਗਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਅਰਜਨ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜੀਵ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਸਹਾਇਕ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਭਗਤੀ ਕਰਕੇ ਹੰਕਾਰ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਕਾਮ ਕਰੋਧ ਹੰਕਾਰ ਤਜ, ਤਬ ਕਛੂ ਪਾਵੈ ਭੇਵ ॥

ਸਖਾ ਭਗਤ ਸੁਭਾਵ ਯਹ, ਜਿਮ ਜਲ ਦੁੱਧ ਮਲੇਵ ॥

ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਹੰਕਾਰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਭਗਤੀ ਕਰਕੇ ਜੀਵ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਕੁਝ ਭੇਦ ਨੂੰ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਖਾ ਭਗਤੀ ਵਿਚ ਜੀਵ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਇਕ-ਮਿੱਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਪਾਣੀ ਤੇ ਦੁੱਧ ਇਕ ਮਿੱਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸਰਬ ਕਰਮ ਕੋ ਤਿਆਗ ਕਰ, ਹਰਿ ਗੁਰ ਜਪ ਦਿਨ ਰੈਨ ॥

ਬਾਝ੍ਹ ਨੀਰ ਜਿਮ ਮੀਨ ਕੋ, ਆਵਤ ਨਾਂਹੀ ਚੈਨ ॥

ਸਾਰੇ ਕਰਮਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ, ਹੇ ਜੀਵ ! ਦਿਨ ਰਾਤ ਹਰਿ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰ। ਜਿਵੇਂ ਮੱਛੀ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ, ਉਸਨੂੰ ਚੈਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ, ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰੇਮੀ ਜੀਵ ਪ੍ਰਭੂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ।

ਚੱਕਵੀ ਕਰੇ ਵਿਲਾਮ ਜਿਮ, ਕਬ ਇਹ ਜਾਵੇ ਰੈਨ ॥

ਚੰਦ ਚਕੋਰ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤ ਜਿਮ, ਮੋਰ ਮੁਗਧ ਘਨ ਬੈਨ ॥

ਜਿਵੇਂ ਚੱਕਵੀ ਵਿਰਲਾਪ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਦੋਂ ਰਾਤ ਸਮਾਪਤ ਹੋਵੇ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਤ ਸਮੇਂ ਮਿਲੇ। ਚਕੋਰ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤੀ ਜਿਵੇਂ ਚੰਦਰਮਾਂ ਨਾਲ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਜੰਗਲੀ ਮੋਰ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤੀ ਬੱਦਲਾਂ ਨਾਲ ਹੈ। ਉਹ ਬੱਦਲਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖ ਕੇ ਮੁਗਧ ਹੋ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਬੈਨ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤੀ ਜੀਵ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਸਵਾਸ ਸਵਾਸ ਨਹੀਂ ਬਿਸਰੇ, ਜਿਉਂ ਬਛਰੇ ਕੋ ਥੈਨ ॥

ਜਿਮ ਕਾਮਣਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਅਤਿ, ਪਤੀ ਕੋ ਦੇਖਤ ਨੈਨ ॥

ਜੀਵ ਨੂੰ ਸਵਾਸ-ਸਵਾਸ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੁਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਵੱਛੜਾ ਦੁੱਧ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੁਲ ਸਕਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਇਸਤਰੀ ਪਤੀ ਨੂੰ

ਵੇਖਕੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜੀਵ ਰੂਪੀ ਇਸਤਰੀ ਪ੍ਰਭੂ ਪਤੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਕੱਤਕ ਸਵੇਰ ਕਾਮ ਸਭ, ਜਬ ਗੁਰ ਕਰਨਾ ਐਨ ॥
ਰਵਿਦਾਸ ਗੁਰੂਦੇਵ ਚਰਨ ਕੋ, ਧੋਇ, ਧੋਇ ਕਰ ਪੈਨ ॥

ਕੱਤਕ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਭਾਵ ਅਮੋਲਕ ਜਨਮ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਕਿਰਪਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੀਵ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਰਮ ਸਫ਼ਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੀਵ ਨੂੰ ਗੁਰੂਦੇਵ ਦੇ ਚਰਨ ਧੋ-ਧੋ ਕੇ ਪੀਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

* * *

''ਮੱਘਰ''

ਚੜਿਆ ਮੱਘਰ ਹੇ ਸਖੀ, ਗਾਵੋ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਗੀਤ ॥
ਸੰਤਾਂ ਸੰਗਤ ਪਾਇ ਕਰ, ਗੁਰੂਦੇਵ ਸਿਮਰੋ ਨੀਤ ॥

ਹੇ ਸਖੀ! ਮੱਘਰ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੈ, ਭਾਵ ਅਨਮੋਲ ਜਨਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਵੋ ਅਤੇ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਨਿੱਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਗੁਰਦੇਵ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰੋ।

ਤਨ ਮਨ ਧਨ ਸਭ ਅਰਪ ਕਰ, ਐਸੀ ਕਰੋ ਪਰੀਤ ॥
ਤਿਆਗ ਲੋਭ ਮੋਹ ਅਹੰਕਾਰ ਸਭ, ਗੁਰੂਦੇਵ ਕੀ ਕਰੋ ਪ੍ਰੀਤ ॥

ਪ੍ਰਭੂ ਅੱਗੇ ਆਪਣਾ ਤਨ, ਮਨ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਧਨ ਸਭ ਕੁਝ ਅਰਪਣ ਕਰਕੇ ਐਸੀ ਸੱਚੀ ਪ੍ਰੀਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਲੋਭ, ਮੋਹ, ਅਹੰਕਾਰ ਆਦਿ ਸਭ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂਦੇਵ ਨਾਲ ਪ੍ਰੀਤੀ ਕਰੋ।

ਗੌਣ ਵਾਕ ਸਭ ਤਿਆਗ ਕਰ, ਸੰਤ ਵਚਨ ਧਰ ਚੀਤ ॥
ਤਨ, ਮਨ, ਧਨ ਇਹ ਹੰਕਾਰ, ਆਪਣੇ ਕਛਹੁ ਨਾ ਮਾਨ ॥

ਫਜ਼ੂਲ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨ ਵਿਚ ਧਾਰਨ ਕਰੋ। ਤਨ, ਮਨ ਦਾ ਹੰਕਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪਣਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਸਮਝ।

ਗਰਬ ਕਰਤ ਜੋ ਇਨਸੇ, ਸੋ ਨਰ ਹੈ ਅਨਜਾਣ ॥

ਆਪ ਕਛਹੂ ਨਾ ਹੋਤ ਹੈ, ਦੇਣਹਾਰ ਹਰਿ ਧਾਮ ॥

ਜੋ ਜੀਵ ਤਨ, ਮਨ ਅਤੇ ਧਨ ਦਾ ਹੰਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਅਣਜਾਣ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਜੀਵ ਕੋਲ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਸਭ ਕੁਝ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹਰਿ ਆਪ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਹਰਿ ਧਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਮੈਂ ਕੀਆ ਮੈਂ ਕਰਤ ਹੂੰ, ਕੂੜਾ ਕਰਹਿ ਮਾਣ ॥

ਹਰਿ ਕਾ ਦੀਆ ਸੋ ਗੁਰ ਦੀਆ, ਤੈਂ ਕੀ ਦੀਆ ਆਨ ॥

ਜੀਵ ਕੂੜ ਉਪਰ ਮਾਣ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਜੋ ਹਰਿ ਨੇ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਹੀ ਗੁਰੂ ਨੇ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੇ ਜੀਵ ਤੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਕੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਤੇਰਾ ਇੱਕ ਹੰਕਾਰ ਹੈ, ਅਰਪਣ ਤਿਸ ਕੋ ਮਾਨ ॥

ਨਵ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਭਗਤ ਇਹ, ਸਤਿ ਗੁਰਦੇਵ ਬਿਖਾਨ ॥

ਜੀਵ ਤੇਰੇ ਵਿਚ ਇਕ ਹੰਕਾਰ ਹੈ, ਤੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਅਰਪਣ ਕਰਕੇ ਉਸਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰ। ਨੌਂ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਭਗਤੀ ਇਹ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰੂਦੇਵ ਨੇ ਸੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਜਨ ਰਵਿਦਾਸ ਕਰੇ ਭਗਤ ਜੋ, ਸ਼ੁੱਧ ਭਯੋ ਤਿਸ ਮਾਨ ॥

ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੋ ਜੀਵ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਜੀਵ ਪਵਿੱਤਰ ਅਤੇ ਮਹਾਨ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

* * *

''ਪੋਹ''

ਮੱਘਰ ਪੂਰਾ ਭਇਆ ਜਬ, ਤਬ ਚੜ੍ਹਿਆ ਪੋਹ ਮਾਸ ॥

ਸੋਹੰ ਨਾਮ ਤੂੰ ਸਿਮਰ ਨਿੱਤ, ਜਗ ਤੇ ਹੋਏ ਉਦਾਸ ॥

ਜਦੋਂ ਮੱਘਰ ਮਹੀਨਾ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪੋਹ ਦਾ ਮਹੀਨਾ

ਚੜ੍ਹਿਆ, ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸੋਹੰ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜੀਵ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਉਪਰਾਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਵਰ ਕਾਮਨਾ ਸਰਬ ਤਜ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੀ ਕਰ ਆਸ ॥
ਸਤਿਗੁਰ ਸ਼ਰਨੀ ਲੱਗਿਆਂ, ਪਾਪ ਹੋਤ ਸਭ ਨਾਸ ॥

ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਛੱਡ ਕੇ ਕੇਵਲ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਆਸ ਕਰ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਜਾਣ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਰਵਣ ਕਰਤ ਗੁਰਾਂ ਤੇ, ਸਾਧਨ ਗਿਆਨ ਬਿਲਾਸ ॥
ਵਚਨ ਧਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਉਰ, ਸਭ ਸੰਸੇ ਹੋਵਨ ਨਾਸ ॥

ਗੁਰੂ ਪਾਸੋਂ ਬਚਨ ਸਰਵਣ ਕਰਕੇ ਜੀਵ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਅਤੇ ਆਨੰਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂਦੇਵ ਦੇ ਵਚਨਾਂ ਨੂੰ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਭ ਭਰਮਾਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸਤਿਨਾਮ ਉਪਦੇਸ਼ ਗੁਰ, ਕਰ ਤੂੰ ਦ੍ਰਿੜ ਅਭਿਆਸ ॥
ਵਚਨ ਗੁਰੂ ਪਰਕਾਸ਼ ਕਰ, ਹੋਤ ਭਰਮ ਸਭ ਨਾਸ ॥

ਗੁਰੂ ਪਾਸੋਂ ਸਤਿਨਾਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਸਰਵਣ ਕਰਕੇ ਦ੍ਰਿੜ ਨਿਸ਼ਚੇ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰ। ਗੁਰੂ ਦੇ ਵਚਨਾਂ ਤੇ ਚੱਲਣ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭੂ ਗਿਆਨ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਭ ਭਰਮਾਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਰਵਣ ਇਸ ਕਾ ਨਾਮ ਹੈ, ਸੁਣ ਸਤਿਨਾਮ ਵਿਚਾਰ ॥
ਸਤਿ ਸਰੂਪ ਪਰਮਾਤਮਾ, ਮਿਥਿਆ ਜਗਤ ਆਸਾਰ ॥

ਹੇ ਜੀਵ! ਤੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸਤਿਨਾਮ ਨੂੰ ਸਰਵਣ ਕਰਕੇ ਉਸਦੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਜਿਸ ਨਾਲ ਤੈਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਸਤਿ ਸਰੂਪ ਅਨੁਭਵ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਪਸਾਰਾ ਮਿੱਥਿਆ ਭਾਵ ਝੂਠਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਵੇਗਾ।

ਤਿਸ ਪ੍ਰਭ ਕੋ ਤੂੰ ਸਿਮਰ ਮਨ, ਜੋ ਹੈ ਸਰਬ ਆਧਾਰ ॥
ਸਤਿਗੁਰ ਸ਼ਰਨੀ ਲਗ ਕਰ, ਸਮਝੋ ਸਾਰ ਆਸਾਰ ॥

ਹੇ ਜੀਵ ! ਤੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਜੋ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਸਤਿ-ਅਸਤਿ ਅਤੇ ਲੋਕ-ਪਰਲੋਕ ਨੂੰ ਸਮਝ।

ਪ੍ਰਭ ਬਿਨ ਅਵਰ ਨਾ ਜਾਣ ਕਛਹੂ, ਸਭ ਇੱਕ ਬ੍ਰਹਮ ਪਸਾਰ ॥
ਅਸਥਾਵਰ ਜੰਗਮ ਆਦਿ ਸਭ, ਜੀਆ ਜੰਤ ਨਿਰਧਾਰ ॥

ਪ੍ਰਭੂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕੁਝ ਸਤਿ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਭ ਪਾਸੇ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਹੀ ਪਸਾਰਾ ਹੈ। ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿਚ ਇਕ ਥਾਂ ਟਿਕੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਪਰਬਤ ਅਤੇ ਘੁੰਮਣ ਫਿਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਜੀਵ-ਜੰਤੂ ਪ੍ਰਭੂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਆਧਾਰ ਰਹਿਤ ਹਨ।

ਜਨ ਰਵਿਦਾਸ ਪੋਹ ਬੀਤਿਆ, ਅਬ ਸੁਣ ਮਾਘ ਵਿਚਾਰ ॥
ਜਨ ਗੁਰਦੇਵ ਹਰਿ ਭੇਟਿਆ, ਭਵਜਲ ਉਤਰੇ ਪਾਰ ॥

ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪੋਹ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਬੀਤ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਮਾਘ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਜੀਵ ਦਾ ਗੁਰੂਦੇਵ ਹਰਿ ਨਾਲ ਮਿਲਾਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਭਵ-ਸਾਗਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

* * *

''ਮਾਘ''

ਮਾਘ ਮਹੀਨਾ ਧਰਮ ਕਾ, ਦ੍ਰਿੜ ਕਰ ਤੂੰ ਸਤਿਸੰਗ ॥
ਸੰਤਾਂ ਸੰਗ ਪ੍ਰੀਤ ਕਰ, ਕਦੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਭੰਗ ॥

ਮਾਘ ਮਹੀਨਾ ਧਰਮ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਜੀਵ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜ ਹੋ ਕੇ ਸਤਿਸੰਗਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਤਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੀਤੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਪ੍ਰੀਤੀ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਟੁੱਟਦੀ।

ਧੂੜ ਸੰਤ ਕੇ ਚਰਨ ਕੀ, ਸੋਈ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਹੈ ਗੰਗ ॥
ਪਾਪਾਂ ਕੀ ਮੱਲ ਉਤਰੇ, ਚੜ੍ਹੇ ਨਾਮ ਕਾ ਰੰਗ ॥

ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਚਰਨ ਕਮਲਾਂ ਦੀ ਧੂੜੀ ਗੰਗਾ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਸ੍ਰੇਸ਼ਠ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਨਾਲ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਮੈਲ ਉੱਤਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਮ ਦਾ ਸਦੀਵੀ ਰੰਗ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮਨਮੁਖ ਸੰਗ ਨਾ ਕੀਜੀਏ, ਪੜਤ ਭਜਨ ਮੇਂ ਭੰਗ।
ਦੁੱਖ ਬਿਨਸੇ ਸੁੱਖ ਲਾਭ ਹੋਵੇ, ਗੁਰਮੁਖ ਜਿਨ ਕੇ ਸੰਗ॥

ਮਨਮੁਖਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਭਜਨ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮਨਮੁੱਖਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਦੁੱਖ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੁੱਖਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਨਾਮ ਜਪੋ ਮਿਲ ਗੁਰਮੁਖਾਂ, ਜੋ ਹੈ ਸਦਾ ਆਸੰਗ॥
ਤੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਭ ਤੇ ਭਿੰਨ ਨਹੀਂ, ਜਿਉਂ ਜਲ ਮਾਂਹਿ ਤਾਰੰਗ॥

ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਨਾਮ ਜੱਪਣ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭੂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਅੰਗ ਸੰਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੀਵ ਤੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਤਰੰਗ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸੋਹੰ ਨਾਮ ਰਗ ਰਗ ਰਚੇ, ਨਾਮ ਕਾ ਚੜੇ ਜਬ ਰੰਗਿ॥
ਪੰਚੋ ਵੈਰੀ ਤਿਆਗ ਕਰ, ਤਬ ਹੋਏ ਨਿਸੰਗ॥

ਸੋਹੰ ਨਾਮ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਵ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਸਮਾਇਆ ਅਨੁਭਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਨਾਮ ਦਾ ਰੰਗ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਂ ਵਿਕਾਰਾਂ ਰੂਪੀ ਵੈਰੀਆਂ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਕੇ ਜੀਵ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਪ੍ਰੇਮੀ ਗੁਰ ਕੀ ਸ਼ਰਨ ਗਹਿ, ਕਰਤ ਖੂਬ ਵਿਚਾਰ॥
ਗੁਰੂਦੇਵ ਕੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬਿਨ, ਸਮਝੇ ਨਾ ਸਾਰ ਅਸਾਰ॥

ਗੁਰੂ ਪ੍ਰੇਮੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਗਿਆਨ ਦੀਆਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂਦੇਵ ਦੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜੀਵ ਸਤਿ-ਅਸਤਿ ਅਤੇ ਲੋਕ-ਪ੍ਰਲੋਕ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦਾ।

ਕਰਕੇ ਦ੍ਰਿੜ ਉਪਦੇਸ਼ ਗੁਰ, ਭਵਨਿਧਿ ਉਤਰੇ ਪਾਰ ॥

ਮੰਦ ਭਾਗ ਬਿਨ ਸਤਿਗੁਰਾਂ, ਡੁੱਬਣ ਭਵ ਨਿਧ ਧਾਰ ॥

ਗੁਰੂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਚੇ ਕਰਕੇ ਚੱਲਣ ਨਾਲ ਜੀਵ ਭਵਸਾਗਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਉਤਰਦਾ ਹੈ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜੀਵ ਦੇ ਭਾਗ ਘਟੀਆ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਭਵਸਾਗਰ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਤਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਹਮ, ਜਾਨਿਆ ਆਤਮ ਰਾਮ ॥

ਜਾਨਣ ਜੋਗ ਸੁ ਜਾਨਿਆ, ਜੋ ਆਤਮ ਨਿਜ ਧਾਮ ॥

ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਜਾਣਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਕੇ ਉਸਦੇ ਨਿੱਜਘਰ ਨੂੰ ਜਾਣ ਲਿਆ ਹੈ।

ਮਿਟਿਆ ਗੁਮਾਨ ਗੁਰ ਦਯਾ ਤੇ, ਪਾਇਆ ਅਬ ਵਿਸਰਾਮ ॥

ਪੁੰਨੇ ਸਗਲ ਮਨੋਰਥਾਂ, ਰਹਿਓ ਨਾ ਬਾਕੀ ਕਾਮ ॥

ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਨਾਮ ਵਿਚ ਬਿਰਤੀ ਲਾਉਣ ਨਾਲ ਹੰਕਾਰ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਦੀਵੀ ਸੁਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਮਨੋਰਥ ਪੂਰੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਕੋਈ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ।

ਅਨੇਕ ਜਨਮ ਦੁੱਖ ਪਾਇ ਕਰ, ਆਏ ਗੁਰ ਕੀ ਸਾਮ ॥

ਜਿਹੜੇ ਬਿਛੜੇ ਤਿਹ ਮਿਲੇ, ਭਏ ਅਭ ਆਤਮ ਰਾਮ ॥

ਅਨੇਕ ਜਨਮਾਂ ਵਿਚ ਦੁੱਖ ਭੋਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੀਵ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਹਰਿ ਤੋਂ ਜੀਵ ਵਿਛੜਿਆ ਸੀ ਉਸ ਨਾਲ ਮੇਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਭਜਨ ਬਿਨ, ਨਹੀਂ ਅਵਰ ਕੁਛ ਕਾਮ ॥

ਇਕੋ ਸੋਹੰ ਸਤਿਨਾਮ ਜੀਓ, ਸਿਮਰੋ ਆਠੋ ਜਾਮ ॥

ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਭਜਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਿਸੇ ਅਰਥ ਨਹੀਂ

ਹੈ। ਇਕ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸੋਹੰ ਸਤਿਨਾਮ ਨੂੰ ਅੱਠੇ ਪਹਿਰ ਭਾਵ ਹਰ ਸਮੇਂ ਸਿਮਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਰਵਣ ਕਰ ਗੁਰ ਵਚਨ ਕੋ, ਨਿਸਚੇ ਕਰ ਉਪਦੇਸ਼ ॥
ਨਿਸਵਾਸਰ ਅਭਿਆਸ ਕਰ, ਤੱਜ ਕਰ ਸਗਲ ਕਲੇਸ਼ ॥

ਗੁਰੂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਬਚਨਾਂ ਨੂੰ ਸਰਵਣ ਕਰਕੇ ਉਸ 'ਤੇ ਦ੍ਰਿੜ ਹੋ ਕੇ ਚੱਲ ਕੇ ਨਿੱਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਨਾਮ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਕਲੇਸ਼ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਬੁਦਬੁਦਾ ਫੇਨ ਤਰੰਗ ਕਾ, ਜਲ ਤੇ ਭਿੰਨ ਨਾ ਲੇਸ ॥
ਸਭ ਭੂਖਣ ਜਿੰਨ ਕਨਕ ਕੇ, ਕੰਚਨ ਬਿਨ ਨਾ ਸ਼ੇਸ਼ ॥

ਜਿਵੇਂ ਪਾਣੀ ਦਾ ਬੁਲਬੁਲਾ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਾਣੀ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੋਨੇ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਸੋਨੇ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।

ਘਟਿ ਮਿਟ ਮਾਟੀ ਰੂਪ ਸਭ, ਔਰ ਨਾ ਕਛਹੂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ॥
ਅਨਿਕ ਭਾਂਤਿ ਪਟ ਜੋ ਭਏ, ਸੂਤਰ ਤਿਸ ਕਾ ਵੇਸ ॥

ਜਿਵੇਂ ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਅਨੇਕ ਭਾਂਡੇ ਬਣਦੇ ਹਨ ਉਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪੰਜਾਂ ਤੱਤਾਂ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਸਰੀਰ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਇਕ ਸਮਾਨ ਬਣਾਏ ਹਨ, ਕਿਸੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਕੋ ਸੂਤ ਤੋਂ ਅਨੇਕਾਂ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਬੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਧਾਗਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਭੂ ਸਾਰੇ ਜੀਵਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਸਮਾਨ ਹੈ।

ਰਵਿਦਾਸ ਗੁਰੂ ਚਰਨ ਕੇ, ਕਰਹੂੰ ਸਦਾ ਆਦੇਸ਼ ॥

ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੀਵ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

* * *

"ਫੱਗਣ"

ਚੜਿਆ ਫਾਗਣ ਮਾਸ ਜਬ, ਫੂਲੀ ਸਭ ਗੁਲਜਾਰ ॥
ਧਰਤੀ ਸਭ ਹਰਿਆਵਲੀ, ਸੁੰਦਰ ਬਾਗ ਬਹਾਰ ॥

ਫੱਗਣ ਮਹੀਨਾ ਚੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਸਭ ਪਾਸੇ ਗੁਲਜਾਰ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ ਹਰਿਆਵਲੀ ਹੋਣ ਨਾਲ ਬਾਗ ਬਹਾਰ ਸੁੰਦਰ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਨੁੱਖ ਜਨਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਣ ਨਾਲ ਹਰ ਪਾਸੇ ਗੁਲਜਾਰ ਅਨੁਭਵ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਬੁਲਬੁਲ ਮਸਤ ਬਹਾਰ ਪਰ, ਭੰਵਰਾ ਭਈ ਗੁਲਜਾਰ ॥
ਨਿਵਣ ਫਲ ਬਹੁ ਬਾਗ ਮੇਂ, ਗਲਗਲ ਆਮ ਆਨਾਰ ॥

ਬੁਲਬੁਲ ਬਹਾਰਾਂ 'ਤੇ ਮਸਤ ਹੋ ਗਈ। ਹਰ ਪਾਸੇ ਭੰਵਰੇ ਫੁੱਲਾਂ 'ਤੇ ਗੁਲਜਾਰ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬਾਗਾਂ ਵਿਚ ਗਲਗਲ, ਅੰਬ, ਅਨਾਰ ਬ੍ਰਿਖ ਫ਼ਲ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਝੁੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗਿਆਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਾਲ ਜੀਵ ਅਨੰਦਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰਮੁਖ ਗੁਰ ਕੀ ਸ਼ਰਨ ਗਹਿ, ਕਰਤੇ ਖੂਬ ਵਿਚਾਰ ॥
ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਪਰਤਾਪ ਕਰ, ਸਮਝੇ ਸਾਰ ਆਸਾਰ ॥

ਗੁਰਮੁੱਖ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਨਾਲ ਗਿਆਨ, ਸਤਿ-ਅਸਤਿ ਅਤੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਲੋਕ ਦੀ ਸਮਝ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਕਰ ਕੇ ਦ੍ਰਿੜ ਉਪਦੇਸ਼ ਗੁਰ, ਭਵ ਨਿਧ ਉੱਤਰੇ ਪਾਰ ॥
ਮੰਦ ਭਾਗ ਬਿਨ ਸਤਿਗੁਰਾਂ, ਡੁੱਬਣ ਭਵ ਨਿਧ ਧਾਰ ॥

ਗੁਰੂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਤੇ ਨਿਸ਼ਚੇ ਕਰਕੇ ਚੱਲਣ ਨਾਲ ਜੀਵ ਭਵਸਾਗਰ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਾੜੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਜੀਵ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਭਵਸਾਗਰ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਹਮ, ਜਾਨਿਆ ਆਤਮ ਰਾਮ ॥
ਜਾਨਣ ਯੋਗ ਸੋ ਜਾਨਿਆ, ਜੋ ਆਤਮ ਨਿੱਜ ਧਾਮ ॥

ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਮੈਂ ਜਾਨਣ ਯੋਗ, ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਜਾਣਕੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਨਿਜਧਾਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ।

ਮਿਟਿਆ ਗਮਨ ਗੁਰ ਦਯਾ ਤੇ, ਪਾਇਆ ਅਬ ਬਿਸਰਾਮ ॥

ਆਨੇਕ ਜਨਮ ਦੁੱਖ ਪਾਇ ਕਰ, ਆਏ ਗੁਰ ਕੀ ਸ਼ਾਮ ॥

ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਨਾਮ ਵਿਚ ਵਿਸਰਾਮ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦਾ ਚੱਕਰ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਨੇਕਾਂ ਜਨਮਾਂ ਵਿਚ ਦੁੱਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੀਵ ਮਨੁੱਖ ਜਨਮ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਸੁੱਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਜਿਹੜੇ ਵਿਛੜੇ ਤਿਹ ਮਿਲੋ, ਭਏ ਸੋ ਆਤਮ ਰਾਮ ॥

ਜਨ ਰਵਿਦਾਸ ਗੁਰ ਭਜਨ ਬਿਨ, ਨਹੀਂ ਅਵਰ ਕਛਹੁ ਕਾਮ ॥

ਜਿਸ ਪ੍ਰਭੂ ਤੋਂ ਜੀਵ ਵਿਛੜਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੀਵ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਚੱਲਕੇ ਭਜਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ।

ਗੁਰੂ ਚਰਨੋਂ ਕਾ ਧਿਆਨ ਕਰ, ਸੁਣ ਬਾਰਾਂ ਮਾਸਕ ਉਪਦੇਸ਼ ॥

ਪੜੇ ਸੁਣੇ ਜੋ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ, ਹੋਵੇ ਕਲਿਆਣ ਹਮੇਸ਼ ॥

ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਕਰਕੇ ਜੀਵ ਨੂੰ ਬਾਰ੍ਹਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਜੀਵ ਬਾਰ੍ਹਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਮਹਾਤਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇਗਾ ਸੁਣੇਗਾ, ਉਸ ਜੀਵ ਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਕਲਿਆਣ ਹੋਵੇਗਾ।

* * *

''ਦੋਹਰਾ''

ਧਰਤ ਅਕਾਸ਼ ਕੋ ਥਾਪਿਆ, ਰੈਨ ਦਿਵਸ ਨਿੱਤ ਪਾਲ ॥

ਸਰਵ ਜੀਵ ਕੇ ਕਰਮ ਜੋ, ਸਾਹਿਬ ਕਰੇ ਖਿਆਲ ॥

ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਆਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਿਨ ਅਤੇ ਰਾਤ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਭੂ

ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਆਪ ਅਪਨਾ ਸਭ ਪਾਵਤੇ, ਕਿਰਤ ਧੁਰ ਪਰਵਾਨ ॥
ਪਵਨ ਪਾਣੀ ਸਵੰਤਰ ਕੇ, ਰਖਸ਼ਕ ਭਯ ਭਗਵਾਨ ॥

ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਕਰਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੇ ਜੀਵ ਫਲ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਮਾਈ ਪ੍ਰਭੂ ਦਰਬਾਰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਵਾ, ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਅੱਗ ਵਿਚ ਭਾਵ ਹਰ ਪਾਸੇ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਵ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਰਵਿਦਾਸ ਕਹੇ ਭਜ ਨਾਮ ਕੋ, ਨਿਰਭੈ ਪਾਵੈ ਵਾਸ ॥
ਤੇਰਾ ਫਲ ਤੁਝ ਕੋ ਮਿਲੇ, ਹੋਵੇ ਬੰਦ ਖਲਾਸ ॥

ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੇ ਜੀਵ ! ਤੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਕੇ ਨਿਰਭੈ ਪਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੀਵ ਤੇਰੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਫਲ ਤੈਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ। ਤੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਕੇ ਸਭ ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਵੇਂਗਾ।

* * *

''ਸਾਂਦ ਬਾਣੀ''

ਸੋਹੰ ਸਾਂਦ ਸੋਲੱਖਿਆ, ਸਰਬ ਘਟਿ।
ਮਿਲ ਗੁਰ ਨਾਮ ਲਗਾਇਉ ਰੱਟ ॥

ਸੋਹੰ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਇਕ ਰੂਪ ਹੋ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ ਚੰਗੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਾ ਛੰਦ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਜੀਵ ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਨਾਮ ਦੀ ਰੱਟ ਦੀ ਐਸੀ ਅਵਸਥਾ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਚੌਕ ਚਤਰ ਜਗ ਜਾਣ ਮਹਾਨ ॥
ਪੂਰਨ ਹਾਰ ਜਗਤ ਸੋ ਪ੍ਰਾਣ ॥

ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਪਾਸਾਰ ਅਤੇ ਮਹਾਨਤਾ ਨੂੰ ਜਾਨਣਾ ਚੌਂਕ ਪੂਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਗਤ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭੂ ਪਾਲਣਹਾਰ ਹੀ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਅਤੇ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਹੈ।

ਨਾਨਕੇ, ਮਾਪੇ, ਸਾਕ ਸੋਹੇਲੇ।

ਕਰ ਕਿਰਪਾ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਭ ਮੇਲੇ॥

ਜਦੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨਾਨਕੇ, ਮਾਮੇ, ਸਾਕ ਸੰਬੰਧੀ ਸਾਰੇ ਜੀਵ ਦੇ ਮਿੱਤਰ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਹੱਥ ਗਾਨਾ, ਗਣਿਉ ਸੋ ਮਾਲ।

ਕਿਆ ਪੁੰਨ, ਦਾਨ ਰਚਨ ਆਕਾਲ॥

ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਰਚਨਹਾਰ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਗਾਣਾ ਜੀਵ ਪਾਸ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਧਨ ਹੈ। ਫਿਰ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਸਿਰਜਨਹਾਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਪਾ ਕੇ ਜੀਵ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਪੁੰਨ-ਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ।

ਕੁੰਭ ਕਮਾਲ ਜਨਮ, ਜਨ ਪਾਇਉ।

ਸੁਰਤ ਸ਼ਬਦ, ਆਨਾਜ ਮਿਲਾਇਉ॥

ਕੁੰਭ ਰੂਪੀ ਜੀਵ ਨੇ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਜਨਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੁਰਤ ਸ਼ਬਦ ਰੂਪੀ ਅਨਾਜ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਅੰਦਰੋਂ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਖਜਾਨੇ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ।

ਭਰ ਜਲ, ਕੁੰਭ ਕਾਰਜ ਮੇਂ ਧਰਿਉ।

ਤਿਵ ਕਾਰਜ, ਸੋ ਪੂਰਨ ਕਰਿਉ॥

ਸਰੀਰ ਰੂਪੀ ਕੁੰਭ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਜਲ ਭਰਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਕਾਰਜ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਜੀਵ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਦੀਪਕ ਦਿਲ, ਹੰਗ ਤੇਲ ਬਿਠਾਈ।

ਸੁਰਤ ਮਿਲਾ, ਉੱਤੇ ਜੋਤ ਜਗਾਈ॥

ਦਿਲ ਰੂਪੀ ਦੀਪਕ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਤੇਲ ਪਾਇਆ ਹੈ।

ਸੁਰਤ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਲਾ ਕੇ ਜੋੜ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਮ ਦੀ ਜੋਤ ਜਗਾਈ ਹੈ।

ਗੁਰ ਭਰਵਾਸੇ, ਸੋ ਸੰਧੂਰ।

ਨੌ ਦਰ ਤੋਂ, ਨੌ ਗ੍ਰਹਿ ਸਭ ਦੂਰ॥

ਪ੍ਰਭੂ ਪਤੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਉੱਪਰ ਰਹਿਣਾ ਮਾਨੋ ਜੀਵ ਰੂਪੀ ਇਸਤਰੀ ਨੇ ਸੰਧੂਰ ਪਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਨੌ ਦਵਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਕਾਰ ਰੂਪੀ ਨੌਂ ਗ੍ਰਹਿ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰਮੁਖ ਸਾਂਦ, ਸਮਝ ਸੱਚ ਸੋਈ।

ਸਭ ਕਾਰਜ, ਪ੍ਰਭ ਓਟ ਲੈ ਹੋਈ॥

ਹੇ ਗੁਰਮੁਖ ਗੁਰੂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਤੇ ਸਥਿਰ ਰਹਿਣਾ ਇਹੀ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸੱਚੀ ਸਾਂਦ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਓਟ ਲੈ ਕੇ ਪੂਰੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਖੋਪਾ ਕਾਰਜ, ਸਮਗਰੀ ਘਿਉ।

ਇਕ ਦਰ ਖਤਮ ਸੋਗੰਦੀ ਭਇਉ॥

ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਕਾਰਜ ਲਈ ਖੋਪਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਰੂਪੀ ਘਿਓ ਹੈ। ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਨਾਮ ਦੀ ਸੁਗੰਧੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਅਬ ਅੰਬ, ਪੱਤ ਜਗਨ ਜਗ ਜਾਗ।

ਸੁਰਤ ਸ਼ਬਦ ਮਿਲ ਮੰਗਲ ਰਾਗ॥

ਅੰਬ, ਪੱਤੇ, ਅੱਗ ਆਦਿਕ ਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਰਤ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਆਨੰਦਮਈ ਰਾਗ ਗਾਉਣਾ ਹੈ।

ਸਭ ਮਿਲ ਪ੍ਰਣ, ਪ੍ਰਾਣ ਬਿਠਾਉ।

ਸੰਗ ਗੁਰ ਸਤਿ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਮਾਉ॥

ਸਾਰੇ ਮਿਲਕੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਹ ਪ੍ਰਣ ਕਰੋ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਉੱਪਰ ਪੱਕਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰੋ।

ਕਹੇ ਰਵਿਦਾਸ ਭਜ ਹਰਿ ਨਾਮ।

ਪ੍ਰਭ ਸੋ ਧਿਆਨ ਸਫਲ ਸਭ ਕਾਮ॥

ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਉਚਾਰਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੇ ਜੀਵ! ਤੂੰ ਹਰਿ ਦਾ ਨਾਮ ਹਰ ਸਮੇਂ ਜੱਪ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਤੇਰੇ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜ ਸਫ਼ਲ ਹੋਣਗੇ।

"ਅਨਮੋਲ ਵਚਨ" (ਮਿਲਣੀ ਦੇ ਸਮੇਂ)

ਮੇਲ ਮਿਲਾਇਆ ਦਾਤੇ, ਮਿਲਿਆ ਮਿਲਣੇ ਕੇ ਯੋਗ॥

ਦਿਲ ਜੇ ਮਿਲਾਵੇ ਦਾਤਾ, ਜਾਂਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਵਾਲੇ ਰੋਗ॥

ਪ੍ਰਭੂ ਦਾਤੇ ਨੇ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਮੇਲ ਮਿਲਾਇਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮਿਲਣੀ ਦਾ ਯੋਗ ਬਣਿਆ। ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਭੂ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵਿਛੋੜੇ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਰੋਗ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਖ਼ੁਸ਼ੀਆਂ ਸਤਿਗੁਰ ਬਖ਼ਸ਼ੇ, ਉਮਰਾਂ ਦੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਵਿਯੋਗ॥

ਤਨ ਮਨ ਵਾਰਿਆ ਜਾਵੇ, ਮਿਲਣੀ ਆਦਰ ਸੰਗ ਹੋਗ॥

ਜਦੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਖ਼ੁਸ਼ੀਆਂ ਬਖ਼ਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਮਰਾਂ ਦੇ ਵਿਯੋਗ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਤਨ, ਮਨ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮਿਲਣੀ ਆਦਰ ਸੰਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਕਿਰਪਾ ਪੱਗ ਮਸਤਕ ਰਾਖੋ, ਸਤਿਗੁਰ ਸਬਰ ਸਿਰ ਯੋਗ॥

ਪ੍ਰਭ ਤੋਂ ਮਿਲ ਕੇ ਮਾਂਗੋ, ਪਵੇ ਨਾ ਵਿਛੋੜੇ ਵਾਲਾ ਭੋਗ॥

ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਦੀ ਪੱਗ ਸਿਰ 'ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਸਬਰ ਸੰਤੋਖ ਨਾਲ ਦੋ ਸਿਰਾਂ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲ ਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰੋ ਕਿ ਕਦੇ ਵੀ ਵਿਛੋੜਾ ਨਾ ਪਵੇ।

ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ਪੁਕਾਰੈ, ਜਨਮਾਂ ਦੇ ਜਾਂਦੇ ਸਾਰੇ ਸੋਗ॥

ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰ ਕੇ

ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜਨਮ-ਜਨਮ ਦੇ ਸੋਗ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

* * *

''ਸ਼ਾਦੀ ਉਪਦੇਸ਼''

॥ ੧ਓ ਸੋਹੰ ਸਤਿਨਾਮ ਜੀਓ ॥

॥ ਦਵੈਯਾ ਛੰਦ ॥

ਪਹਿਲੜੀ ਲਾਂਵ ਹਰਿ ਦਰਸ਼ਨ ਗੁਰਾਂ ਦਾ, ਜਾਵੇ ਦੂਰ ਬੁਲਾਈ ॥
ਦੀਆ ਮੇਲ ਹਰਿ ਦਇਆ ਧਾਰ ਕੇ, ਗੁੱਝੀ ਰਮਜ ਚਲਾਈ ॥

ਪਹਿਲੜੀ ਲਾਂਵ ਵਿਚ ਹਰਿ ਸਰੂਪ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਦੁੱਖ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਹਰਿ ਦਇਆ ਕਰਕੇ ਮਿਲਾਪ ਕਰਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਗੁੱਝੀ ਰਮਜ਼ ਭਾਵ ਗੂੜ ਰਹੱਸ ਦੀ ਸਮਝ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਭਾਵ ਗਿਆਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਨਹਦ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣੇ ਮਨ ਥਿਰ ਕਰ, ਮਿਟ ਗਏ ਸਰਬ ਅੰਧੇਸੇ ॥
ਕਿਰਪਾ ਸਿੰਧ ਗੁਰ ਮਿਲਿਆ ਪੂਰਾ, ਲਿਵ ਲਾਗੀ ਹਰਿ ਭੇਸੇ ॥

ਹਰਿ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿਚ ਮਨ ਸਥਿਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਨਹਦ ਸ਼ਬਦ (ਨਿਰੰਤਰ ਧੁੰਨ) ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਸ਼ੰਕੇ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਿਹਰ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਪੂਰਨ ਗੁਰੂ ਦਾ ਮਿਲਾਪ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੀਵ ਦੀ ਲਿਵ ਹਰਿ ਨਾਲ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਸੱਚ ਪਾਇਆ, ਰਤਨ ਅਮੋਲਕ ਮੀਤਾ ॥
ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਮਨ ਮਸਤ ਦੀਵਾਨਾ, ਸ਼ਬਦ ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ॥

ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਸ਼ਬਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਜੀਵ ਸੱਚੇ ਹਰਿ ਨਾਲ ਜੁੜ ਕੇ ਅਮੋਲਕ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਰਤਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਜੀਵ ਰੂਪੀ ਇਸਤਰੀ ਦਾ ਮਨ ਹਰਿ ਰੂਪੀ ਪਤੀ ਦੇ

ਮਿਲਾਪ ਵਿਚ ਮਸਤ ਦੀਵਾਨਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮਹਾਂਵਾਕ ਸੁਣ ਸੁਣ ਕੇ ਗੁਰੂ ਦੇ, ਸ਼ਰਧਾ ਪ੍ਰੀਤ ਮਨ ਆਵੈ ॥
ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ਇਹ ਹੈ ਲਾਂਵ ਪਹਿਲੜੀ, ਚੌਂਸੱਠ ਤੀਰਥ ਨ੍ਹਾਵੈ ॥

ਗੁਰੂ ਦੇ ਮਹਾਂਵਾਕ ਉੱਤਮ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਜੀਵ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਉਚਾਰਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲੜੀ ਲਾਂਵ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਜੀਵ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮ ਆਉਣ ਨਾਲ ਚੌਂਹਠ ਤੀਰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

* * *

''ਦੂਜੜੀ ਲਾਂਵ''

ਦੂਜੜੀ ਲਾਂਵ ਪ੍ਰੇਮ ਪਰੀਤੀ, ਸੁਰਤ ਸ਼ਬਦ ਮਿਲਾਈ ॥
ਸਤਿਗੁਰ ਕੀਤੀ ਪਰਮ ਪਰੀਤੀ, ਦਰਗਾਹ ਮੇਂ ਸੁੱਖ ਪਾਈ ॥

ਦੂਜੀ ਲਾਂਵ ਭਾਵ ਜੀਵ ਰੂਪੀ ਇਸਤਰੀ ਪ੍ਰਭੂ ਰੂਪ ਪਤੀ ਨਾਲ ਗੂੜਾ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੁਰਤ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਿਲਾਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੀਤੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜੀਵ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਸਦੀਵੀ ਆਨੰਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸਰਬ ਮਨੋਰਥ ਤਿਸ ਦਰ ਤੇ ਪਾਉ, ਸ਼ਰਨ ਪਰੈ ਕੋ ਤਾਰੈ ॥
ਹੁਕਮ ਅੰਦਰ ਹੈ ਚਾਰ ਪਦਾਰਥ, ਤਨ ਮਨ ਜੇਕਰ ਵਾਰੇ ॥

ਸਾਰੇ ਮਨੋਰਥ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਦਰ 'ਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜੀਵ ਤਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਚਾਰ ਪਦਾਰਥ (ਕਾਮ, ਅਰਥ, ਧਰਮ, ਮੋਕਸ਼) ਹਨ। ਜੋ ਤਨ ਮਨ ਪ੍ਰਭੂ ਅੱਗੇ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਸਤਿਗੁਰ ਸ਼ਰਨ ਰਹਿ ਵਡਭਾਗੀ, ਸਹਿੰਸੇ ਸਗਲ ਗੁਆਏ ॥
ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਾਤਾ ਪ੍ਰਭ ਸੰਗ ਰਾਤਾ, ਨਿਸ ਦਿਨ ਹਰਿ ਲਿਵ ਲਾਏ ॥

ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਵੱਡੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਾ ਜੀਵ ਸਾਰੇ ਭਰਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਾਤਾ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਇੱਕ-ਮਿਕ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਜੋ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਹਰਿ ਨਾਲ ਬਿਰਤੀ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਭਰਮ ਭੁਲਾਵਾ ਮਿਟਿਆ ਦਾਵਾ, ਚਾਲ ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਚਾਲੀ ॥
ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ਇਹ ਲਾਂਵ ਦੂਜੜੀ, ਬਚਨ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਪਾਲੀ ॥

ਗੁਰੂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਹੋਏ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਨਾਲ ਜੀਵ ਦੇ ਸਾਰੇ ਭਰਮ ਅਤੇ ਦਾਅਵੇ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਉਚਾਰਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਦੂਜੀ ਲਾਂਵ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਬਚਨਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲਕੇ ਪਾਲਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

"ਤੀਜੜੀ ਲਾਂਵ"

ਤੀਜੜੀ ਲਾਂਵ ਅਵਰਨ ਦੋਸ਼ ਤੇ, ਰਹਿਤ ਭਇਆ ਮਨ ਮੇਰਾ ॥
ਹਰਿ ਘਟਿ ਦੇ ਵਿਚ ਏਕ ਸਮਾਨਾ, ਸੋ ਘਰਿ ਪਾਇਆ ਡੇਰਾ ॥

ਤੀਸਰੀ ਲਾਂਵ ਅਵਰਨ ਦੋਸ਼ (ਅਗਿਆਨਤਾ) ਤੋਂ ਮੇਰਾ (ਭਾਵ ਜੀਵ ਰੂਪੀ ਇਸਤਰੀ ਦਾ) ਮਨ ਰਹਿਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਹਰਿ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਇਕ ਸਮਾਨ ਸਮਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਅਸਥਾਨ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਰੂਪੀ ਘਰ ਅੰਦਰ ਹੀ ਦੇਖ ਲਿਆ ਹੈ।

ਪਰਮ ਪ੍ਰਭੂ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਜਾਨਾ, ਤਾਂ ਸੁੱਖ ਮਿਲੇ ਉਪਾਰੈ ॥
ਮਨ ਮੇਂ ਸੱਚ ਮੰਗਲ ਸੁੱਖ ਹੋਇ, ਜੋ ਲੋਚਾ ਮਨ ਧਾਰੈ ॥

ਪਰਮ ਪ੍ਰਭੂ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਆਪਾਰ ਸੁੱਖਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮਨ ਵਿਚ ਸੱਚੇ ਮੰਗਲਮਈ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਨਾਲ ਸੱਚਾ ਸੁੱਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਜੀਵ ਦਾ ਮਨ ਇੱਕ ਚਿੱਤ ਹੋ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਲੋਚਦਾ ਹੈ ਉਸ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਮੰਗਲ ਦੇ ਮੰਗਲ ਨਿਤ ਗਾਵਾਂ, ਇਹੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਧਾਰਾ ॥

ਹਰਿ ਹਰਿ ਸੰਗ ਲਿਵ ਜੁੜੀ ਜੁੜੰਦੀ, ਸਾਚਾ ਇਹ ਸਹਾਰਾ ॥

ਜੋ ਜੀਵ ਹਰਿ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਮੰਗਲ ਤੋਂ ਮੰਗਲਮਈ, ਅਨੰਦਮਈ ਗੁਣ ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਹੀ ਜੀਵ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਧਾਰਾ ਹੈ। ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਲ ਲਿਵ ਜੁੜਨ ਨਾਲ ਸੱਚਾ ਸਹਾਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਬਦ ਆਮੋਲਕ ਦਰਸ਼ਨ, ਜੋ ਸਤਿਗੁਰ ਦਰ ਆਵੈ ॥

ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ਸੋ ਲਾਂਵ ਤੀਸਰੀ, ਸੁਰਤ ਗਗਨ ਚੜ ਜਾਵੈ ॥

ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰ 'ਤੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਜੀਵ ਨੂੰ ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਅਮੋਲਕ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਦਾਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਤੀਸਰੀ ਲਾਂਵ ਹੈ ਜਦੋਂ ਜੀਵ ਦੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਸੁਰਤੀ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਜੁੜਕੇ ਦਸਵੇਂ ਦੁਆਰ ਰੂਪੀ ਗਗਨ 'ਤੇ ਪੁੱਜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

* * *

''ਚੌਥੜੀ ਲਾਂਵ''

ਚੌਥੜੀ ਲਾਂਵ ਰਤਨ ਹਰਿ ਜਾਨਾ, ਸੁੱਖ ਸੰਪਤਿ ਘਰ ਆਏ ॥

ਆਸਾ ਮਨਸਾ ਸਤਿਗੁਰ ਪੂਰੇ, ਜੈ ਜੈ ਸ਼ਬਦ ਅਲਾਇ ॥

ਚੌਥੀ ਲਾਂਵ ਜਦੋਂ ਜੀਵ ਹਰਿ ਦੇ ਨਾਮ ਅਮੋਲਕ ਰਤਨ ਨੂੰ ਜਾਣ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਤਦ ਸਾਰੇ ਸੁੱਖ ਅਤੇ ਖਜਾਨੇ ਜੀਵ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਰੂਪੀ ਘਰ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਰੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਮਨੋਰਥ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਪੂਰਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੀਵ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਜੈ-ਜੈ ਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਧੀਰੇ ਧੀਰੇ ਗਈ ਪਹੁੰਚ ਹੁਣ, ਹੋ ਸਤਿਗੁਰ ਦੀ ਦਾਸੀ ॥

ਨਾ ਆਵੇ ਨਾ ਜਾਵੇ ਕਿਤ ਵੱਲ, ਮਿਲਿਆ ਪੁਰਖ ਅਵਿਨਾਸ਼ੀ ॥

ਸਹਿਜੇ ਸਹਿਜੇ ਜੀਵ ਰੂਪੀ ਇਸਤਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਦਾਸੀ ਬਣ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਲਾ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਹ ਜੀਵ ਨਾ ਜੰਮਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਮਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਨਾਸ ਰਹਿਤ ਅਭਿਨਾਸ਼ੀ ਪੁਰਸ਼ (ਪ੍ਰਭੂ) ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸਤਿ ਸੰਤੋਖ ਭਇਆ ਮਨ ਮੇਰੇ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਚਨੁ ਸੁਨਾਵੈ ॥
ਆਇਆ ਬੈਰਾਗ ਮਿਲਿਆ ਅਵਿਨਾਸ਼ੀ, ਜੋੜੀ ਜੁੜੀ ਸੁਹਾਵੈ ॥

ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਬਚਨ ਧਾਰਣ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜੀਵ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸਤਿ ਅਤੇ ਸੰਤੋਖ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਜੀਵ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵੈਰਾਗ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਵਿਨਾਸ਼ੀ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਹ ਜੀਵ ਰੂਪੀ ਇਸਤਰੀ ਪਤੀ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਪਾ ਕੇ ਸੁੰਦਰ ਸੁਹਾਗ ਵਾਲੀ ਜੋੜੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਮਨ ਮੰਦਰ ਮਾਂਹੈ ਚੋਂ ਉਪਜਿਆ, ਪ੍ਰੀਤ ਪ੍ਰਭੂ ਸੰਗ ਲਾਈ ॥
ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ਸਤਿ ਲਾਂਵ ਚੌਥੜੀ, ਪੁਰਖੇ ਪੁਰਖ ਮਿਲਾਈ ॥

ਜੀਵ ਰੂਪੀ ਇਸਤਰੀ ਮਨ ਰੂਪੀ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਪ੍ਰਭੂ ਪਤੀ ਮਿਲਣ ਦੀ ਤਾਂਘ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੀਤੀ ਲਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸੱਚੀ ਚੌਥੀ ਲਾਂਵ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਜੀਵ ਰੂਪੀ ਇਸਤਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਭੂ ਪਤੀ (ਪੁਰਖ) ਨਾਲ ਮਿਲਾਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

* * *

‘‘ਸੁਹਾਗ ਉਸਤਤ’’

॥ ੧ਓ ਸੋਹੰ ਸਤਿਨਾਮ ਜੀਓ ॥

ਸੁਰਤ ਸੁਹਾਗਣ ਗੁਰੂਦੇਵ ਪਿਆਰੀ, ਸੋਹੰ ਨਾਮ ਸੰਗ ਖੇਲੀ ॥
ਬਹੁਤਿ ਜਨਮ ਦੇ ਵਿਛੜਿਆਂ ਨੂੰ, ਆਣ ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਮੇਲੀ ॥

ਗੁਰੂਦੇਵ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਕੇ ਸੁਰਤੀ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ

ਸੁਹਾਗਣ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੋਹੰ ਨਾਮ ਨਾਲ ਲੱਗਕੇ ਆਨੰਦ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਜਨਮਾਂ ਤੋਂ ਜੀਵ ਰੂਪੀ ਇਸਤਰੀ ਪ੍ਰਭੂ ਤੋਂ ਵਿਛੜੀ ਹੋਈ ਨੂੰ ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਆ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤਾ।

ਝੂਠੀ ਖੇਡ ਬਿਸਰ ਗਈ ਤਨ ਤੇ, ਬਾਜੀਗਰ ਸਿਉਂ ਮੇਲੀ॥

ਸੱਚਾ ਪੁਰਖ ਮਿਲਾਇਆ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ, ਤਿਸ ਸੰਗ ਲਾਡ ਲਡੇਲੀ॥

ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਝੂਠੀ ਖੇਡ ਇਸ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਈ, ਜਦੋਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਭੂ ਬਾਜੀਗਰ ਨਾਲ ਸੁਰਤੀ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੱਚੇ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਮਿਲਾਪ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਲੱਗ ਕੇ ਜੀਵ ਰੂਪੀ ਇਸਤਰੀ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਆਨੰਦ ਲੈਂਦੀ ਹੈ।

ਆਪ ਸਮਾਨ ਆਪਣੇ ਕੀਤੀ, ਅਗਿਆਨ ਨੀਂਦ ਤੇ ਜਾਗੀ॥

ਭੁੱਲੀ ਚੁੱਕੀ ਰਸਤੇ ਪੈ ਗਈ, ਆਤਮ ਸਿਉਂ ਲਿਵ ਲਾਗੀ॥

ਜੀਵ ਰੂਪੀ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੀ ਨੀਂਦ ਤੋਂ ਜਗਾ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਮਾਨ ਕਰ ਲਿਆ। ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਭੁੱਲੀ ਭਟਕੀ ਹੋਈ ਨੂੰ ਰਾਸਤੇ ਪਾ ਕੇ ਮੇਰੀ ਭਾਵ ਜੀਵ ਦੀ ਲਿਵ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਾ ਲਈ।

ਸਰਬ ਵਿਆਪੀ ਸਤਿਗੁਰ ਮੇਰਾ, ਸਭ ਦਾ ਕਰੇ ਸੁਧਾਰ॥

ਕਹੇ ਰਵਿਦਾਸ ਮਨ ਭਇਆ ਦੀਵਾਨਾ, ਮਿਲਿਆ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਧਾਰ॥

ਸਤਿਗੁਰੂ ਮੇਰਾ ਸਰਵਵਿਆਪਕ ਹੈ ਜੋ ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਸੁਧਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਜੀਵ ਦਾ ਮਨ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਦੀਵਾਨਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਧਾਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

* * *

‘‘ਮੰਗਲਾਚਾਰ’’

‘‘ਮੰਗਲਾਚਾਰ ਪਹਿਲਾ’’

ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮ ਧਿਆਉ, ਸਦਾ ਮਨ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ॥

ਲੋਭ ਮੋਹ ਹੰਕਾਰ, ਦੂਤ ਜਮ ਦੂਰ ਹਰਿ ॥

ਜੀਵ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮ ਸਹਿਤ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮ ਧਿਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਰਿ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਲੋਭ, ਮੋਹ, ਹੰਕਾਰ, ਦੂਤ ਅਤੇ ਯਮਾਂ ਦਾ ਡਰ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੱਚ ਸ਼ੀਲ ਸੰਤੋਖ, ਸਦਾ ਦ੍ਰਿੜ ਕੀਜੀਏ ॥

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮ, ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਪੀਜੀਏ ॥

ਜੀਵ ਨੂੰ ਮਨ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੱਚ, ਸ਼ੀਲ (ਸ਼ਾਂਤ ਸੁਭਾਵ) ਅਤੇ ਸੰਤੋਖ ਪੱਕਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਕੇ ਧਾਰਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਰਿ ਦਾ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜੀਵ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਕੇ ਪੀਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸੰਤਾਂ ਸੰਗ ਨਿਵਾਸ, ਸਦਾ ਚਿੱਤ ਲੋੜੀਏ ॥

ਮਨਮੁਖ ਦੁਸ਼ਟਾ ਸੰਗਤ, ਤੋਂ ਮਨ ਮੋੜੀਏ ॥

ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਾਸਤੇ ਜੀਵ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇੱਛਾ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।ਮਨਮੁਖਾਂ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਮਨ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮਨਮੁਖ ਚਿੱਤ ਕਠੋਰ, ਪੱਥਰ ਸਮ ਜਾਨੀਏ ॥

ਭੀਜਤ ਨਾਹਨ ਕਬੀ, ਰਹੇ ਵਿਚ ਪਾਨੀਏ ॥

ਮਨਮੁਖ ਜੀਵ ਦਾ ਮਨ ਪੱਥਰ ਵਾਂਗ ਕਠੋਰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਪੱਥਰ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਭਿੱਜਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਨਮੁਖ ਜੀਵ ਵੀ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਭਿੱਜਦਾ।

ਤਜਿ ਕਠੋਰ ਕਾ ਸੰਗ, ਸਦਾ ਗੁਰ ਸ਼ਰਣ ਗਹੁ ॥

ਗੁਰ ਚਰਨਨ ਮੇਂ ਧਿਆਨ, ਸਦਾ ਮੁਖ ਰਾਮ ਕਹੁ ॥

ਕਠੋਰ ਜੀਵ ਦੀ ਸੰਗਤ ਛੱਡ ਕੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜੀਵ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰਕੇ ਮੁੱਖ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਨੱਤ ਪਤੀ ਸਾਥ ਪ੍ਰੀਤ, ਸਦਾ ਮਨ ਕੀਜੀਏ ॥

ਤਨ ਮਨ ਅਰਪੇ ਤਾਂਹ, ਸਦਾ ਸੁੱਖ ਲੀਜੀਏ ॥

ਨਿੱਤਾ-ਪ੍ਰਤੀ ਪਤੀ-ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਮਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰੀਤੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਭੂ ਅੱਗੇ ਤਨ ਮਨ ਅਰਪਣ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜੀਵ ਰੂਪੀ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਦੀਵੀ ਸੁੱਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਨਿੱਜ ਪਤੀ ਸਾਥ ਪ੍ਰੀਤ, ਸਾਈ ਸੋਹਾਗਣੀ ॥

ਪਤੀ ਬਿਨ ਆਨ ਨਾ ਹੇਰੇ ਸਾ ਬਡਿਭਾਗਣੀ ॥

ਨਿੱਜ ਪਤੀ-ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੀਤੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜੀਵ ਰੂਪੀ ਇਸਤਰੀ ਸੁਹਾਗਣ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਭੂ ਪਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਿਹੜੀ ਜੀਵ ਰੂਪੀ ਇਸਤਰੀ ਕਿਸੇ ਦੂਸਰੇ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੀ ਉਹ ਵੱਡੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੀ ਹੈ।

ਜਿੰਨ ਧਨ ਪਤੀ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ, ਜਾਨਯੋ ਹੈ ਸਹੀ ॥

ਸਦਾ ਸੁਹਾਗਣ ਨਾਰ, ਪਾਇ ਦੁੱਖ ਨਾ ਕਹੀ ॥

ਜਿਸ ਜੀਵ ਰੂਪੀ ਇਸਤਰੀ ਕੋਲ ਪਤੀ ਪ੍ਰਭੂ ਖ਼ਜਾਨਾ ਹੈ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੁਹਾਗਣ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ਪੁਕਾਰੇ, ਜਪਯੋ ਨਾਮ ਦੋਏ ॥

ਹਰਿ ਕਾਰਜ ਸੋ ਏਕ, ਸਦਾ ਸੁੱਖ ਮਾਣੇ ਦੋਏ ॥

ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪੁਕਾਰ ਕੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਦੋਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਜੱਪਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਰਿ ਦਾ ਨਾਮ ਜੱਪਣ ਰੂਪੀ ਕਾਰਜ ਇੱਕ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਕਾਰਜ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਕੇ ਦੋਨੋਂ ਪਤੀ ਪਤਨੀ ਸਦਾ ਸੁੱਖ ਮਾਣਦੇ ਹਨ।

* * *

''ਮੰਗਲਾਚਾਰ ਦੂਜਾ''

ਦੂਜਾ ਭਾਓ ਮਿਟਾਓ, ਮੰਗਲਾ ਦੂਸਰਾ ॥

ਬਣ ਤ੍ਰਿਣ ਪਰਬਤ, ਪੂਰ ਰਹਯੋ ਪ੍ਰਭ ਹੂੰਸਰਾ ॥

ਮਨ ਵਿਚੋਂ ਦਵੈਤ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਦੂਸਰਾ ਮੰਗਲਾਚਾਰ ਹੈ। ਵਣਾਂ ਤ੍ਰਿਣ ਤਿਨਕਾ ਮਾਤਰ ਜਗਾ ਤੇ ਪਰਬਤਾਂ ਭਾਵ ਹਰ ਪਾਸੇ ਪ੍ਰਭੂ ਸਮਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਘਟਿ ਘਟਿ ਏਕੋ ਅਲਖ, ਪਸਾਰਾ ਪਸਰਿਆ ॥

ਗੁਰਮੁਖ ਜਾਨੇ ਗਯਾਨ, ਨਾ ਜਾਨੇ ਅਸਰਿਆ ॥

ਘਟ ਘਟ ਵਿਚ ਭਾਵ ਹਰ ਪਾਸੇ ਪ੍ਰਭੂ (ਜਿਸ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਲਿਖੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ) ਦਾ ਪਾਸਾਰ ਪਸਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਗੁਰਮੁਖ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਜਾਣਦ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗਿਆਨ ਦਾ ਉਸ ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਸਭ ਘਟਿ ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮ, ਜਾਨ ਗੁਰ ਪਾਇਕੇ ॥

ਰਹੇ ਸਦਾ ਆਨੰਦ, ਤਾਸ ਗੁਣ ਗਾਇਕੇ ॥

ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਜੀਵ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਘਟਿ-ਘਟਿ ਵਿਚ ਹਰ ਪਾਸੇ ਬ੍ਰਹਮ ਸਮਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਗੁਣ ਗਾ ਕੇ ਜੀਵ ਸਦਾ ਆਨੰਦ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਜੋ ਹਰਿ ਤੇ ਬੇਮੁੱਖ, ਸਦਾ ਦੁੱਖ ਪਾਇ ਹੈ ॥

ਮਾਨਸ ਜਨਮ ਆਮੋਲ, ਬਿਅਰਥ ਗੁਆਇ ਹੈ ॥

ਜੋ ਜੀਵ ਹਰਿ ਨੂੰ ਭੁੱਲੇ ਹੋਏ ਹਨ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੁੱਖ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਅਮੋਲਕ ਮਨੁੱਖੀ ਜਨਮ ਵਿਅਰਥ ਗਵਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰ ਬਿਨ ਲਹੇ ਨਾ ਧੀਰ, ਪੀਰ ਬਹੁ ਪਾਇ ਹੈ ॥

ਲਹੇ ਅਨਾਦਰ ਸਰਬ, ਠਉਰ ਜਹਾ ਜਾਇ ਹੈ ॥

ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਧੀਰਜ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਅਤੇ ਜੀਵ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ

ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਕੇ ਜੀਵ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸਦਾ ਹਰ ਥਾਂ ਨਿਰਾਦਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਜਬ ਗੁਰ ਭਇ ਦਿਆਲ, ਸੋ ਚਰਨੀ ਲਾਇਆ ॥

ਸਤਿਗੁਰ ਕਾਟੇ ਬੰਧਨ, ਨਾਮ ਜਪਾਇਆ ॥

ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਦਿਆਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਚਰਨੀਂ ਲਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਬੰਧਨ ਕੱਟ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਸਾਧ ਸੰਗ ਪ੍ਰਤਾਪ, ਸਦਾ ਸੁੱਖ ਪਾਈਏ ॥

ਸੰਤਨ ਕੇ ਪ੍ਰਤਾਪ, ਨਾਮ ਹਰਿ ਧਿਆਈਏ ॥

ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕਰਕੇ ਜੀਵ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੁੱਖ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਹੀ ਹਰਿ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸੰਤਨ ਕੇ ਪ੍ਰਤਾਪ, ਪਤੀ ਪ੍ਰਭ ਪਾਈਐ ॥

ਮਿਲਿਆ ਅਟੱਲ ਸੁਹਾਗ, ਵਿਯੋਗ ਗਵਾਈਏ ॥

ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭੂ ਪਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭੂ ਪਤੀ ਰੂਪੀ ਅਟੱਲ ਸੁਹਾਗ ਮਿਲਣ ਨਾਲ ਵਿਯੋਗ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ, ਇਸ ਜੋੜੀਏ ॥

ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ਇਨ ਸੰਗ, ਸਦਾ ਸੁੱਖ ਲੋੜੀਏ ॥

ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਉਚਾਰਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੋ ਜੀਵ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਜੁੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜੀਵ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਇਕਮਿਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਸੁੱਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

* * *

‘‘ਮੰਗਲਾਚਾਰ ਤੀਸਰਾ’’

ਰਲਿ ਮਿਲ ਸਖੀਆਂ, ਮੰਗਲ ਗਾਇਆ ਤੀਸਰਾ ॥
ਸਦਾ ਜਪੋ ਹਰਿ ਨਾਮ, ਨਾ ਕਬਹੂ ਬੀਸਰਾ ॥

ਸਖੀਆਂ ਨੇ ਰਲ ਮਿਲ ਕੇ ਤੀਸਰਾ ਮੰਗਲਾਚਾਰ ਗਾਇਆ। ਸਦਾ ਹਰਿ ਦਾ ਨਾਮ ਜੱਪਣ ਨਾਲ ਜੀਵ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਭੁੱਲਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਲਗ ਚਰਨ, ਸਦਾ ਹਰਿ ਗਾਈਐ ॥
ਰਿੱਧ ਸਿੱਧ ਨੌ ਨਿੱਧ, ਸਭੀ ਕਛਹੂ ਪਾਈਐ ॥

ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨੀ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਸਦਾ ਹਰਿ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਰਿੱਧੀਆਂ-ਸਿੱਧੀਆਂ, ਨੌਂ ਖਜਾਨੇ ਭਾਵ ਸਭ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਅਟੱਲ ਸੁਹਾਗ ਹੈ ॥
ਸਤਿਗੁਰ ਭਏ ਦਿਆਲ, ਤਾਂ ਜਾਗਿਯੋ ਭਾਗ ਹੈ ॥

ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਅੱਟਲ ਸੁਹਾਗ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਦਿਆਲ ਹੋਣ ਨਾਲ ਜੀਵ ਦੇ ਭਾਗ ਜਾਗਦੇ ਹਨ।

ਸਤਿਗੁਰ ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਇ, ਮਿਟੇ ਅੱਘ ਸਰਬ ਹੀ ॥
ਪਾਇਉ ਸ਼ੀਲ ਨਿਧਾਨ, ਮਿਟਾਇ ਗਰਬ ਹੀ ॥

ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਕਠਿਨ ਪਾਪ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਨਿਮਰਤਾ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਖਜਾਨਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੰਕਾਰ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਰਹਿਆ ਨਾ ਸੰਸਾ ਮੂਲ, ਜਿੰਨ੍ਹੀ ਗੁਰ ਪਾਇਆ ॥
ਹਿਰਦੇ ਭਇਆ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਅਗਯਾਨ ਮਿਟਾਇਆ ॥

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਪਾ ਲਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਚੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਭਰਮ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਭਰਮ ਦਾ ਵੀ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਨਾਸ਼ ਹੋ

ਗਿਆ। ਮਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਣ ਨਾਲ ਅਗਿਆਨ ਰੂਪੀ ਹਨੇਰੇ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ।

ਬਿਨ ਹਰਿ ਨਾਮ ਨਾ ਸਾਰ, ਕਛਹੂ ਸੰਸਾਰ ਹੈ॥
ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮ ਧਿਆਵੈ, ਭਵਿ ਨਿੱਧ ਪਾਰ ਹੈ॥

ਹਰਿ ਨਾਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜੀਵ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕੋਈ ਸਾਰ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ ਭਾਵ ਸੰਭਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਹਰਿ ਦਾ ਨਾਮ ਧਿਆਉਣ ਨਾਲ ਜੀਵ ਸੰਸਾਰ ਰੂਪੀ ਭਵਸਾਗਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੰਗਲ ਮਹਾਂ ਸੋ ਮੰਗਲ, ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮ ਹੈ॥
ਆਠ ਪਹਿਰ ਮੁਖ ਜਪੋ, ਇਹੀ ਸ਼ੁੱਭ ਕਾਮ ਹੈ॥

ਸਭ ਮੰਗਲਾਚਾਰ ਵਿਚੋਂ ਮਹਾਂ ਮੰਗਲਾਚਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸੁਖਦਾਈ ਹਰਿ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ। ਅੱਠ ਪਹਿਰ ਭਾਵ ਹਰ ਸਮੇਂ ਮੁੱਖ ਵਿਚ ਹਰਿ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰਨਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਕੰਮ ਹੈ।

ਸੱਚ ਰਵਿਦਾਸ ਬਤਾਵੇ, ਨਾਮ ਨਾ ਛੋਡੀਏ॥
ਗੁਰ ਚਰਨਨ ਮੇਂ ਧਿਆਨ, ਸਦਾ ਮਨ ਜੋੜੀਏ॥

ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਸੱਚ ਉਚਾਰਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਕਦੇ ਵੀ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਲਗਾ ਕੇ ਮਨ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

* * *

''ਮੰਗਲਾਚਾਰ ਚੌਥਾ''

ਮੰਗਲ ਚਾਰ ਆਨੰਦ, ਸਖੀ ਮੁੱਖ ਗਾਇਆ॥
ਕਾਰਜ ਭਇਆ ਸੁਹੇਲਾ, ਹਰਿ ਹਰਿ ਧਿਆਇਆ॥

ਹੇ ਸਖੀਓ! ਚੌਥਾ ਮੰਗਲਾਚਾਰ ਮੁੱਖ ਤੋਂ ਗਾਉਣ ਨਾਲ ਆਨੰਦ

ਅਤੇ ਅਟੱਲ ਸੁੱਖ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮ ਧਿਆਉਣ ਨਾਲ ਜੀਵ ਦਾ ਕਾਰਜ ਸਫ਼ਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਧੰਨ ਔਰ ਪਿਰ ਕੀ, ਪ੍ਰੀਤ ਬਣੀ ਇੱਕ ਸਾਰ ਹੈ ॥
ਘਟਾ, ਛਟਾ ਸਮ ਮਿਲੀ, ਮੀਨ ਜਿਮ ਵਾਰ ਹੈ ॥

ਹੇ ਸਹੇਲੀ, ਜੀਵ ਰੂਪੀ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂ ਪਤੀ ਨਾਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਇਕ ਸਮਾਨ ਪ੍ਰੀਤੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਮੱਛਲੀ ਦੀ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰੀਤੀ ਹੈ।

ਪਿਰ ਸੰਗ ਪਾਇ ਆਨੰਦ, ਨਾ ਦੁੱਖ ਕੀ ਲੇਸ ਹੈ ॥
ਪਤੀ ਕੀ ਆਗਯਾ ਮੇਂ, ਜੋ ਰਹੇ ਹਮੇਸ਼ ਹੈ ॥

ਪ੍ਰਭੂ ਪਤੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਕੇ ਆਨੰਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਿਨਕਾ ਮਾਤਰ ਵੀ ਦੁੱਖ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਜੋ ਜੀਵ ਰੂਪੀ ਇਸਤਰੀ ਪ੍ਰਭੂ ਪਤੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਪਤੀ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਕਰਕੇ, ਜਿਨ ਧੰਨ ਜਾਣਿਆ ॥
ਸਦਾ ਸੁਖੀ ਬਹੁ ਨਾਰ, ਸਰਬ ਸੁੱਖ ਮਾਣਿਆ ॥

ਜੀਵ ਰੂਪੀ ਇਸਤਰੀ ਪ੍ਰਭੂ ਪਤੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਕਰਕੇ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੁਖੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਸੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਾਣਦੀ ਹੈ।

ਜਿਨ ਪਰ ਸਤਿਗੁਰ ਦਯਾਲ, ਸੁਖੀ ਬਹੁ ਗਾਈਏ ॥
ਮਹਿਮਾ ਅਪਰ ਅਪਾਰ, ਨਾ ਕੀਮਤ ਪਾਈਏ ॥

ਜਿਸ ਜੀਵ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਿਆਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸੁੱਖ ਪੂਰਵਕ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਬੇਅੰਤ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ।

ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਸੰਗ, ਤੇਰੇ ਅਵਰ ਵੀ ਕੇਤੜੇ ॥
ਕਰ ਕੇ ਦ੍ਰਿੜ ਪ੍ਰੀਤ, ਪ੍ਰੇਮ ਕਰੋ ਜੇਤੜੇ ॥

ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਤੇਰੇ ਆਪਣੇ ਬਣ ਜਾਂਦੇ

ਹਨ, ਤੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਲ ਪੱਕੀ ਪ੍ਰੀਤੀ ਕਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਭਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ।

ਕਾਰਜ ਸਭ ਹੀ ਪੂਰੇ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਕਰ ਦੀਏ ॥
ਪੂਰਬ ਪੁੰਨ ਅਨੇਕ ਫਲ ਤਿਸ ਅਬ ਲੀਏ ॥

ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੇ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਤੇਰੇ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜ ਸੰਪੂਰਨ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਕੀਤੇ ਚੰਗੇ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਅਨੇਕ ਫ਼ਲ ਤੈਨੂੰ ਹੁਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣੇ ਹਨ।

ਜਨ ਰਵਿਦਾਸ ਪਿਆਸ, ਸਦਾ ਗੁਰ ਨਾਮ ਕੀ ॥
ਹਰਿ ਸੰਗ ਰਹੇ ਪ੍ਰੀਤ, ਓਟ ਇੱਕ ਨਾਮ ਕੀ ॥

ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੀਵ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਪਿਆਸ ਰਹਿਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਰਿ ਨਾਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪ੍ਰੀਤੀ ਕਰਕੇ ਨਾਮ ਦਾ ਆਸਰਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

* * *

‘‘ਅਨਮੋਲ ਵਚਨ’’

ਪ੍ਰਣਵੰਤੇ ਪ੍ਰਣ ਘੜੀ, ਸੋਹਾਈ ਜੀਓ ॥
ਪ੍ਰਭ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਆਣ, ਮਿਲਾਈ ਜੀਓ ॥

ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੇ ਪ੍ਰਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜੀਵ ! ਪ੍ਰਣ ਕਰਨ ਦਾ ਸ਼ੁਭ ਅਵਸਰ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਉਸ ਨਾਲ ਮਿਲਾਪ ਹੋਏ ਹਨ।

ਪ੍ਰਣ ਪ੍ਰਣਵੰਤੇ ਪ੍ਰਣ, ਧਾਰਨ ਕੀ ਜੀਓ ॥
ਪ੍ਰਣ ਮੇਂ ਏਕ ਨਾਮ, ਸੋ ਲੀਜੀਓ ॥

ਹੇ ਜੀਵੋ ! ਐਸਾ ਪ੍ਰਣ ਹਿਰਦੇ 'ਚ ਧਾਰਨ ਕਰੋ ਕਿ ਹਰ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਇਕ ਨਾਮ ਦਾ ਸਵਾਸ-ਸਵਾਸ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਪਤੀ ਘਰ ਪਤਨੀ, ਏਕ ਰਸਾਇਣ ਜੀਓ ॥
ਮਾਤ ਬੜੀ, ਛੋਟੀ ਸਮ, ਭੈਣ ਜੀਓ ॥

ਪਤੀ ਦਾ ਘਰ ਸੂਝਵਾਨ ਸੁੱਖਾਂ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਹੀ ਸ਼ੋਭਦਾ ਹੈ। ਵੱਡੀ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਸਮਾਨ, ਛੋਟੀ ਨੂੰ ਭੈਣ ਸਮਾਨ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪਤੀ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ, ਸਮ ਨਹੀਂ ਦੇਵ ਜੀਓ ॥
ਪੂਜਨ ਸੇਵਨ ਸਮ, ਨਹੀਂ ਮੇਵ ਜੀਓ ॥

ਪਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਰੂਪ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੋਰ ਕੋਈ ਦੇਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਰਗਾ ਵੱਡਾ ਫ਼ਲ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪਵਨ ਅਗਨ ਜਲ, ਜਨ ਹਮਰਾਈ ਜੀਓ ॥
ਸੂਰਜ ਧਰਤ ਸੰਗਤ, ਚੰਨ ਅਗਵਾਈ ਜੀਓ ॥

ਹਵਾ, ਅੱਗ, ਜਲ ਜੀਵ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਹਨ। ਸੂਰਜ, ਧਰਤੀ ਸੰਗਤ, ਚੰਦਰਮਾਂ ਜੀਵ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਬਹੁਤ ਜਨਮ ਵਿਛੜਤ, ਵਿਯੋਗ ਜੀਓ ॥
ਸੁਰਤ ਸ਼ਬਦ ਵਿਯੋਗ, ਸੰਜੋਗ ਜੀਓ ॥

ਜੀਵ ਬਹੁਤ ਜਨਮਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭੂ ਤੋਂ ਵਿਛੜ ਕੇ ਵਿਯੋਗ ਸਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਕੇ ਸੁਰਤ-ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਿਲਾਪ ਹੋਣ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਯੋਗ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਣ ਕਰਤੇ, ਪ੍ਰਣ ਤੋੜ, ਨਿਭਾਉ ਜੀਓ ॥
ਲੋਕ ਕੁਸੰਗ ਫਰਕ, ਨਹੀਂ ਪਾਉ ਜੀਓ ॥

ਹੇ ਪ੍ਰਾਣ ਕਰਨ ਵਾਲਿਓ, ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਾਣ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਖੋਟੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਾਣ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਜਨ ਰਵਿਦਾਸ ਨਿਭਉ ਸੰਗਿ, ਸੋਈ ਜੀਓ ॥
ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਤੇ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇ ਜੀਓ ॥

ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਜੀਵ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜੁੜ ਕੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

* * *

ਆਰਤੀ -1

ਨਾਮੁ ਤੇਰੋ ਆਰਤੀ ਮਜਨੁ ਮੁਰਾਰੇ ॥
ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਬਿਨੁ ਝੂਠੇ ਸਗਲ ਪਾਸਾਰੇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਨਾਮੁ ਤੇਰੋ ਆਸਨੋ ਨਾਮੁ ਤੇਰੋ ਉਰਸਾ
ਨਾਮੁ ਤੇਰਾ ਕੇਸਰੋ ਲੇ ਛਿਟਕਾਰੇ ॥
ਨਾਮੁ ਤੇਰਾ ਅੰਭੁਲਾ ਨਾਮੁ ਤੇਰੋ ਚੰਦਨੋ
ਘਸਿ ਜਪੇ ਨਾਮੁ ਲੇ ਤੁਝਹਿ ਕਉ ਚਾਰੇ ॥੧॥
ਨਾਮੁ ਤੇਰਾ ਦੀਵਾ ਨਾਮੁ ਤੇਰੋ ਬਾਤੀ
ਨਾਮੁ ਤੇਰੋ ਤੇਲੁ ਲੇ ਮਾਹਿ ਪਸਾਰੇ ॥
ਨਾਮ ਤੇਰੇ ਕੀ ਜੋਤਿ ਲਗਾਈ
ਭਇਓ ਉਜਿਆਰੋ ਭਵਨ ਸਗਲਾਰੇ ॥੨॥
ਨਾਮੁ ਤੇਰੋ ਤਾਗਾ ਨਾਮੁ ਫੂਲ ਮਾਲਾ
ਭਾਰ ਅਠਾਰਹ ਸਗਲ ਜੂਠਾਰੇ ॥
ਤੇਰੋ ਕੀਆ ਤੁਝਹਿ ਕਿਆ ਅਰਪਉ
ਨਾਮੁ ਤੇਰਾ ਤੁਹੀ ਚਵਰ ਢੋਲਾਰੇ ॥੩॥
ਦਸ ਅਠਾ ਅਠਸਠੇ ਚਾਰੇ ਖਾਣੀ
ਇਹੈ ਵਰਤਣਿ ਹੈ ਸਗਲ ਸੰਸਾਰੇ ॥
ਕਹੈ ਰਵਿਦਾਸੁ ਨਾਮੁ ਤੇਰੋ ਆਰਤੀ
ਸਤਿਨਾਮੁ ਹੈ ਹਰਿ ਭੋਗ ਤੁਹਾਰੇ ॥੪॥੩॥

ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਮਾਨਵਤਾ ਨੂੰ ਸਭ ਵਹਿਮਾਂ ਭਰਮਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ ਹਰਿ ਦੇ ਨਾਮ ਜਪਣ ਰੂਪੀ ਸੱਚੀ ਆਰਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਪਾਵਨ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਨਾਮੁ ਤੇਰੋ ਆਰਤੀ ਮਜਨੁ ਮੁਰਾਰੇ ॥

ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਬਿਨੁ ਝੂਠੇ ਸਗਲ ਪਾਸਾਰੇ ॥੧ ॥ਰਹਾਉ ॥

ਹੇ ਹਰਿ ਜੀ! ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਹੀ ਤੇਰੀ ਸੱਚੀ ਆਰਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਹੀ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾਉਣਾ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਖਿਲਾਰੇ ਝੂਠੇ ਹਨ।

ਨਾਮੁ ਤੇਰੋ ਆਸਨੋ ਨਾਮੁ ਤੇਰੋ ਉਰਸਾ
ਨਾਮੁ ਤੇਰਾ ਕੇਸਰੋ ਲੇ ਛਿਟਕਾਰੇ ॥

ਆਪ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਹੀ ਆਰਤੀ ਲਈ ਆਸਣ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਹੀ ਕੇਸਰ ਰਗੜਨ ਵਾਲਾ ਉਰਸਾ ਹੈ ਭਾਵ ਕੇਸਰ ਰਗੜਨ ਵਾਲੀ ਸ਼ਿਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਹੀ ਆਪ ਉੱਪਰ ਕੇਸਰ ਛਿੜਕਣਾ ਹੈ।

ਨਾਮੁ ਤੇਰਾ ਅੰਭੁਲਾ ਨਾਮੁ ਤੇਰੋ ਚੰਦਨੋ
ਘਸਿ ਜਪੇ ਨਾਮੁ ਲੇ ਤੁਝਹਿ ਕਉ ਚਾਰੇ ॥੧ ॥

ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਪਾਣੀ ਹੈ, ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਚੰਦਨ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਚੰਦਨ ਘਿਸਾ ਕੇ ਆਪ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ ਹੈ।

ਨਾਮੁ ਤੇਰਾ ਦੀਵਾ ਨਾਮੁ ਤੇਰੋ ਬਾਤੀ
ਨਾਮੁ ਤੇਰੋ ਤੇਲੁ ਲੇ ਮਾਹਿ ਪਸਾਰੇ ॥

ਆਪ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਹੀ ਆਰਤੀ ਲਈ ਦੀਵਾ ਹੈ, ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਬੱਤੀ ਦੀਵੇ ਵਿਚ ਪਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਉਸ ਦੀਵੇ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਤੇਲ ਹੈ।

ਨਾਮ ਤੇਰੇ ਕੀ ਜੋਤਿ ਲਗਾਈ
ਭਇਓ ਉਜਿਆਰੋ ਭਵਨ ਸਗਲਾਰੇ ॥੨ ॥

ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਹੀ ਜੋਤ ਜਗਾਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਭ

ਭਵਨਾਂ ਭਾਵ ਖੰਡਾਂ-ਬ੍ਰਹਿਮੰਡਾਂ ਵਿਚ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਨਾਮੁ ਤੇਰੋ ਤਾਗਾ ਨਾਮੁ ਫੂਲ ਮਾਲਾ
ਭਾਰ ਅਠਾਰਹ ਸਗਲ ਜੂਠਾਰੇ ॥

ਆਪ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਧਾਗਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਮਾਲਾ ਹੈ। ਆਪ ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਸਾਰੀ ਬਨਸਪਤੀ ਦੇ ਅਠਾਰਾਂ ਭਾਰ ਅਪਵਿੱਤਰ ਹਨ।

ਤੇਰੋ ਕੀਆ ਤੁਝਹਿ ਕਿਆ ਅਰਪਉ
ਨਾਮੁ ਤੇਰਾ ਤੁਹੀ ਚਵਰ ਢੋਲਾਰੇ ॥੩ ॥

ਹੇ ਹਰਿ ਜੀ ! ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿਚੋਂ ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਕੀ ਅਰਪਣ ਕਰਾਂ ? ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਹੀ ਮੇਰੇ ਲਈ ਚੌਰ ਝੁਲਾਉਣਾ ਹੈ।

ਦਸ ਅਠਾ ਅਠਸਠੇ ਚਾਰੇ ਖਾਣੀ
ਇਹੈ ਵਰਤਣਿ ਹੈ ਸਗਲ ਸੰਸਾਰੇ ॥

ਅਠਾਰ੍ਹਾਂ ਪੁਰਾਣਾਂ, ਅਠਾਹਟ ਤੀਰਥਾਂ ਤੇ ਚਾਰੇ ਖਾਣੀਆਂ (ਅੰਡਜ, ਜੇਰਜ, ਸੇਤਜ ਤੇ ਉਤਭੁਜ) ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕਹੈ ਰਵਿਦਾਸੁ ਨਾਮੁ ਤੇਰੋ ਆਰਤੀ
ਸਤਿਨਾਮੁ ਹੈ ਹਰਿ ਭੋਗ ਤੁਹਾਰੇ ॥੪ ॥੩ ॥

ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੇ ਹਰਿ ਜੀ ! ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਹੀ ਮੇਰੇ ਲਈ ਆਪ ਦੀ ਸੱਚੀ ਆਰਤੀ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਹੇ ਹਰਿ ਜੀ, ਸਤਿਨਾਮ ਦਾ ਹੀ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਭੋਗ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹਾਂ।

* * *

ਆਰਤੀ - 2

ਅਥ ਆਰਤੀ

ਆਰਤੀ ਕਹਾਂ ਲੈਂ ਕਰ ਜੋਵੈ।
ਸੇਵਕ ਦਾਸ ਅਚੰਭੋ ਹੋਵੈ ॥ ਟੇਕ ॥
ਬਾਵਨ ਕੰਚਨ ਦੀਪ ਧਰਾਵੈ।
ਜੜ ਬੈਰਾਗ ਰੇ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਨ ਆਵੈ ॥੧ ॥
ਕੋਟਿ ਭਾਨੁ ਜਾਕੀ ਸੋਭਾ ਰੋਮੈ।
ਕਹਾ ਆਰਤੀ ਅਗਨੀ ਹੋਮੈ ॥੨ ॥
ਪਾਂਚ ਤਤ ਯਹ ਤਿਰਗੁਨੀ ਮਾਯਾ।
ਜੋ ਦੇਖੈ ਸੋ ਸਕਲ ਉਪਾਯਾ ॥੩ ॥
ਕਹੈ ਰਵਿਦਾਸ ਦੇਖਾ ਹਮ ਮਾਹੀਂ।
ਸਕਲ ਜੋਤਿ ਰੋਮ ਸਮ ਨਾਹੀਂ ॥੪ ।।

ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸੱਚੀ ਆਰਤੀ ਦਾ ਗੁਣ-ਗਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਜੋਤ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਕਰੋੜਾਂ ਸੂਰਜਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

ਆਰਤੀ ਕਹਾਂ ਲੈਂ ਕਰ ਜੋਵੈ।
ਸੇਵਕ ਦਾਸ ਅਚੰਭੋ ਹੋਵੈ ॥ ਟੇਕ ॥

ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ! ਆਪ ਦੇ ਨਾਮ ਜਪਣ ਰੂਪੀ ਆਰਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੈਂ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕੋਈ ਸੱਚੀ ਆਰਤੀ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦਾ। ਆਪ ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੇਰੇ, ਆਪ ਦੇ ਦਾਸ ਲਈ ਸਾਰੇ ਆਡੰਬਰ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਹਨ।

ਬਾਵਨ ਕੰਚਨ ਦੀਪ ਧਰਾਵੈ।
ਜੜ ਬੈਰਾਗ ਰੇ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਨ ਆਵੈ ॥੧ ॥

ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਜੀਵ ਆਰਤੀ ਲਈ ਸੋਨੇ ਦੇ ਬਵੰਜਾ ਦੀਵੇ ਬਣਾ ਕੇ ਜਗਾਵੇ ਪਰ ਸੱਚੇ ਵੈਰਾਗ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।

ਕੋਟਿ ਭਾਨੁ ਜਾਕੀ ਸੋਭਾ ਰੋਮੈ।

ਕਹਾ ਆਰਤੀ ਅਗਨੀ ਹੋਮੈ ॥੨॥

ਜਿਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਆਰਤੀ ਦੀ ਸੋਭਾ ਕਰੋੜਾਂ ਸੂਰਜਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਧਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਐਸੀ ਸੱਚੀ ਆਰਤੀ ਲਈ ਅਗਨੀ ਬਾਲ ਕੇ ਯੱਗ ਕਰਨ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ ? ਭਾਵ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪਾਂਚ ਤਤ ਯਹ ਤਿਰਗੁਨੀ ਮਾਯਾ।

ਜੋ ਦੇਖੈ ਸੋ ਸਕਲ ਉਪਾਯਾ ॥੩॥

ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਪੰਜ ਤੱਤਾਂ– ਆਕਾਸ਼, ਹਵਾ, ਅਗਨੀ, ਪਾਣੀ, ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਮਾਇਆ ਦੇ ਤਿੰਨ ਗੁਣ, ਸਤ, ਰਜ ਅਤੇ ਤਮ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਜੋ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਸਭ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਉਤਪੰਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਕਹੈ ਰਵਿਦਾਸ ਦੇਖਾ ਹਮ ਮਾਹੀਂ।

ਸਕਲ ਜੋਤਿ ਰੋਮ ਸਮ ਨਾਹੀਂ ॥੪॥

ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਜੋਤ ਦੇ ਇਕ ਰੋਮ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਰਾਬਰ ਵੀ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

* * *

ਆਰਤੀ - 3

ਸੰਤ ਉਤਾਰੈ ਆਰਤੀ ਦੇਵ ਸਿਰੋਮਨੀਏ।

ਉਰ ਅੰਤਰ ਤਹਾਂ ਪੈਸਿ ਬਿਨ ਰਸਨਾ ਭਣਿਏ ॥ ਟੇਕ ॥

ਮਨਸਾ ਮੰਦਿਰ ਮਾਹਿੰ ਧੂਪ ਧੁਪਈਏ ॥

ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕੀ ਮਾਲ ਰਾਮ ਚੜ੍ਹਈਏ ॥੧ ॥

ਚਹੁੰ ਦਿਸਿ ਦਿਬਲਾ ਬਾਲਿ ਜਗਮਗ ਹ੍ਵੈ ਰਹਿਓ ਰੇ ॥

ਜੋਤਿ ਜੋਤਿ ਸਮ ਜੋਤਿ ਜੋਤਿ ਮਿਲ ਰਹਿਓ ਰੇ ॥੨ ॥

ਤਨ ਮਨ ਆਤਮ ਬਾਰਿ ਸਦਾ ਹਰਿ ਗਾਈਏ ॥

ਭਨਤ ਜਨ ਰਵਿਦਾਸ ਤੁਮ ਸਰਨਾ ਆਈਏ ॥੩ ॥

ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਦਾ ਪਾਵਨ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਣ ਰੂਪੀ ਆਰਤੀ ਸੰਤ-ਜਨ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਸੰਤ ਉਤਾਰੈ ਆਰਤੀ ਦੇਵ ਸਿਰੋਮਨੀਏ।

ਉਰ ਅੰਤਰ ਤਹਾਂ ਪੈਸਿ ਬਿਨ ਰਸਨਾ ਭਣਿਏ ॥ ਟੇਕ ॥

ਹੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ! ਸੰਤ ਆਪ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਣ ਰੂਪੀ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਆਰਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਿਰਦੇ ਅੰਦਰ ਵਸ ਰਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਸੰਤ-ਜਨ ਰਸਨਾ ਤੋਂ ਉਚਾਰੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਅੰਦਰ ਧਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਮਨਸਾ ਮੰਦਿਰ ਮਾਹਿੰ ਧੂਪ ਧੁਪਈਏ ॥

ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕੀ ਮਾਲ ਰਾਮ ਚੜ੍ਹਈਏ ॥੧ ॥

ਆਪਣੇ ਸੁੰਦਰ ਮਨ ਰੂਪੀ ਮੰਦਿਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਆਸਾ ਦਾ ਹੀ ਧੂਫ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੱਚੀ ਪ੍ਰੀਤ ਰੂਪੀ ਮਾਲਾ ਪ੍ਰਭੂ ਅੱਗੇ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਚਹੁੰ ਦਿਸਿ ਦਿਬਲਾ ਬਾਲਿ ਜਗਮਗ ਹ੍ਵੈ ਰਹਿਓ ਰੇ ॥

ਜੋਤਿ ਜੋਤਿ ਸਮ ਜੋਤਿ ਜੋਤਿ ਮਿਲ ਰਹਿਓ ਰੇ ॥੨ ॥

ਚਾਰੇ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਭਾਵ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਦੀਪਕ ਨਾਲ ਜਗਮਗਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਜੋਤ, ਆਪਣੇ

ਅੰਦਰ ਜਗਾ ਕੇ, ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਜੋਤ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ (ਭਾਵ ਜੀਵ ਰੂਪੀ ਜੋਤ, ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਰੂਪੀ ਜੋਤ ਦੀ ਅੰਸ਼ ਹੈ) ਉਸ ਦਾ ਹੀ ਰੂਪ ਹੋ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਤਨ ਮਨ ਆਤਮ ਬਾਰਿ ਸਦਾ ਹਰਿ ਗਾਈਏ ॥
ਭਨਤ ਜਨ ਰਵਿਦਾਸ ਤੁਮ ਸਰਨਾ ਆਈਏ ॥੩ ॥

ਹੇ ਜੀਵ ! ਆਪਣਾ ਤਨ ਮਨ ਪ੍ਰਭੂ ਅੱਗੇ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਕੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ! ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਦਾਸ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਆਇਆ ਹਾਂ।*

* * *

ਆਰਤੀ - 4

ਗਗਨ ਮੰਡਲ ਮੋਂ ਆਰਤੀ ਕੀਜੈ ਨਾਦ ਬਿੰਦ ਇਕੇ ਮੇਕ ਕਰੀਜੈ।
ਸੁਸਮਨ ਇੰਦੁ ਅਮ੍ਰਿਤ ਕੁੰਭ ਧਰਾਵੈ
ਮਨਸਾ ਮਾਲਾ ਫੂਲ ਚੜਾਵੈ ॥੧ ॥ ਟੇਕ ॥
ਘੀਵ ਅਖੰਡਾ ਸੋਹੈ ਬਾਤੀ, ਤ੍ਰਿਕੁਟੀ ਜੋਤ ਜਲੈ ਦਿਨ ਰਾਤੀ।
ਪਵਨ ਸਾਧਨਾ ਥਾਲ ਸਜੀਜੈ ਤਾਮੋਂ ਚੌਮੁਖ ਮਨ ਧਰਿ ਲੀਜੈ ॥੨ ॥
ਰਵਿ ਸਸਿ ਹਾਥ ਗਹੌਂ ਤਿਂਹ ਮਾਹੀਂ
ਖਿਨ ਦਹਿਨੇ ਖਿਨ ਬਾਮੈਂ ਲਾਹੀਂ।
ਸਹਸ ਕੰਵਲ ਸਿਘਾਸਨ ਰਾਜੈ
ਅਨਹਦ ਝਾਂਜਨ ਨਿਤ ਹੀ ਬਾਜੈ ॥੩ ॥
ਇਹੰ ਬਿਧ ਆਰਤੀ ਸਾਂਚੀ ਸੇਵਾ ਪਰਮ ਪੁਰਿਖ ਅਲਖ ਅਭੇਵਾ।
ਕਹੈ ਰਵਿਦਾਸ ਗੁਰਦੇਵ ਬਤਾਵੈ
ਐਸੀ ਆਰਤੀ ਪਾਰ ਲੰਘਾਵੈ ॥੪ ॥

ਇਸ ਪਾਵਨ ਸ਼ਬਦ ਰਾਹੀਂ ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ

ਜੀ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਤ੍ਰਿਕੁਟੀ ਤੋਂ ਉਪਰ ਦਸਵੇਂ ਦੁਆਰ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਟਿਕਾ ਕੇ ਅਨਹਦ ਨਾਦ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਰੂਪੀ ਸੱਚੀ ਆਰਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਪਾਵਨ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਗਗਨ ਮੰਡਲ ਮੇਂ ਆਰਤੀ ਕੀਜੈ ਨਾਦ ਬਿੰਦ ਇਕੇ ਮੇਕ ਕਰੀਜੈ।
ਸੁਸਮਨ ਇੰਦੁ ਅਮ੍ਰਿਤ ਕੁੰਭ ਧਰਾਵੈ
ਮਨਸਾ ਮਾਲਾ ਫੂਲ ਚੜਾਵੈ ॥੧॥ਟੇਕ॥

ਹੇ ਭਾਈ! ਦਸਵੇਂ ਦੁਆਰ ਰੂਪੀ ਗਗਨ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਟਿਕਾ ਕੇ ਸੁਰਤਿ ਨੂੰ ਅਨਹਦ ਨਾਦ ਦੀ ਧੁਨਿ ਨਾਲ ਇਕਮਿਕ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸੱਚੀ ਆਰਤੀ ਕਰੋ। ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਅਨਹਦ ਨਾਦ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੁਖਮਨਾਂ ਨਾੜੀ ਤ੍ਰਿਕੁਟੀ ਤੋਂ ਉਪਰ ਦਸਵੇਂ ਦਵਾਰ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਅਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਕੁੰਭ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਮਨ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭੂ-ਮਿਲਾਪ ਰੂਪੀ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਮਾਲਾ ਚੜ੍ਹਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਘੀਵ ਅਖੰਡਾ ਸੋਹੈ ਬਾਤੀ, ਤ੍ਰਿਕੁਟੀ ਜੋਤ ਜਲੈ ਦਿਨ ਰਾਤੀਂ।
ਪਵਨ ਸਾਧਨਾ ਥਾਲ ਸਜੀਜੈ ਤਾਮੇਂ ਚੌਮੁਖ ਮਨ ਧਰਿ ਲੀਜੈ ॥੨॥

ਤ੍ਰਿਕੁਟੀ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਅਖੰਡ ਘਿਉ ਨਾਲ ਸਥਿਰ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ, ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਜੋਤ ਨਿਰੰਤਰ ਦਿਨ ਰਾਤ ਭਾਵ ਹਰ ਸਮੇਂ ਜਗਮਗਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਵਾਸਾਂ ਨੂੰ ਟਿਕਾਉਣ ਰੂਪੀ ਸਾਧਨਾ ਲਈ ਥਾਲ ਸਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸਿਓਂ ਧਿਆਨ ਹਟਾ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿੱਚ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਰਵਿ ਸਸਿ ਹਾਥ ਗਹੈਂ ਤਿਂਹ ਮਾਹੀਂ।
ਖਿਨ ਦਹਿਨੇ ਖਿਨ ਬਾਮੈਂ ਲਾਹੀਂ।
ਸਹਸ ਕੰਵਲ ਸਿਘਾਸਨ ਰਾਜੈ।
ਅਨਹਦ ਝਾਂਜਨ ਨਿਤ ਹੀ ਬਾਜੈ ॥੩॥

ਸਥਿਰ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਸੂਰਜ ਤੇ ਚੰਦਰਮਾ ਹਜਾਰਾਂ ਦੀਵਿਆਂ ਵਾਂਗ ਜਾਪਦੇ ਹਨ ਜਿਹਨੂੰ ਆਰਤੀ ਵਿਚ ਪਲ ਵਿਚ ਸੱਜੇ ਅਤੇ ਪਲ ਵਿਚ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਸਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਹੰਸਦਲ ਕਮਲ ਮਨ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਹਜਾਰਾਂ ਪੱਤੀਆਂ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਕਮਲ ਫੁੱਲ ਖਿੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਪ੍ਰਭੂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਸਿੰਘਾਸਨ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਅਨਹਦ ਨਾਦ ਦੇ ਬਾਜੇ ਨਿਰੰਤਰ ਵਜ ਰਹੇ ਹਨ ਭਾਵ ਅਨਹਦ ਨਾਦ ਨਿਰੰਤਰ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਇਹੰ ਬਿਧ ਆਰਤੀ ਸਾਂਚੀ ਸੇਵਾ, ਪਰਮ ਪੁਰਿਖ ਅਲਖ ਅਭੇਵਾ।
ਕਹੈ ਰਵਿਦਾਸ ਗੁਰਦੇਵ ਬਤਾਵੈ,
ਐਸੀ ਆਰਤੀ ਪਾਰ ਲੰਘਾਵੈ ॥ ੪ ॥

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਆਰਤੀ ਕਰਨੀ ਹੀ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਅਲਖ ਅਤੇ ਭੇਦ ਰਹਿਤ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸੱਚੀ ਸੇਵਾ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਐਸੀ ਸੱਚੀ ਆਰਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਗਿਆਨ ਗੁਰਦੇਵ ਹੀ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਐਸੀ ਆਰਤੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜੀਵ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਭਵਸਾਗਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

* * *

ਆਰਤੀ - 5

ਆਰਤੀ ਕਰਤ ਹਰਸ਼ੈ ਮਨ ਮੇਰੋ,
ਆਵਤ ਚਿਤ ਤੁਵ ਰੂਪ ਘਨੇਰੋ ॥ ਟੇਕ ॥
ਅਜਰ ਅਮਰ ਅਡੋਲ ਅਭੇਸ,
ਨਿਰਗੁਨ ਰਹਿਤ ਰੂਪ ਨਹਿੰ ਰੇਖਾ ॥
ਚੇਤਨ ਸਤ ਚਿਤ ਘਨ ਆਨੰਦਾ,
ਨਿਰਵਿਕਾਰ ਤੇਜ ਅਮਿਤ ਅਭੇਦਾ ॥ ੧ ॥
ਅਨੁਭ ਅਜਨਮਾ ਸਰਬਗਯ ਅਨੰਤਾ,

ਅਭੇਦ ਅਦੈਸ਼ ਅਵਿਗਤ ਸੁਛੰਦਾ।
ਨਾਮ ਕੀ ਬਾਤੀ ਘੀਵ ਅਖੰਡਾ,
ਇਕ ਹੀ ਜੋਤ ਜਲੈ ਬ੍ਰਹਮੰਡਾ॥ ੨॥
ਅਨਤ ਬਾਰ ਤੋਹਿ ਧਿਆਨ ਲਗਾਵਾ,
ਮੁਨਿ ਜਨਿ ਪੈ ਪਾਰ ਨਹਿੰ ਪਾਵਾ।
ਮਨ ਬਚ ਕ੍ਰਮ ਰਵਿਦਾਸ ਧਿਆਵਾ,
ਘੰਟਾ ਝਾਲਰ ਮਨਹਿ ਬਜਾਵਾ॥ ੩॥

ਇਸ ਪਾਵਨ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਸੰਸਾਰੀ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚੀ ਆਰਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਆਰਤੀ ਕਰਤ ਹਰਸ਼ੈ ਮਨ ਮੇਰੋ,
ਆਵਤ ਚਿਤ ਤੁਵ ਰੂਪ ਘਨੇਰੋ॥ ਟੇਕ॥

ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ! ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਜੱਪਣ ਰੂਪੀ ਸੱਚੀ ਆਰਤੀ ਕਰਕੇ ਮੇਰਾ ਮਨ ਆਨੰਦ ਭਰਪੂਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਰੂਪ ਅਨੁਭਵ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਅਜਰ ਅਮਰ ਅਡੋਲ ਅਭੇਸ,
ਨਿਰਗੁਨ ਰਹਿਤ ਰੂਪ ਨਹਿੰ ਰੇਖਾ॥

ਪ੍ਰਭੂ ਕਦੇ ਬੁੱਢਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਰਨ ਰਹਿਤ ਅਮਰ ਹੈ, ਕਦੇ ਡੋਲਦਾ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਭੇਸ ਰਹਿਤ ਹੈ। ਨਿਰਗੁਣ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਕੋਈ ਰੂਪ ਰੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਹੈ।

ਚੇਤਨ ਸਤ ਚਿਤ ਘਨ ਆਨੰਦਾ,
ਨਿਰਵਿਕਾਰ ਤੇਜ ਅਮਿਤ ਅਭੇਦਾ॥ ੧॥

ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ! ਆਪ ਚੇਤਨ, ਸਤਿ ਸਰੂਪ, ਅਨੰਦ ਭਰਪੂਰ ਵਿਕਾਰ ਰਹਿਤ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰੂਪ ਅਸੀਮ ਹੋ ਨਾ ਮਿਟਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਭੇਦ ਰਹਿਤ ਹੋ।

ਅਨੁਭ ਅਜਨਮਾ ਸਰਬਗਯ ਅਨੰਤਾ,

ਅਭੇਦ ਅਦੈਸ਼ ਅਵਿਗਤ ਸੁਛੰਦਾ।

ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ! ਆਪ ਅਨੂਪ, ਜਨਮ ਰਹਿਤ, ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਬੇਅੰਤ, ਭੇਦ ਰਹਿਤ, ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ, ਅਵਿਨਾਸ਼ੀ ਅਤੇ ਨਿਰਮਲ ਸਵਰੂਪ ਹੋ।

ਨਾਮ ਕੀ ਬਾਤੀ ਘੀਵ ਅਖੰਡਾ,

ਇਕ ਹੀ ਜੋਤ ਜਲੈ ਬ੍ਰਹਮੰਡਾ ॥੨॥

ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ! ਆਪ ਦੀ ਸੱਚੀ ਆਰਤੀ ਲਈ ਆਪ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਬੱਤੀ ਅਤੇ ਆਪ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਅਖੰਡ ਘਿਓ ਦੀਵੇ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਅਖੰਡ ਜੋਤ ਲਗਾਈ ਹੈ। ਜੋ ਸਾਰੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਨੂੰ ਜਗ-ਮਗਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅਨਤ ਬਾਰ ਤੋਹਿ ਧਿਆਨ ਲਗਾਵਾ,

ਮੁਨਿ ਜਨਿ ਪੈ ਪਾਰ ਨਹਿੰ ਪਾਵਾ।

ਰਿਸ਼ੀਆਂ-ਮੁਨੀਆਂ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਬਾਰ ਧਿਆਨ ਲਗਾਇਆ ਪਰ ਆਪ ਦੇ ਆਦਿ ਅੰਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ।

ਮਨ ਬਚ ਕ੍ਰਮ ਰਵਿਦਾਸ ਧਿਆਵਾ,

ਘੰਟਾ ਝਾਲਰ ਮਨਹਿ ਬਜਾਵਾ ॥੩॥

ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਉਚਾਰਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ! ਮਨ, ਬਚਨ ਅਤੇ ਕਰਮ ਕਰਕੇ ਆਪ ਦਾ ਧਿਆਨ ਲਗਾਉਣ ਰੂਪੀ ਸੱਚੀ ਆਰਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਘੰਟਾ ਅਨਹਦ ਨਾਦ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

* * *

ਅਰਦਾਸ

ਸਲੋਕ

ਹਰਿ ਸੋ ਹੀਰਾ ਛਾਡਿ ਕੈ ਕਰਹਿ ਆਨ ਕੀ ਆਸ ॥
ਤੇ ਨਰ ਦੋਜਕ ਜਾਹਿਗੇ ਸਤਿ ਭਾਖੈ ਰਵਿਦਾਸ ॥

ਤੋਹੀ ਮੋਹੀ ਮੋਹੀ ਤੋਹੀ ਅੰਤਰੁ ਕੈਸਾ ॥
ਕਨਕ ਕਟਿਕ ਜਲ ਤਰੰਗ ਜੈਸਾ ॥ ੧ ॥
ਜਉ ਪੈ ਹਮ ਨ ਪਾਪ ਕਰੰਤਾ ਅਹੇ ਅਨੰਤਾ ॥
ਪਤਿਤ ਪਾਵਨ ਨਾਮੁ ਕੈਸੇ ਹੁੰਤਾ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਤੁਮ੍ਹ ਜੁ ਨਾਇਕ ਆਛਹੁ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ॥
ਪ੍ਰਭ ਤੇ ਜਨੁ ਜਾਨੀਜੈ ਜਨ ਤੇ ਸੁਆਮੀ ॥ ੨ ॥
ਸਗੀਰੁ ਆਰਾਧੈ ਮੋ ਕਉ ਬੀਚਾਰੁ ਦੇਹੂ ॥
ਰਵਿਦਾਸ ਸਮ ਦਲ ਸਮਝਾਵੈ ਕੋਊ ॥ ੩ ॥

ਜਪੋ ਜੀ ਸਤਿਨਾਮ

ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰੇ ॥
ਹਰਿ ਸਿਮਰਤ ਜਨ ਗਏ ਨਿਸਤਰਿ ਤਰੇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਕਬੀਰ ਉਜਾਗਰ ॥
ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੇ ਕਾਟੇ ਕਾਗਰ ॥ ੧ ॥
ਨਿਮਤ ਨਾਮਦੇਉ ਦੂਧੁ ਪੀਆਇਆ ॥
ਤਉ ਜਗ ਜਨਮ ਸੰਕਟ ਨਹੀ ਆਇਆ ॥ ੨ ॥
ਜਨ ਰਵਿਦਾਸ ਰਾਮ ਰੰਗਿ ਰਾਤਾ ॥
ਇਉ ਗੁਰ ਪਰਸਾਦਿ ਨਰਕ ਨਹੀ ਜਾਤਾ ॥ ੩ ॥

ਜਪੋ ਜੀ ਸਤਿਨਾਮ

ਸੁਖ ਸਾਗਰੁ ਸੁਰਤਰ ਚਿੰਤਾਮਨਿ, ਕਾਮਧੇਨੁ ਬਸਿ ਜਾ ਕੇ ॥
ਚਾਰਿ ਪਦਾਰਥ ਅਸਟ ਦਸਾ ਸਿਧਿ ਨਵ ਨਿਧਿ ਕਰ ਤਲ ਤਾ ਕੇ ॥ ੧ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨ ਜਪਹਿ ਰਸਨਾ ॥
ਅਵਰ ਸਭ ਤਿਆਗਿ ਬਚਨ ਰਚਨਾ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਨਾਨਾ ਖਿਆਨ ਪੁਰਾਨ ਬੇਦ ਬਿਧਿ ਚਉਤੀਸ ਅਖਰ ਮਾਂਹੀ ॥
ਬਿਆਸ ਬਿਚਾਰਿ ਕਹਿਓ ਪਰਮਾਰਥੁ ਰਾਮ ਨਾਮ ਸਰਿ ਨਾਹੀ ॥ ੨ ॥
ਸਹਜ ਸਮਾਧਿ ਉਪਾਧਿ ਰਹਤ ਫੁਨਿ ਬਡੈ ਭਾਗਿ ਲਿਵ ਲਾਗੀ ॥
ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ਪ੍ਰਗਾਸੁ ਰਿਦੈ ਧਰਿ ਜਨਮ ਮਰਨ ਭੈ ਭਾਗੀ ॥ ੩ ॥ ੪ ॥

ਜਪੋ ਜੀ ਸਤਿਨਾਮ

ਐਸੀ ਲਾਲ ਤੁਝ ਬਿਨੁ ਕਉਨੁ ਕਰੈ ॥
ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜੁ ਗੁਸਈਆ ਮੇਰਾ ਮਾਥੈ ਛਤ੍ਰ ਧਰੈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਾ ਕੀ ਛੋਤਿ ਜਗਤ ਕਉ ਲਾਗੈ ਤਾ ਪਰ ਤੁਂਹੀ ਢਰੈ ॥
ਨੀਚਹ ਊਚ ਕਰੈ ਮੇਰਾ ਗੋਬਿੰਦੁ, ਕਾਹੂ ਤੇ ਨ ਡਰੈ ॥ ੧ ॥
ਨਾਮਦੇਵ ਕਬੀਰੁ ਤਿਲੋਚਨੁ ਸਧਨਾ ਸੈਨੁ ਤਰੈ ॥
ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸੁ ਸੁਨਹੁ ਰੇ ਸੰਤਹੁ ਹਰਿ ਜੀਉ ਤੇ ਸਭੈ ਸਰੈ ॥ ੨ ॥ ੧ ॥

ਜਪੋ ਜੀ ਸਤਿਨਾਮ ”

ਦਾਰਿਦੁ ਦੇਖਿ ਸਭ ਕੋ ਹਸੈ, ਐਸੀ ਦਸਾ ਹਮਾਰੀ ॥

ਅਸਟ ਦਸਾ ਸਿਧਿ ਕਰ ਤਲੈ, ਸਭ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੁਮਾਰੀ ॥ ੧ ॥
ਤੂ ਜਾਨਤ ਮੈ ਕਿਛੁ ਨਹੀ ਭਵ ਖੰਡਨ ਰਾਮ ॥
ਸਗਲ ਜੀਅ ਸਰਨਾਗਤੀ ਪ੍ਰਭ ਪੂਰਨ ਕਾਮ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜੋ ਤੇਰੀ ਸਰਨਾਗਤਾ ਤਿਨ ਨਾਹੀ ਭਾਰ ॥
ਊਚ ਨੀਚ ਤੁਮ ਤੇ ਤਰੇ ਆਲਜੁ ਸੰਸਾਰੁ ॥ ੨ ॥
ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ਅਕਥ ਕਥਾ, ਬਹੁ ਕਾਇ ਕਰੀਜੈ ॥
ਜੈਸਾ ਤੂ ਤੈਸਾ ਤੁਹੀ, ਕਿਆ ਉਪਮਾ ਦੀਜੈ ॥ ੩ ॥ ੧ ॥

ਜਪੋ ਜੀ ਸਤਿਨਾਮ

ਧੰਨ ਧੰਨ ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ,
ਧੰਨ ਧੰਨ ਭਗਵਾਨ ਵਾਲਮੀਕ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ,
ਧੰਨ ਧੰਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ,
ਧੰਨ ਧੰਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਤ੍ਰਿਲੋਚਨ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ,
ਧੰਨ ਧੰਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕਬੀਰ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ,
ਧੰਨ ਧੰਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੈਨ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ,
ਧੰਨ ਧੰਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਧਨਾ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ,
ਧੰਨ ਧੰਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ,
ਧੰਨ ਧੰਨ ਬਾਬਾ ਸ਼੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ,
ਧੰਨ ਧੰਨ ਸੰਤ ਮੀਰਾ ਬਾਈ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ,
ਧੰਨ ਧੰਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰੰਕਾ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ,
ਧੰਨ ਧੰਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬੰਕਾ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ,
ਧੰਨ ਧੰਨ ਸੰਤ ਭੀਲਣੀ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਸਾਰੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਚਰਨ ਕਮਲਾਂ ਵੱਲ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰ ਕੇ

ਜਪੋ ਜੀ ਸਤਿਨਾਮ

ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਸੀਰ ਗੋਵਰਧਨਪੁਰ ਵਾਰਾਨਸੀ, ਬੇਗਮਪੁਰਾ ਹਰਿਦੁਆਰ, ਡੇਰਾ ਸੱਚਖੰਡ ਬੱਲਾਂ ਸਭੇ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰ ਕੇ

ਜਪੋ ਜੀ ਸਤਿਨਾਮ

ਹਮ ਸਰਿ ਦੀਨੁ ਦਇਆਲੁ ਨ ਤੁਮ ਸਰਿ
ਅਬ ਪਤੀਆਰੁ ਕਿਆ ਕੀਜੈ ॥
ਬਚਨੀ ਤੋਰ ਮੋਰ ਮਨੁ ਮਾਨੈ ਜਨ ਕਉ ਪੂਰਨੁ ਦੀਜੈ ॥ ੧ ॥
ਹਉ ਬਲਿ ਬਲਿ ਜਾਉ ਰਮਈਆ ਕਾਰਨੇ ॥
ਕਾਰਨ ਕਵਨ ਅਬੋਲ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਬਹਤੁ ਜਨਮ ਬਿਛੁਰੇ ਥੇ ਮਾਧਉ , ਇਹੁ ਜਨਮੁ ਤੁਮ੍ਹਾਰੇ ਲੇਖੇ ॥
ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ਆਸ ਲਗਿ ਜੀਵਉ ਚਿਰ ਭਇਓ ਦਰਸਨੁ ਦੇਖੈ ॥

ਧੰਨ ਧੰਨ ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨ ਕਮਲਾਂ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਜੀ.....

ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਰਸਨਾ ਵਾਸਤੇ ਪਰਸ਼ਾਦ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ ਜੀ

ਕਹੈ ਰਵਿਦਾਸੁ ਨਾਮੁ ਤੇਰੋ ਆਰਤੀ,
ਸਤਿਨਾਮੁ ਹੈ ਹਰਿ ਭੋਗ ਤੁਹਾਰੇ ॥
ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਭੋਗ ਲੱਗੇ ਜੀ
ਪਰਸ਼ਾਦ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਵਰਤੇ ਜੀ

ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਹੋਵੇ ਕਲਾ ਤੇਰੇ ਭਾਣੇ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ॥

* * *

ਸੰਤ ਸੁਰਿੰਦਰ ਦਾਸ ਬਾਵਾ ਜੀ ਦੇ ਵਲੋਂ ਲਿਖੀਆਂ ਅਤੇ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਸਥਾਨ ਕਾਹਨਪੁਰ ਅਤੇ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਪੁਸਤਕਾਂ —

ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਪੁਸਤਕਾਂ

* ਅੰਮ੍ਰਿਤਬਾਣੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ (40 ਸ਼ਬਦ ਸਟੀਕ)
* ਅੰਮ੍ਰਿਤਬਾਣੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ (ਸੰਪੂਰਨ ਸਟੀਕ)
* ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤਬਾਣੀ (ਸਟੀਕ ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ ਜੀਵਨ)
* ਨਿਤਨੇਮ ਅੰਮ੍ਰਿਤਬਾਣੀ ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ (ਸਟੀਕ)
* ਸੁਖਸਾਗਰ ਸਟੀਕ
* ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਜੀਵਨ
* ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਰੱਬ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਰਵਣ ਦਾਸ ਜੀ (ਜੀਵਨ ਸਾਖੀ)
* ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਿਲੇ ਮੋਹਿ ਪੂਰੇ (ਸੰਤ ਮੀਰਾਂ ਬਾਈ ਜੀ)
* ਸੁਖਸਾਗਰ ਗੁਟਕਾ

हिंदी भाषा विॅच प्रकाशित पुसतकां

* जगतगुरू रविदास अमृतबाणी (स्टीक तथा संक्षिप्त जीवन हिन्दी और मराठी भाषा में)
* नितनेम अमृतबाणी जगतगुरू रविदास जी (स्टीक)
* जगतगुरू रविदास महाराज जी का संक्षिप्त जीवन
* जगतगुरू रविदास महाराज जी की कथाएं (हिन्दी और मराठी भाषा में)
* अमृतबाणी जगतगुरू रविदास महाराज जी (स्टीक)
* धरती उत्ते रब्ब सतिगुरू सरवण दास जी।
* अमृतबाणी जगतगुरू रविदास महाराज जी (सटीक) हिन्दी, गुजराती, मराठी, बंगाली भाषा में।
* सुखसागर गुटका।

* * *

ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਸਾਹਿਤ ਸੰਸਥਾ (ਰਜਿ.)
ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਪੁਸਤਕ —

* ਚਮਾਰ ਜਾਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਧਰਮ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ-ਰਾਜੇਸ਼ ਕੈਂਥ ਭਬਿਆਣਵੀ
* ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਧਰਮ ਦਾ ਅਨਮੋਲ ਹੀਰਾ ਸ਼੍ਰੀ 108 ਸੰਤ ਸੁਰਿੰਦਰ ਦਾਸ ਬਾਵਾ ਜੀ — ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ ਕਲੇਰ
* ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਕੌਮ ਦੇ ਅਮਰ ਸ਼ਹੀਦ ਸੰਤ ਰਾਮਾ ਨੰਦ ਜੀ — ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ ਕਲੇਰ ਜੰਡੂਸਿੰਘਾ
* ਅੰਮ੍ਰਿਤਬਾਣੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ - ਦਰਪਣ (ਸਟੀਕ) - ਟੀਕਾਕਾਰ ਸ਼੍ਰੀ ਸੀਤਾ ਰਾਮ ਮਹੇ

Books Publsished in English

* Amritbani Satguru Ravidass Maharaj Ji (Steek)
* Amritbani Jagatguru Ravidass Maharaj Ji 40 Pade (Steek)
* Sacred Life of Jagatguru Ravidass Ji
* Nitnam Amritbani Satguru Ravidass Maharaj Ji
* God on Earth Satguru Sarwan Dass Ji

***

Books Published in Italian

* Amritbani Satguru Raviass Maharaj Ji
  Vita Sacradi Jagatguru Ravidass Maharaj Ji

* * *

Books Published in Marathi, Bangali, Nepali, Telgu, Assami, Gujrati, French, Dutch, Greek, Spanish.

* Amritbani Jagatguru Ravidass Maharaj Ji (Steek)

Email: ravidassiadharam@gmail.com

Website: www.ravidassiadharam.org

facebook : ravidassiadharamparcharasthan

Youtube : Ravidassia Dharam Parchar Asthan, Kahanpur Jalandhar

ਸਤਸੰਗਤਿ ਮਿਲਿ ਰਹੀਐ ਮਾਧਉ ਜੈਸੇ ਮਧੁਪ ਮਖੀਰਾ।

ਸਬਕੈ ਅਸਚਰਜ ਭਇਆ ਤਮਾਸਾ ॥ ਜਿਤੇ ਵਿਪਰ ਤਿਤੇ ਰਵਿਦਾਸਾ ॥

ਐਸਾ ਚਾਹੂੰ ਰਾਜ ਮੈਂ ਜਹਾਂ ਮਿਲੈ ਸਭਨ ਕੋ ਅੰਨ।
ਛੋਟ-ਬਡ਼ੇ ਸਭ ਸਮ ਬਸੈ ਰਵਿਦਾਸ ਰਹੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ॥

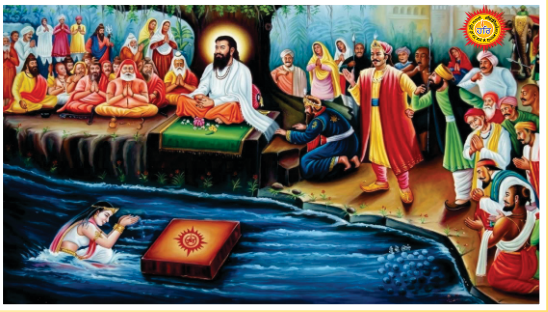

ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਵੈਸਾਖੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਿਕ
ਪੁਰਬ ਉੱਤੇ ਗੰਗਾ ਘਾਟ 'ਤੇ ਪੱਥਰੀ ਤੈਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ।

ਨੋਟ:* ਜਨਗਣਨਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਧਰਮ ਜਰੂਰ ਲਿਖਵਾਓ ਜੀ
*** ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਕਾਰਜ ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਧਰਮ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਬਾਣੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰੋ ਜੀ।**

30 ਜਨਵਰੀ 2010 ਈ. ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜਨਮ-ਅਸਥਾਨ ਮੰਦਰ ਸੀਰ ਗੋਵਰਧਨਪੁਰ, ਬਨਾਰਸ ਵਿਖੇ ਜਗਤਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ, ਸੰਤਗੁਰੂ ਸਰਵਣ ਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਅਸੀਮ ਕਿਰਪਾ ਅਤੇ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਨਾਲ ਸੰਤ ਨਿਰੰਜਨ ਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਵਲੋਂ ਲੱਖਾਂ ਸੰਗਤ ਦੀ ਹਾਜਰੀ ਵਿੱਚ ''ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਧਰਮ'' ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੰਤ ਸੁਰਿੰਦਰ ਦਾਸ ਬਾਵਾ ਜੀ।

Ravidassia Dharam Parchar Asthan

Vill. Kahanpur, P.O. Raipur Rasulpur
Distt. Jalandhar-144012 (Pb.)
E-mail : ravidassiadharam@gmail.com
Website : www.ravidassiadharam.org
Facebook : ravidassia dharam parchar asthan
Youtube : Ravidassia Dharam Parchar Asthan, Kahanpur Jalandhar

